

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรณีศึกษาชุมชนบ้านฝึมด
อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัฒนา มโนรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ตุลาคม 2552

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรณีศึกษาชุมชนบ้านฝึมด
อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัฒนา มโนรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ตุลาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

THE AGROTOURISM MANAGEMENT, CASE STUDY : BANPEEMOD COMMUNITY
IN AMPHUR BANG BAN, PHRANAKHON SI AYUTTHAYA

WATTANA MANORAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts in Social Science Development.
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
October 2009

วัฒนา มโนรัตน์. (2552). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรณีศึกษาชุมชนบ้านฝึมด

อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา).

พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. อาจารย์ที่ปรึกษา :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณา จิตรจรัส , ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา เวชมี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดจำนวน 11 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก เครื่องมือที่ศึกษาได้แก่แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาและการเจแนบความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดำเนินการโดย คณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด มีกิจกรรมที่จัดให้นักท่องเที่ยว ได้แก่ ชมสวนผลไม้ การเกษตรผสมผสาน แปลงปลูกพืชสมุนไพร การแปรรูปผลผลิต การเที่ยววัด กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและสังคมโดยมีการ ประสานงานกับเทศบาลตำบลบางบาล สำนักงานเกษตรอำเภอและเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ให้ การสนับสนุนและความร่วมมือ ด้านข้อมูลของนักท่องเที่ยว เครือข่ายท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคกลางเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาและส่งต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มบุคคลในชุมชน เจ้าของบ้านพักและวิทยากรให้บริการที่พัก (โฮมสเตย์) สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ท่องเที่ยว วิทยากรบรรยาย การสาธิต ป้ายสถานที่อาหารรับประทานที่บ้าน ของที่ระลึก งบประมาณการจัดการท่องเที่ยวได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรและรายรับของนักท่องเที่ยว

2. ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดพบว่า 1) คณะกรรมการศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความแตกต่างในด้านอายุ อาชีพ และ การศึกษา มีลักษณะของความเป็นเครือข่าย และ 2) ปัญหาการจัดกิจกรรมพบว่านักท่องเที่ยวมีจำนวนไม่แน่นอน ทำให้ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและชาวบ้านมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นเพียงรายได้เสริมเท่านั้น 3) ปัญหาการประสานงาน ขาดเครือข่ายที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4) ปัญหาการบริการด้านที่พักมีจำนวนน้อยและมีข้อจำกัดด้านกิจกรรมเนื่องจากพื้นที่ประสบปัญหาทุกภัยไม่สามารถมาท่องเที่ยวได้ตลอดปี และ 5) ปัญหาขาดงบประมาณสนับสนุนและพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งจากหน่วยงานท้องถิ่นและส่วนกลาง

Wattana Manorat. (2009). **The Agrotourism Management, Case Study: Banpeemod Community in Amphur Bang Ban, Phranakhon Si Ayutthaya.** Master Thesis for M.A. (Social Sciences for Development). Phranakhon Si Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee:
Assistant Professor Dr. Sirina Jitjaras, Assistant Professor Jintana Wetmee.

ABSTRACT

The purposes of the research were to study 1) the agrotourism management of Banpeemod in Amphur Bang Ban, Phranakhon Si Ayutthaya, and 2) problems and suggestions for agrotourism of Banpeemod in Amphur Bang Ban, Phranakhon Si Ayutthaya. The samples were 11 committees of the Banpeemod Agrotourism Center and 3 relevant people. The research tools were interviewing form, questionnaire, and focus group with participatory observation. The data were analyzed by descriptive method and frequency and percentage.

The findings revealed that :

1. The agrotourism management was performed by committee of the Banpeemod Agrotourism Center. The activities held for tourists were: visiting fruit gardens, multi-agriculture, herbal gardens, product conversion, temple visits, social and religious activities cooperated with Bangnan Municipal and Phranakhon Si Ayutthaya Provincial Agriculture Office and District Agriculture Office that supported information for tourists, central agrotourism networks to exchange experiences, problem solution, tourist transfer in the community, home stays, facilities, tourist attractions guest speakers, demonstration, sign boards, local dishes, souvenirs, budgets and tourists' incomes.

2. The problems of agrotourism management were: 1) the differences of ages, jobs, education backgrounds of committee of agrotourism center, and relative characteristic, 2) the uncertain amount of tourists caused supplementary incomes, 3) the lack of net works for cooperation, 4) service problems of home stays and limitation of activities because of the flooded areas, and 5) the lack of budgets from local and central offices to support and develop agrotourism resources and facilities.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผศ.ดร.ศิริณา จิตต์จรัส กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.จินตนา เวชมี กรรมการที่ปรึกษาร่วม ดร.เกษม บำรุงเวช ผศ.ดร.อำนาจ ศิลวัตร และดร.ศิริมณี จรรยา ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นในเนื้อหาสาระตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนคณาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในวิทยานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมด เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลบางบาล เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตลอดจนผู้นำชุมชนและชาวบ้านฝิมดทุกท่านที่ได้ กรุณาเสียสละเวลาให้ความร่วมมือ ในการตอบให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกท่าน เจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ พร้อมทั้งให้ความร่วมมือ ประสานงาน และช่วยเหลือมาโดยตลอด จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์

ผู้วิจัยคงไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จในการศึกษาได้หากปราศจากครอบครัว ที่เป็น กำลังใจสำคัญเสมอมา ตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษา จนกระทั่งการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

วัฒนา มโนรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตในการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดและทฤษฎี	10
ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ.....	10
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ	12
การจัดการแบบคลาสสิก	13
การจัดการเชิงพฤติกรรม	15
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	18
ความหมายของการท่องเที่ยว	18
ความสำคัญของการท่องเที่ยว	18

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2 (ต่อ)	จุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยว.....	20
	องค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	20
	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	25
	การพิจารณาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	31
	ความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน.....	31
	สภาพทั่วไปของชุมชนไทรน้อย.....	32
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	49
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
	การนำเสนอผลการวิจัย.....	53
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
	ตอนที่ 1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝีมด.....	54
	ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน บ้านฝีมด.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	99
สรุปผลการวิจัย	99
อภิปรายผล	103
ข้อเสนอแนะ	107
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	108
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	113
ประวัติย่อผู้วิจัย	118

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนคณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด จำแนกตามตำแหน่ง.....	55
2	จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน บ้านฝึมด จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการ	56
3	จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชน บทบาทในชุมชน	57
4	จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการ จำแนกตามจำนวนการมีตำแหน่งหน้าที่และ บทบาทในชุมชนของคณะกรรมการ	60
5	จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการ จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชน ของคณะกรรมการ	61
6	จำนวนและร้อยละของการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคณะกรรมการ จำแนกตามกิจกรรม การเข้ารับการฝึกอบรม	63
7	จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการ จำแนกตามการเข้ารับการฝึกและ มีประสบการณ์การเข้ารับการฝึกอบรม การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	66
8	กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด จำแนกเป็นรายเดือน	71
9	รายละเอียดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด จำแนกตามประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	73
10	บ้านพัก Home stay ของชุมชนบ้านฝึมด ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามที่ตั้ง และชื่อเจ้าของที่พัก.....	85
11	งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในการดำเนินงานของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนบ้านฝึมด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2552.....	89
12	สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคณะกรรมการศูนย์ คณะกรรมการศูนย์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด จำแนกตามประเด็นปัญหา	94

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
2 การจัดการแบบคลาสสิก.....	13
3 การจัดการเชิงพฤติกรรม	15
4 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	21
5 แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อของอำเภอบางบาล.....	68
6 แผนที่แสดงเขตปกครองอำเภอบางบาล	69
7 แหล่งท่องเที่ยวของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด	70

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวได้มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเมื่อรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นมหานครท่องเที่ยวแห่งเอเชีย (Tourism capital of Asia) เมื่อปีพุทธศักราช 2544 ในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในช่วงเวลานั้น เนื่องจากยุทธศาสตร์ดังกล่าวเป็นแหล่งที่มาของการจ้างงานในภาคธุรกิจบริการที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้และความเจริญสู่ท้องถิ่นไปทั่วภูมิภาคของประเทศอย่างทั่วถึงรวมทั้งส่งเสริมให้เกิดธุรกิจต่อเนื่องอีกหลายสาขาได้ ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้น ได้ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเครือข่ายการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียและภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในการสร้างความเป็นเลิศในตลาดโลกเพื่อให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับโลก และมีเป้าหมายในการกำหนดตำแหน่งเชิงการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งรายได้สำคัญที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศได้อย่างมหาศาล อันเป็นการส่งเสริมให้ประเทศมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากขึ้น รวมทั้งสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ในตลาดโลกอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544 : ออนไลน์) นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีความสำคัญต่อสังคมและประเทศในอีกหลายด้าน ได้แก่ ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น ช่วยสร้างความเจริญทางสังคม ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณี และสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษา การดำรงอยู่ของวัฒนธรรมประเพณี ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของคนในชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนกระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรส่วนเกินที่ด้อยค่า มาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่ายให้แก่ผู้มาท่องเที่ยวอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549 : ออนไลน์)

ในหลายมุมมอง การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นประโยชน์ในหลายด้าน เช่น การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การสร้างงานสร้างอาชีพของคนในท้องถิ่นและนำรายได้ที่เป็นผลของการท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชน เป็นการกระจายรายได้เพื่อสร้างความมั่นคงและต่อเนื่องยั่งยืนให้ชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่ง การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และการพัฒนาด้านอื่นๆในชุมชนให้สอดคล้องกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่ในอีกด้านหนึ่งการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลกระทบใน

เชิงลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการสร้างผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น มลพิษ ปัญหาการเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากขาดกระบวนการสร้างจิตสำนึกถึงคุณค่าของสภาพแวดล้อมที่อาศัย และความสามารถในการรองรับขยะและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดการทำลายทัศนียภาพของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ปัญหาทางสังคม และ วิธีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปส่งผลให้ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ถูกทำลายลง ที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมสภาพเร็วขึ้นและเกิดปัญหาที่ไม่รู้จักจบสิ้น

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว ยังมีอีกหลายปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาหมักคูกเทศก์เถื่อนหรือขาดแคลนหมักคูกเทศก์ ความสามารถในการรองรับขยะและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มองว่าเกิดผลในเชิงบวกต่อชุมชนทั้งการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนภายนอก การสร้างรายได้ การเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ความสามัคคี ก่อให้เกิดการพัฒนาในชุมชน และนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนในชุมชน แต่ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาที่ชุมชนประสบจากการท่องเที่ยว ได้แก่ การขาดการวางแผนที่ดีในการจัดการท่องเที่ยว การขาดความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในบางแห่งขาดความพร้อม ขาดประสบการณ์และเงินทุนในการดำเนินการ และมีผลกระทบจากการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนได้เสนอแนะให้ หน่วยงานภาครัฐเข้าไปช่วยเสริมในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ช่วยประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549 : 3-5)

การศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า ไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติจึงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลายรวมทั้ง แหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพที่โดดเด่นในด้านการเกษตร เช่น การปลูกข้าว ผัก ผลไม้ ทั้งผลไม้เมืองหนาว เช่น ท้อ สตรอเบอร์รี่ และ ผลไม้เมืองร้อนที่ขึ้นชื่อเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศและนักท่องเที่ยว เช่น ทุเรียน เงาะ และลองกอง จากสภาพดังกล่าวส่งผลให้การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงยิ่งในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศและเป็นอุตสาหกรรมที่ทำได้อันดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าการส่งออกของสินค้าอื่น ๆ ส่งผลให้การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจสังคม และเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบันเนื่องจากเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ที่ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน รวมทั้งส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่นและก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิตในด้านต่าง ๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549 : 2)

ในการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวประเภทแหล่งธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอีกรูปแบบในการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีการดำเนินชีวิตของคนในชนบท เป็นจุดเด่นดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาสัมผัสกับวิถีชีวิตของเกษตรกร รวมทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์กับชีวิตประจำวัน และทำให้คนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ มีความเข้าใจ และภาคภูมิใจกับอาชีพเกษตรกรรมอันเป็นรากเหง้าของคนไทยมาแต่ครั้งโบราณนับเป็นเวลากว่าพันปี ภายใต้นโยบาย ปรัชญา องค์ความรู้ และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท และได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม กิจกรรมของชุมชน และการประกอบอาชีพทางเกษตรของแต่ละชุมชนทั้งที่เป็นวิถีเกษตรแบบดั้งเดิมและการใช้เทคโนโลยีในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ซึ่ง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้แยกประเภททรัพยากรในการจัดกิจกรรม 9 กิจกรรม ได้เผยแพร่เป็นปีท่องเที่ยว Amazing Thailand 1998 – 1999 โดยร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร และจัดให้มีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมหนึ่งในนั้น คือ การเกษตรไทย หรือ Amazing Agricultural Heritage และสามารถแก้ไขปัญหาการว่างงานของคนในชนบท อันเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นการกระจายรายได้ อีกทางหนึ่ง จากความสำเร็จดังกล่าว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้มีนโยบายให้ทุกจังหวัดจัดให้มีการท่องเที่ยวเกษตรขึ้น โดยยึดแนวการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างให้เป็นกิจกรรมที่ยั่งยืน (โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว, 2550 : ออนไลน์)

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่จะทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น ทั้งในภาคและนอกภาคการเกษตร โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวชมชนภาคเกษตรกรรม (กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2544 : 2) ทั้งนี้การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และความเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้รับความรู้ ประสบการณ์ใหม่ ๆ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึก ต่อการรักษาสภาพแวดล้อม ของสถานที่แห่งนั้น และจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีจากบุคคล ทั้ง 3 กลุ่ม อันได้แก่ เจ้าของสวน ผู้นำเที่ยวรวมถึงมัคคุเทศก์ และนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกัน โดยจะต้องรู้วิธีการจัดการอย่างมีระบบ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งนั้นๆ เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง (ราไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2544 : 120)

บ้านฝึมด หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างปีพ.ศ. 2540 – 2546 โดยได้เริ่มดำเนินการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน รวมเป็นระยะเวลา 6 ปี โดยยังไม่มีการศึกษาในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็น

ความสำคัญที่จะต้องศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของชุมชนบ้านฝึมด หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการวิจัยเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ของการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ และการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ เป็นการส่งเสริมค้าออกที่มองไม่เห็นด้วยสายตา เป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียด และนำมาซึ่งความเจริญของชุมชน การศึกษาการจัดการ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาทำให้ชุมชนมีทิศทางและทางออกของการจัดการในด้านคณะกรรมการ การจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ และงบประมาณ เป็นชุมชนพึ่งตนเองมีเครือข่าย และการมีส่วนร่วมกับหน่วยงาน ชุมชนท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ขอบเขตในการวิจัย

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ : ศึกษาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นประชากรแบบเฉพาะเจาะจง โดยเป็นประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

2.1 คณะกรรมการศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรไทรน้อย ผู้ดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 11 คน

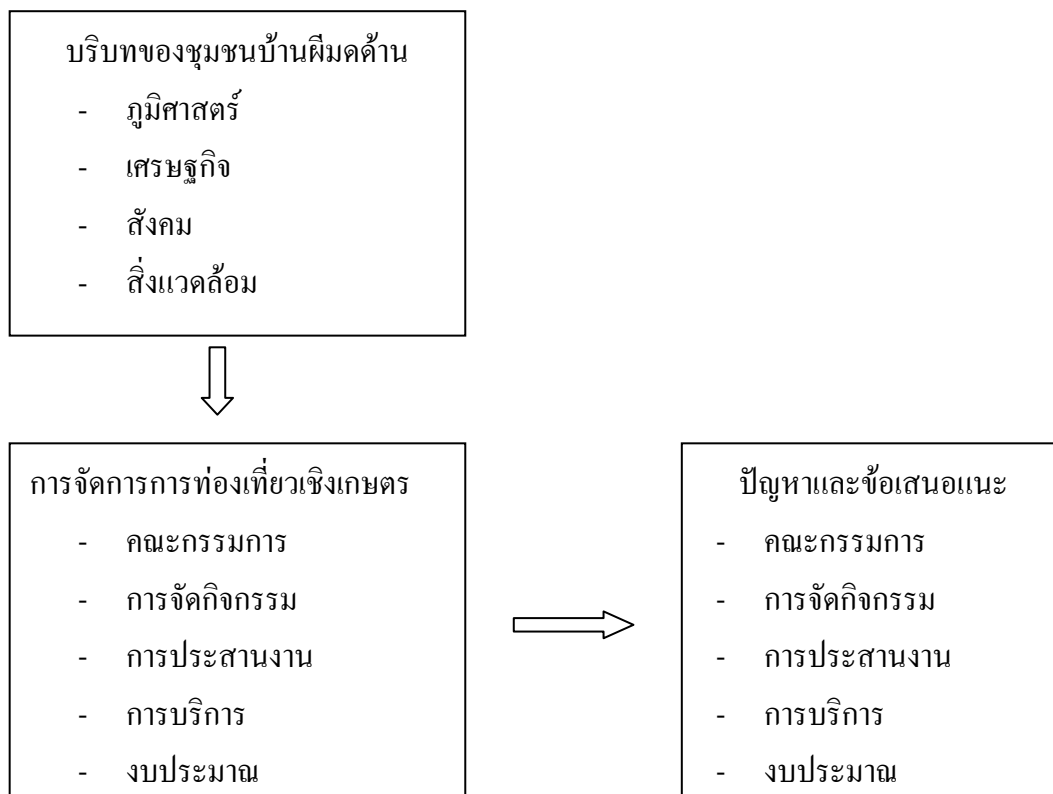
2.2 เจ้าหน้าที่ในหน่วยราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาล ตำบลบางบาล จำนวน 3 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา กำหนดประเด็นการศึกษา ไว้ดังนี้

2.1 ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานของนักบริหารอย่างเป็นระบบเพื่อให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้การวางแผน การจัดองค์กรและการมอบหมายงาน การใช้ทักษะความเป็นผู้นำ และการสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนการติดตามและการควบคุมงาน ด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร

2. รูปแบบการท่องเที่ยว หมายถึง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่คณะกรรมการศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝัมนาค้านได้จัดไว้เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวใน 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์ 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทรายบุคคลหรือรายกิจกรรม และ 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง โครงการที่จัดขึ้นโดยกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรโดยใช้ทรัพยากรการเกษตรที่มีอยู่ในท้องถิ่นชนบทให้เป็นประโยชน์ ซึ่งมีรูปแบบการท่องเที่ยว 3 ลักษณะ คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์ 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทรายบุคคลหรือรายการกิจกรรม และ 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง กระบวนการทำงานของคณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรวมทั้งเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในชุมชนบ้านฝึมดโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ ในด้านการวางแผน การจัดองค์กรและการมอบหมายงาน การใช้ทักษะความเป็นผู้นำ และการสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนการติดตามและการควบคุมงาน ด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร อย่างเป็นระบบเพื่อให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ในด้านการจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ และงบประมาณ รวมทั้งเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในชุมชนบ้านฝึมดโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์

5. คณะกรรมการ หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดในด้านจำนวนคณะกรรมการ ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการ ตำแหน่งหน้าที่ บทบาทในชุมชน การเป็นสมาชิกองค์กร/กลุ่มในชุมชน ประสิทธิภาพการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

6. การจัดกิจกรรม หมายถึง รายการหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดของคณะกรรมการศูนย์บริการใน 3 กลุ่มกิจกรรม ได้แก่ 1) กลุ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนบ้านฝึมด ซึ่งเป็นงานบุญตามประเพณี ประกอบด้วยประเพณีและการเวียนเทียนวันมาฆบูชา และประเพณีเวียนเทียนวันเข้าพรรษา งานประเพณีวันสงกรานต์ งานทำบุญสวนหลังบ้าน ประเพณีขอฝน (ประเพณีเดือนเจ็ด) และประเพณีวันขึ้นปีใหม่ 2) กลุ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของคนในชุมชน เช่น การสาธิตการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การทำไม้กวาดดอก้อ และ การทำอาหารพื้นบ้าน และ 3) กลุ่มกิจกรรมด้านสังคมของคนในชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน รวมทั้งการจัดเตรียมเส้นทางในรายการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมดเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมด กำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเดินเท้าและจุดหยุดชมสถานที่ท่องเที่ยว จัดเตรียมสถานที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว จัดเตรียมวิทยากรสำหรับการอธิบายและบรรยายเกี่ยวกับการทำการเกษตรที่แปลงเกษตรสาธิตของชุมชน

สาธิตและสอนวิธีการแปรรูปถนอมอาหารและทำอาหารพื้นบ้านโดยกลุ่มแม่บ้าน และฝึกปฏิบัติงานหัตถกรรมการทำไม้กวาดดอกอ้อโดยวิทยากรในชุมชน

7. การประสานงาน หมายถึง การประสานงานในการจัดการท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ ในการรับนักท่องเที่ยว เจ้าของสวนและบ้านพัก การประสานงานกับภายนอก และการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายที่อยู่ภายนอกกลุ่มดำเนินการ และการส่งเสริมและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค ประกอบด้วย สำนักงานเทศบาลตำบลบางบาล สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล และสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

8. การบริการ หมายถึง การให้บริการจัดทำแผนพับข้อมูลการท่องเที่ยวของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคเพื่อการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ไปยังสื่อต่างๆ ผู้สนใจ และนักท่องเที่ยว จัดวิทยากรให้บริการนำชมสถานที่ท่องเที่ยว จัดพาหนะในการท่องเที่ยวทางน้ำ จัดวิทยากรให้บริการบรรยายพาชมสถานที่ท่องเที่ยว จัดวิทยากรให้บริการสาธิตการทำไม้กวาดดอกอ้อทำอาหาร ขนม การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรพื้นบ้าน และจัดสถานที่ให้บริการด้านการพักผ่อนแบบบ้านพักสัมผัสวัฒนธรรมของชุมชนบ้านฝึมค แก่นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวที่ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค

9. งบประมาณ หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เทศบาลอำเภอบางบาล

10. บริบทของชุมชนบ้านฝึมค หมายถึง สภาพของชุมชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของชุมชนบ้านฝึมคในด้านต่างๆ เช่น ภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนและความเชื่อที่เอื้อต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน

11. ปัญหาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความแตกต่างระหว่างความต้องการกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันที่ทำให้การดำเนินงานในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนฝึมคไม่สามารถดำเนินไปได้ตามที่กำหนดไว้ของคณะกรรมการ ในการจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ และงบประมาณ

12. ข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง คำแนะนำของผู้รับผิดชอบที่เห็น และทราบปัญหาการดำเนินการ และการแจ้งให้เห็นถึงปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไข เพื่อการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมคต่อ

หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการในด้านต่างๆ ได้แก่ คณะกรรมการ การจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ และงบประมาณ

13. แนวทางการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง วิธีการที่กำหนดขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาในการดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดในด้านคณะกรรมการ การจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ และงบประมาณ

14. ตำบลไทรน้อย หมายถึง ตำบลหนึ่งในจำนวน 16 ตำบล ที่อยู่ในเขตอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

15. ชุมชนบ้านฝึมด หมายถึง หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นที่ตั้งของศูนย์บริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ทราบถึงปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมด ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มีความเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4. แนวทางในการวางแผน และ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดเด่น มีความพร้อมด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยว โดยเฉพาะ ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศต้องการเข้ามาสัมผัสและเรียนรู้กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมศึกษาชุมชนบ้านคิมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูล หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ
2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. สภาพทั่วไปของชุมชนตำบลไทรน้อย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ

1.1 ความหมาย แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ

มีคำศัพท์ในภาษาอังกฤษ 2 คำ คือ “Administration” ซึ่งนิยามแปลเป็นไทยว่า “การบริหาร” จะหมายถึงการใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ และคำว่า “Management” ซึ่งนิยามแปลเป็นไทยว่า “การจัดการ” หมายถึงการกำหนดแนวทางหรือนโยบาย การสั่งงาน การอำนวยความสะดวก และการตรวจสอบ ให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ ในทางปฏิบัติเราสามารถใช้อำนาจทั้งสองคำทดแทนกันได้ แต่ทั้งสองคำก็มีความแตกต่างในการใช้งานในระดับที่มีนัยสำคัญ โดยการบริหารจะใช้กับการบริหารงานระดับสูงที่ให้ความสำคัญกับการวางแผนและการกำหนดนโยบาย หรือครอบคลุมการดำเนินงานในระดับกว้าง โดยเฉพาะการดำเนินงานของทางราชการ หรือสาธารณะตลอดจนการบริหารงานส่วนกลางและธุรกิจ ขณะที่การจัดการจะให้ความสนใจกับการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย และใช้งานทั่วไปในระดับองค์กร เช่น การจัดการทางการเงิน การจัดการทางการตลาด เป็นต้น (มัลลิกา ต้นสอน. 2544 : 10)

กูลิก (ทวิชา ชชรินทร์. 2541 : 62. ; อ้างอิงจาก Gulick. 1958. **Administration Management.** p. 98) ให้ความหมายการบริหาร ว่าหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน ดังนั้นการบริหารจะต้องเกี่ยวข้องกับ

1. บุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป
2. ร่วมมือกันทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง
3. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน

ธงชัย วงษ์ชัยสุวรรณ (2540 : 4) ได้สรุปองค์ประกอบที่สำคัญของเป้าหมายขององค์กร หรือการจัดการดังนี้

1. การทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จโดยลำพังคนเดียว ไม่ใช่การบริหาร หรือการจัดการ เกิดขึ้นในบริบทของกลุ่ม โดยอย่างน้อยที่สุดกลุ่มนั้นจะต้องมีสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

2. กลุ่มบุคคลดังกล่าว จะต้องมีความหมาย หรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน และผู้จัดการจะมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะให้แนวทางในการกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม

3. การจัดการเป็นงานด้านสมอง ใช้ความคิดปฏิกิริยา และการตัดสินใจเพื่อสร้างเงื่อนไขและรักษาไว้ซึ่งเงื่อนไขสำหรับการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

การจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานของนักบริหาร เพื่อให้งานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยอาศัยบุคคลอื่นเป็นผู้ทำ (การจัดการ 2545ค : ออนไลน์.)

การจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยใช้การวางแผน การจัดองค์กรและการมอบหมายงาน การใช้ทักษะความเป็นผู้นำ และการสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนการติดตามและการควบคุมงาน (การจัดการ 2545ง : ออนไลน์.)

การจัดการ (Management) หมายถึง ขบวนการที่ทำให้งานกิจกรรมต่างๆ สำเร็จลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร ซึ่งตามความหมายนี้ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ได้แก่ กระบวนการ (Process) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) กระบวนการในความหมายของการจัดการนี้หมายถึงหน้าที่ต่างๆ ด้านการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การโน้มน้าองค์กร และการควบคุม (การจัดการ 2545ก : ออนไลน์.)

การจัดการ คือ กระบวนการที่ดำเนินการองค์กรและการจัดการ (Organization and Management) เรียกย่อ ๆ ว่า O&M เป็นภารกิจที่มีความสำคัญมาก เพราะเป้าหมายของการจัดองค์กรและการจัดการก็คือเพื่อให้้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ ประหยัดเวลา ทรัพยากร แรงงาน และได้ผลผลิตสูง ตามขั้นตอนต่างๆ ตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (การจัดการ 2545จ : ออนไลน์.)

การจัดการ (Management) หรืออาจจะเรียกว่า การบริหาร หรือ การบริหารจัดการ หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่างๆ ที่กำหนดทิศทางในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร การใช้ทรัพยากรอย่างมี

ประสิทธิภาพ (Efficient) หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างเฉลียวฉลาด และคุ้มค่า ส่วนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective) หมายถึงการตัดสินใจอย่างถูกต้อง และมีการปฏิบัติการได้สำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผลสำเร็จของการจัดการต้องมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลควบคู่กันไป (การจัดการ, 2545ข : ออนไลน์.)

กล่าวโดยสรุป การบริหารเป็นการดำเนินกิจกรรมโดยกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารต่าง ๆ ได้แก่ คน เงิน วัสดุ การจัดการ เป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ (Management) เป็นกระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย

1.2.1 การวางแผน (Planning) เป็นหน้าที่ทางการจัดการหน้าที่แรก ที่เกี่ยวข้องกับ การกำหนดทิศทาง (Direction) ภารกิจ (Mission) เป้าหมาย (Goals) และวัตถุประสงค์ (Objectives) ขององค์การ ตลอดจนกรอบความคิด (Framework) แนวทาง และวิธีการปฏิบัติ (Procedure) เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ

1.2.2 การจัดองค์การ (Organizing) เป็นงานที่ให้ความสำคัญกับ การจัดทำโครงสร้างองค์การ (Organization structure) และกำหนดระบบงาน (Work System) บทบาท (Role) อำนาจหน้าที่ (Authority) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และหน้าที่ (Duty) ของบุคลากร เพื่อให้ปฏิบัติงานให้เป็นระบบและสอดคล้องกันภายในหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานสู่เป้าหมายร่วมกันราบรื่น และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

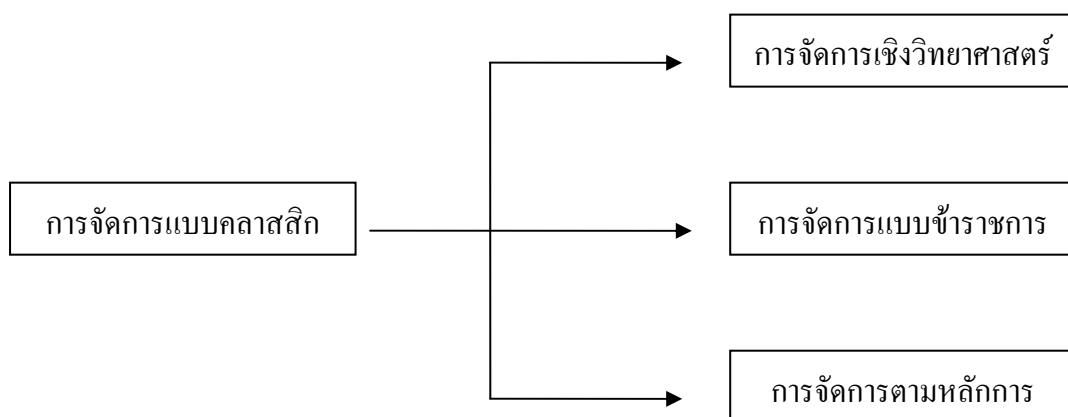
1.2.3 การนำ (Leading) เป็นการใช้อิทธิพล และความสำคัญระหว่างผู้นำและผู้ตาม ในการชี้เป้าหมาย ชักจูง กระตุ้น และเปลี่ยนแปลงผู้ติดตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์การอย่างเต็มที่

1.2.4 การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการในการกำหนดเกณฑ์ และมาตรฐาน ขั้นตอน การติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน และแก้ไขให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมาย หรือปรับปรุงแผน และการดำเนินงานให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมจริง

จากแนวคิดการจัดการ สรุปว่า เป็นกระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และ การควบคุม

1.3 การจัดการแบบคลาสสิก (Classical Approaches to Management)

ทฤษฎีการจัดการแบบคลาสสิก เป็นการเริ่มต้น ในสมัยที่นักวิชาการ ให้ความสนใจ ศึกษาเทคนิค และวิธีการต่างๆ ทางธุรกิจ โดยมีแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

ภาพประกอบ 2 การจัดการแบบคลาสสิก

ที่มา : มัลลิกา ต้นสอน. 2544 : 28

จากภาพประกอบ 2 อธิบายรายละเอียดของหัวข้อต่างๆ ได้ดังนี้

1. การจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific management) เป็นการศึกษากระบวนการทำงาน โดยใช้หลักเหตุผล และหลักทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของบุคคลากรในองค์กร โดยมีนักทฤษฎี เช่น Frederic W. Taylor, Frank and Lillian Gilbreth, Henry L. Gantt ซึ่งแนวคิดที่สำคัญของแต่ละคน ดังนี้

เฟรดเดอริก ดับเบิลยู เทเลอร์ Frederic W. Taylor (มัลลิกา ต้นสอน. 2544 : 28 – 29) เป็นวิศวกร และผู้จัดการโรงงาน ซึ่งเป็นบิดาของการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ เช่น การนำหลักวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ในการจัดการและพัฒนาคนงานให้ใช้ความสามารถในการทำงานได้มากที่สุด โดยสร้างผลิตภัณฑ์และกำไรให้แก่องค์กร ตลอดจนการนำหลักการจ่ายค่าแรงงานตามปริมาณของงานมาใช้เพื่อจูงใจให้พนักงานได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ซึ่งเหมาะกับการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

Frank and Lillian Gilbreth (มัลลิกา ต้นสอน. 2544 : 29) ศึกษาเวลาการเคลื่อนไหว (Time and motion study) โดยออกแบบการทำงานและระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เช่นการ

ค้นหาวิธีที่ดีที่สุดในการทำงานและประยุกต์หลักการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ โดยนำความเข้าใจ ลักษณะทางกายภาพบุคลิกภาพ และความต้องการของบุคคลในการออกแบบงาน

Henry L. Gantt (มัลติกา ต้นสอน. 2544 : 29 – 30) ศึกษาระยะเวลาต้นทุนในการทำงาน Gantt พัฒนาวิธีการอธิบาย และควบคุมแผนงานขององค์กร โดยใช้แผนภูมิ (Gantt chart) และเวลา เพื่อวางแผนและควบคุมโครงการให้เป็นตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งแผนภูมิของ Gantt ได้รับความนิยม ในอุตสาหกรรมและแผนงานวิจัย ที่นำมาใช้ในงานต่าง ๆ จนถึงปัจจุบัน

2. การจัดการแบบราชการ (Bureaucratic management)

Max Weber (มัลติกา ต้นสอน. 2544 : 30) นักทฤษฎีสังคมชาวเยอรมันได้พัฒนาระบบ โครงสร้างของอำนาจหน้าที่ภายในองค์กร และกำหนดกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กรตาม ความสัมพันธ์ของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ โดย Weber ในองค์กรมีการแบ่งงานกันทำตาม ความถนัด และความชำนาญ กระจายงานออกไปตามหน่วยงานย่อยและจัดแบ่งงานให้รับผิดชอบใน ส่วนที่เขามีความชำนาญ โดยองค์กรต้องมีระบบการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีกฎเกณฑ์และระเบียบ ข้อบังคับในด้านต่าง ๆ ที่พนักงานทุกคนยึดถือและปฏิบัติอย่างชัดเจน โดยต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียม กันโดยพนักงานในแต่ละระดับจะถูกคัดเลือกโดยพิจารณาคุณสมบัติความรู้และความสามารถโดยไม่ คำนึงถึงความสัมพันธ์ส่วนบุคคล โดยผู้บริหารมีอาชีพ เพื่อปฏิบัติงานให้กับองค์กร เพื่อสร้าง ผลงานซึ่งสัมพันธ์กับผลตอบแทนและความก้าวหน้าในอาชีพด้วย

3. การจัดการตามหลักการบริหาร (Administrative Management)

Henri Fayol (มัลติกา ต้นสอน. 2544 : 30 - 32) วิศวกรที่เป็นนักบริหารอุตสาหกรรมชาว ฝรั่งเศส มีหลักการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นจัดกิจกรรมการบริหาร Fayol เน้นการวางแผน จัดกิจกรรม การสั่งงาน การประสานงาน และการควบคุม รวมทั้งการใช้เทคนิคเชิงปริมาณในการ แก้ไขปัญหาการผลิตโดยมีหลักการจัดการ 14 ข้อ (Principles of management) ได้แก่

3.1 การแบ่งงานกันทำ (Division of work)

3.2 การยอมรับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and responsibility)

3.3 การมีระเบียบวินัย (Discipline)

3.4 การมีเอกภาพในการสั่งงาน (Unity of command)

3.5 เอกภาพของทิศทาง (Unity of direction)

3.6 ประโยชน์ส่วนรวมต้องมาก่อนประโยชน์ส่วนตัว (Subordination of individual to the general interest)

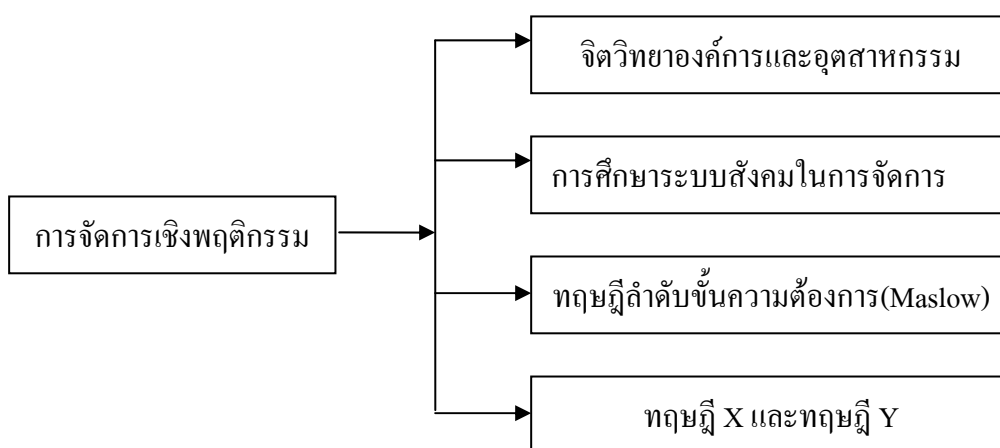
3.7 มีวิธีการให้ผลตอบแทนที่ยุติธรรม (Remuneration and method)

3.8 การรวบอำนาจการตัดสินใจ (Centralization)

- 3.9 การจัดสายงานแบบเป็นขั้น (Scalar chain)
- 3.10 ความมีระเบียบเรียบร้อย (Order)
- 3.11 ความเท่าเทียมกันและเป็นธรรมในการบริหาร (Equity)
- 3.12 ความมั่นคงในการทำงาน (Stability of tenure)
- 3.13 การมีความคิดริเริ่ม (Initiative)
- 3.14 ความสามัคคีและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว (Esprit de corps)

1.4 การจัดการเชิงพฤติกรรม (Behavioral approaches to management)

เป็นทฤษฎีที่ศึกษาการแสดงพฤติกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มคน และองค์กร เพื่อให้ผู้บริหารสามารถพยากรณ์ ดำเนินการ และแก้ไขพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปตามที่ต้องการและก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรอย่างสูงสุด โดยมีแนวคิดที่สำคัญในการจัดการ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 การจัดการเชิงพฤติกรรม

ที่มา : มัลลิกา ต้นสอน. 2544 : 33

จากภาพประกอบ 3 อธิบายรายละเอียดของหัวข้อต่างๆ ได้ดังนี้

1. จิตวิทยาองค์กรและอุตสาหกรรม (Industrial and organization psychology)

Huge Munsterberg (มัลลิกา ต้นสอน. 2544 : 33) บิดาของจิตวิทยาอุตสาหกรรม ได้ให้ความสนใจศึกษาพฤติกรรมของบุคคลในสถานประกอบการ เพื่อหาทางเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา ในการคัดเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานและ

ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์กร เพื่อชักจูงและควบคุมให้บุคคลแสดงผลงานตามที่ต้องการ เช่น การคัดเลือก จัดสรรงาน ฝึกอบรม จูงใจ ซึ่งจิตวิทยาขององค์กรและอุตสาหกรรมเป็นพื้นฐานในการศึกษาการบริหารธุรกิจ เช่น พฤติกรรมของผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ

2. การศึกษาระบบสังคมในการจัดการ (Social system approach to management)

ศึกษาหลักการที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ของบุคคลในระบบสังคม เช่น การตัดสินใจ ความเป็นผู้นำกลุ่มอำนาจ การยอมรับในอำนาจหน้าที่ เพื่อใช้บริหารงาน โดยเฉพาะทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจากการศึกษา Hawthorne ซึ่งได้ศึกษาถึงปัจจัยทางกายภาพ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคน แต่ได้ผลสรุปว่า การปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตในสังคมที่บุคคลไม่ใช่เครื่องจักรซึ่งเรายังเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกและการบริหาร โดยผู้บริหารต้องทำหน้าที่การจัดการในระบบสังคม ดังนั้นความสำเร็จในการบริหาร จะต้องสอดคล้องกับข้อจำกัดของระบบสังคม

3. ทฤษฎีลำดับความต้องการ (Hierarchy of needs theory)

Abraham Maslow ชาวอเมริกัน ได้ศึกษาการจูงใจของมนุษย์ (Human motivation) ว่ามีความต้องการ (Needs) อย่างต่อเนื่อง และไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการสิ่งหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วก็จะลดแรงจูงใจที่มีต่อพฤติกรรมนั้นลง และมนุษย์จะเกิดความต้องการอื่นขึ้นมาใหม่ อีกจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูง ตามลำดับขั้นความสำคัญ มาสโลว์ได้จัดลำดับความต้องการ ของมนุษย์เป็น 5 ระดับ ดังนี้

3.1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อการอยู่รอดของมนุษย์ เช่น อาหาร น้ำดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

3.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Security needs) เมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นต่อไปคือ ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เช่น ความปลอดภัยจากภัยอันตรายต่าง ๆ ความปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ ความมั่นคงในอาชีพ

3.3 ความต้องการทางสังคมและความรัก (Social and love needs) เมื่อความต้องการทางร่างกาย และความมั่นคงปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นต่อไปคือความต้องการทางสังคม และความรัก ได้แก่ ความต้องการที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรหรือสังคม ความต้องการให้สังคมยอมรับในความสำเร็จของตน ต้องการมิตรภาพ ต้องการได้รับความรักจากบุคคลอื่น

3.4 ความต้องการการยกย่อง (Esteem needs) เมื่อความต้องการทางสังคม และความรักได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นต่อไปคือ ความต้องการการยกย่อง ได้แก่ ความต้องการให้

มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรู้ความสามารถ ได้รับการสรรเสริญ มีเกียรติ มีชื่อเสียงในสังคม

3.5 ความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต (Self – actualization needs) ความต้องการนี้ เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ หลังจากที่ได้รับ การตอบสนองความต้องการในขั้นต่างๆ แล้ว เป็นความต้องการที่จะพยายามให้เกิดความสำเร็จในทุกด้านตามความรู้สึกนึกคิดของตน

จากทฤษฎีลำดับความต้องการของ Maslow มนุษย์มีความต้องการ (Needs) อย่างต่อเนื่องและไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้รับการตอบสนอง จะเกิดความต้องการอื่นมาใหม่อีก ซึ่งความต้องการดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปสูง ตามลำดับความสำคัญ 5 ระดับคือ 1) ความต้องการทางร่างกาย 2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย 3) ความต้องการทางสังคมและความรัก 4) ความต้องการการยกย่อง และ 5) ความต้องการความสำเร็จสมหวังในชีวิต

4. ทฤษฎี X ทฤษฎี Y (Theory X and Theory Y)

Douglas McGregor (มัลลิกา ดันสอน. 2544: 35) นักวิชาการที่เคยเป็นผู้บริหารระดับสูงชาวอเมริกัน ได้เสนอสมมติฐานในการมองพนักงานของผู้บริหารออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ทฤษฎี X เชื่อว่าบุคคล จะไม่มีความทะเยอทะยาน ไม่ชอบทำงาน มักหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และต้องได้รับการควบคุมอย่างใกล้ชิด กล่าวคือจะต้องใช้ระบบบังคับจึงจะทำงาน

ทฤษฎี Y เชื่อว่าบุคคลจะมีความทะเยอทะยาน มีจุดมุ่งหมายในชีวิตที่ชัดเจน มีทัศนคติที่ดีต่องาน ต้องการความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองสูง โดยไม่ต้องใช้ระบบบังคับ ให้ทำเพียงแต่แนะนำบ้างเล็กน้อยเท่านั้น

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ กล่าวได้ว่า การบริหารจัดการเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ ในกระบวนการจัดการขององค์กร ในการใช้ทรัพยากร ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยต้องใช้หลักในการวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงานและการควบคุม นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้ร่วมงานด้วย

2. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของการท่องเที่ยว มีผู้ให้ความหมายการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2544 : 3) กล่าวว่า การท่องเที่ยวจัดเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่กระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยวจะหมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่ (กรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2544 : 3)

องค์การสหประชาชาติในคราวประชุม ว่าด้วยการเดินทาง และท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ ได้แก่ 1) ต้องมีการเดินทาง 2) ต้องมีสถานการณ์ที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมชม และ 3) ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง

จากความหมายของการท่องเที่ยวดังกล่าว สรุปว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ที่กระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำโดยเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ไม่คำนึงว่าระยะทางใกล้หรือไกล และมีการค้างแรมหรือไม่ และเกี่ยวข้องกันถึงกิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ ได้แก่ 1) ต้องมีการเดินทาง 2) ต้องมีสถานการณ์ที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมชม และ 3) ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง

2.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงยิ่งในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่นๆ จากการศึกษาความสำคัญของการท่องเที่ยว พบว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อประเทศในด้านต่างๆ ดังนี้

2.2.1 ความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ

2.2.1.1 เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ

2.2.1.2 ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ

2.2.1.3 ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน

2.2.1.4 ก่อให้เกิดการกระจายรายได้

2.2.1.5 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น

2.2.1.6 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต

2.2.2 ความสำคัญต่อสังคมของประเทศ

2.2.2.1 ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น

2.2.2.2 ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่น

2.2.2.3 ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

2.2.2.4 ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา

2.2.2.5 ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐานของชุมชนท้องถิ่น

2.2.2.6 ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรส่วนเกินที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็น

สินค้าที่ระลึกจำหน่าย

2.2.2.7 ช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคี

นอกจากนี้ สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต (2546 : 78) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเป็นการใช้เวลาว่างของมนุษย์เพื่อแสวงหาความสุขและความเพลิดเพลินจากแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือนเป็นการช่วยผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าและความเครียดทำให้สุขภาพทางกายและจิตใจสดชื่นดีขึ้น พร้อมทั้งจะกลับไปเผชิญกับภารกิจต่างๆ และการดำรงชีวิตที่จำใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้ประสบการณ์ความแปลกใหม่ตลอดเวลาการเดินทาง ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ชีวิตในด้านต่างๆ และเข้าใจสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือนดีขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มจิตสำนึกที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

3. หากการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมีระบบที่ดี จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณโดยรอบได้ ซึ่งเรื่องนี้ในอดีตไม่ได้สนใจกันมากนัก จนกระทั่งกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับโลกได้เข้ามามีบทบาทในประเทศไทย หลายฝ่ายเริ่มมองเห็นคุณค่าของการท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้นตามลำดับ

4. การท่องเที่ยวเป็นกลไกธรรมชาติที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้วัฒนธรรมของแต่ละฝ่ายดีขึ้น และนำไปสู่ความเข้าใจและมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน

5. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้การไหลเวียนของเศรษฐกิจและการจ้างงานทั้งในระดับท้องถิ่นภูมิภาคและประเทศโดยรวม

จากความสำคัญของการท่องเที่ยวดังกล่าว สรุปว่า การท่องเที่ยวมีความสำคัญ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้ประสบการณ์ความแปลกใหม่

2. เป็นการใช้เวลาว่างของมนุษย์เพื่อแสวงหาความสุขและความเพลิดเพลิน

3. เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณโดยรอบ

4. ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

5. เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้วัฒนธรรมของแต่ละฝ่ายก่อให้เกิดรายได้การไหลเวียนของเศรษฐกิจและการจ้างงาน

2.3 จุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยว

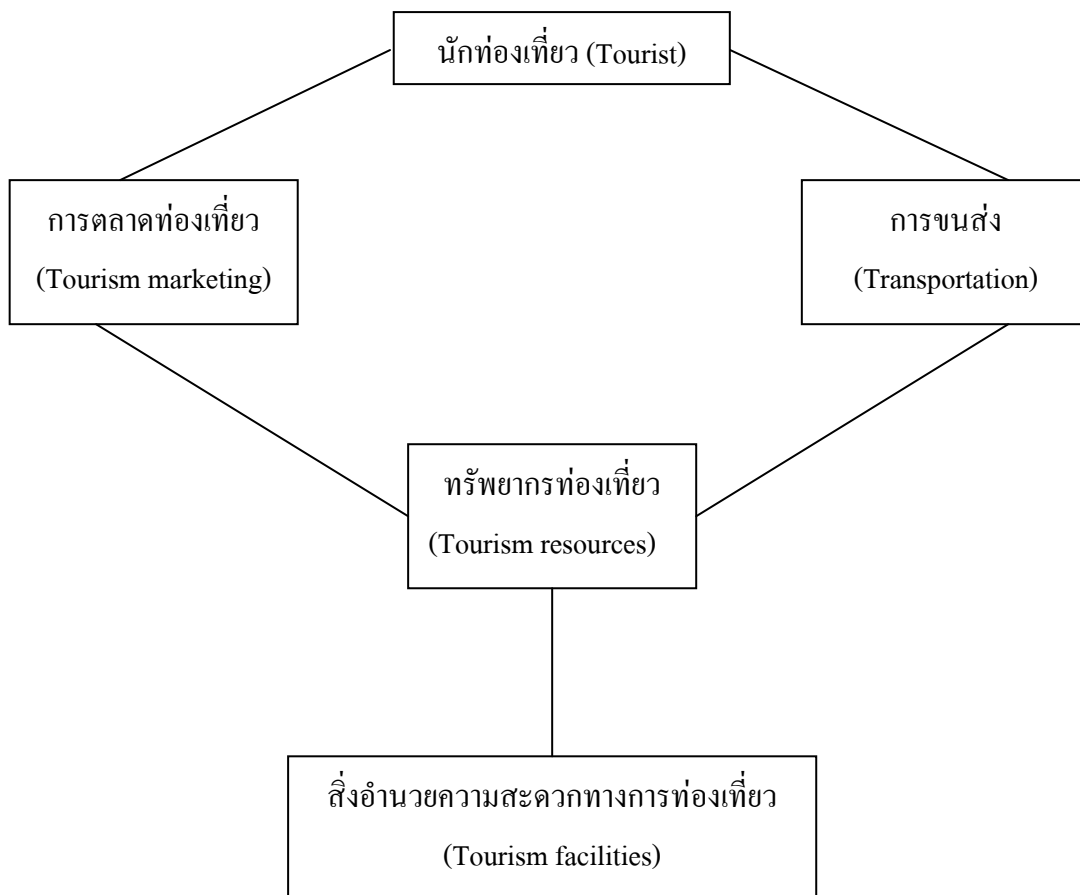
องค์การสหประชาชาติในคราวประชุม ว่าด้วยการเดินทาง และท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวต้องมีไว้เพื่อการประกอบอาชีพ และไปอยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายๆ อย่าง ดังนี้

- 2.3.1 เพื่อพักผ่อนในวันหยุด
- 2.3.2 เพื่อวัฒนธรรม หรือศาสนา
- 2.3.3 เพื่อการศึกษา
- 2.3.4 เพื่อการกีฬาและบันเทิง
- 2.3.5 เพื่อชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ
- 2.3.6 เพื่องานอดิเรก
- 2.3.7 เพื่อเยี่ยมเยือนญาติมิตร
- 2.3.8 เพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ
- 2.3.9 เพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

กล่าวโดยสรุปการท่องเที่ยวนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อพักผ่อนในวันหยุด เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อกีฬาและบันเทิง เป็นงานอดิเรก เยี่ยมเยือนญาติมิตร วัตถุประสงค์ทางธุรกิจ เข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา และเพื่อเที่ยวชมประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ

2.4 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน ดังนี้

ภาพประกอบ 4 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝั่มด. 2542 : 12

จากภาพประกอบ 4 การท่องเที่ยวมีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. นักท่องเที่ยว (Tourist) นักท่องเที่ยวถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว เนื่องจากหากไม่มีนักท่องเที่ยวการท่องเที่ยวก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1.1 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International visitor) หมายถึงบุคคลที่มีได้พำนักถาวรในราชอาณาจักรไทย

1.2 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน (International tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน

1.3 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน (International excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งโดยมิได้ค้างคืน

1.4 นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic visitor) หมายถึง บุคคลทุกสัญชาติที่มีที่พักอาศัยถาวรอยู่ในราชอาณาจักรไทย และเดินทางไปยังสถานที่แห่งหนึ่งในอีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่เป็นถิ่นที่อยู่ประจำของเขา

1.5 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไปค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบัน แต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน

1.6 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (Domestic excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ได้พักค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบัน

จากการแบ่งประเภทของนักท่องเที่ยว สรุปว่า นักท่องเที่ยวแบ่งได้เป็น 6 ประเภท ได้แก่ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน นักท่องเที่ยวภายในประเทศ นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน และ นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน

2. การตลาดท่องเที่ยว (Tourism marketing) การตลาดท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการเพิ่มหรือลดจำนวนนักท่องเที่ยว เนื่องจากการที่จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในสถานที่หรือประเทศใดประเทศหนึ่งนั้น จะต้องพึ่งพาการตลาดท่องเที่ยวในการชักนำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งตามความหมาย การตลาดท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตน แล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยการตลาดท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธี ได้แก่

2.1 การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ทางการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หมายถึง การสื่อสารข้อมูลข่าวสารท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ จดหมาย เป็นต้น เพื่อเชิญชวน กระตุ้น เร่งเร้าให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวของตน

3. การขนส่ง (Transportation) การขนส่งนับว่ามีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสิ่งเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบการท่องเที่ยวให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว กล่าวคือ ก่อให้เกิดการเคลื่อนที่จากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดหมายปลายทางในกระบวนการในการท่องเที่ยว ที่นักท่องเที่ยวอาศัยอยู่จนถึงจุดหมายปลายทางที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวโดยอาศัยพาหนะต่างๆ ตามความเหมาะสม เช่น รถยนต์ รถถีบ เลื่อน เรือ เครื่องบิน ฯลฯ กล่าวคือเมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจจะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวใดแล้ว ก็ต้องมีบริการขนส่งนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว นั้น ซึ่งการขนส่ง หมายถึง การจัดให้มีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่าง ๆ จากภูมิลำเนา ไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการ และกลับสู่ภูมิลำเนา การขนส่งแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่

3.1 การขนส่งทางรถยนต์

3.2 การขนส่งทางรถไฟ

3.3 การขนส่งทางเรือ

3.4 การขนส่งทางเครื่องบิน

4. ทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism resources) การท่องเที่ยว นอกจากจะต้องอาศัยองค์ประกอบด้าน นักท่องเที่ยว ตลาดท่องเที่ยว และการขนส่งแล้ว ทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งหมายถึง เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว และเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือน หรือไปท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

4.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มีความงดงามตามธรรมชาติ สามารถดึงดูดคนให้ไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ น้ำตก บ่อน้ำร้อน ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาบ เกาะแก่ง เป็นต้น

4.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ตามความประสงค์ หรือประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้คนไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑน์ กำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

4.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปเยือน หรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น

สภาพชีวิตในชนบท หมู่บ้านชาวเขา ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก การแสดงสินค้าพื้นบ้าน การแข่งขันกีฬา งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

5. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Tourism facilities) เป็นสรรพสิ่งทีรองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบาย และปลอดภัย โดยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ แบ่งเป็น 2 อย่าง ได้แก่

5.1.1 การอำนวยความสะดวกในการเข้า และออกประเทศ เป็นการอำนวยความสะดวกในการผ่านเข้า และออกประเทศของนักท่องเที่ยว ได้แก่สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนถ่าย กระเป๋าเดินทาง การตรวจตราหนังสือเดินทาง การตรวจค้นสิ่งของติดตัว การต่อวีซ่า เป็นต้น

5.1.2 การให้บริการท่องเที่ยว เป็นการให้ความสะดวกสบาย ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ การให้บริการ 5 ประเภท คือ 1) บริการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว 2) บริการที่พักแรม 3) บริการอาหารและบันเทิง 4) บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ 5) บริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

5.2 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยทางอ้อม เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้ว แม้จะไม่มีนักท่องเที่ยว รัฐบาลก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ แก่ประชาชนของตน ส่วนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นผลพลอยได้ ประกอบด้วย 3 อย่าง ดังนี้

5.2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน เพื่อให้ประชาชน ได้รับความสะดวกสบาย ในความเป็นอยู่ และส่งผลประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวด้วย ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การศึกษา และการสาธารณสุข เป็นต้น

5.2.2 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ รัฐบาลให้ความปลอดภัยทั้งร่างกาย ทรัพย์สิน และการเดินทางแก่ประชาชน และนักท่องเที่ยวด้วยการ ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม และความเดือดร้อนต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่นการ โจรกรรม ปล้นจี้ ชิงทรัพย์ การก่อความไม่สงบ และความปลอดภัยจากบริการบริการท่องเที่ยว เป็นต้น

5.2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เสริมหรือ สนับสนุนเพิ่มความสะดวกสบาย แก่นักท่องเที่ยว เช่น การบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การบริการเสริมความงาม และการบริการรักษาพยาบาล เป็นต้น

6. รูปแบบการท่องเที่ยว

6.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism)

6.1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)

6.1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine ecotourism)

6.1.3 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism)

6.1.4 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geotourism)

6.1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological tourism)

6.2 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism)

6.2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical tourism)

6.2.2 การท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรมและ ประเพณี (Cultural and traditional tourism)

6.2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural and village tourism)

6.3 รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism)

6.3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism)

6.3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation tourism)

6.3.3 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports tourism)

6.3.4 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure travel)

6.3.5 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ (Homestay and farmstay tourism)

6.3.6 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Longstay)

6.3.7 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive travel)

กล่าวโดยสรุปการท่องเที่ยวแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และ การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ในที่นี้จะนำเสนอรายละเอียดเฉพาะ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรซึ่งเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ดังนี้

2.5 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism/ agrotourism)

เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เหนืออื่นใดนี้คือการได้หวนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาครัฐมีใจกับอาชีพเกษตรกรรม รากฐานของแผ่นดินไทย ที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าภายใต้แนวคิดปรัชญา องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทย ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี รูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพ

ทางการเกษตรที่หลากหลาย ทั้งวิถีดั้งเดิมจนถึงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงาม บริหารจัดการโดยเกษตรกรหรือชุมชน ความประทับใจที่เกิดจากการได้ชม ชิม ซื้ผลิตภัณฑ์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ก่อเกิดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์แก่ผู้มาท่องเที่ยว ทั้งยังส่งผลให้เกิดรายได้แก่ชุมชน จากการจำหน่ายผลผลิตการเกษตร ผลิตภัณฑ์แปรรูป ค่าตอบแทนจากการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

2.5.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากการศึกษาความหมายของ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ชุมชนเกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และสัตว์เลี้ยง แหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่างๆ สถานที่ราชการ ตลอดจน สถาบัน การศึกษาที่มีงานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตทางการเกษตร ที่ทันสมัย เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในกิจกรรมทางการเกษตร ในลักษณะต่างๆ ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2544 : 5)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ ได้ประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น (การท่องเที่ยวเชิงเกษตร. 2545ค : ออนไลน์.)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม (การท่องเที่ยวเชิงเกษตร. 2545ก : ออนไลน์.)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นในด้านเกษตรกรรม เพื่อให้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของพืชผล ไร่ นา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร (การท่องเที่ยวเชิงเกษตร. 2545ข : ออนไลน์.)

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง ที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมและการท่องเที่ยวในด้านเกษตรกรรม เพื่อให้ได้ความรู้ ได้

ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของพืชผล ไร่ นา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน

2.5.2 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้เห็นความสำคัญและจัดให้มีการพัฒนาขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ในจังหวัดภูเก็ตมีหลายแห่งด้วยกัน แต่ที่ได้รับการพัฒนาและมีการจัดการที่เป็นรูปแบบสมบูรณ์ คือ ที่ชุมชนบ้านเกาะมะพร้าว อ.เมือง ทางเกษตรจังหวัดได้เข้าไปร่วมพัฒนาและแนะนำการจัดการให้ ที่เกาะมะพร้าวจะเป็นแหล่งผลิตอาหารทะเล มีการสาธิตการเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ได้แก่ การเลี้ยงกุ้งมังกร ปลา หอยแมลงภู่ ปูและปลาสวยงาม การตกปลาในกระชัง นั่งเรือชมนกดูลิงตามป่าชายเลน รับประทานอาหารกลางวัน ณ ศูนย์อาหารบนกระชัง ส่วนบนเกาะมีการสาธิตกีฬาพื้นบ้าน สาธิตการกรีดยางพารา แล้วนำชมสวนผลไม้สวนมะพร้าว พร้อมทั้งมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่นการขี่รถจักรยานเสือภูเขา พักผ่อน เล่นน้ำทะเล นอกจากนี้มีบ้านพักหรือ เต็นท์ให้เช่าค้างคืนด้วย

2.5.3 ประวัติของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเริ่มต้นจากการคิดค้นนำเอาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศมาจัดกิจกรรมและจัดรูปแบบทางการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจและอยากเดินทางไปท่องเที่ยวเพื่อขยายเส้นทางทางการท่องเที่ยว และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นผู้ประกอบการนั้นของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) โดยได้ คิดค้นนำเอาทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศมาจัดกิจกรรม จัดรูปแบบการท่องเที่ยว เชิญชวนนักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยว เพื่อขยายเส้นทางทางการท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นผู้ประกอบการ กิจกรรมการเกษตรไทย หรือ Amazing agricultural heritage อันเป็นกิจกรรมหนึ่งของ ททท.ที่น่าสนใจ ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย : การทำนา การทำสวนไม้ตัดดอก การทำสวนผลไม้ การทำสวนครัวสวนผัก การทำสวนสมุนไพร การทำนา การทำฟาร์มปศุสัตว์ งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ต่างๆ แยกประเภททรัพยากรจัดกิจกรรม 9 กิจกรรม และได้นำมาเผยแพร่เป็น Amazing Thailand จนประสบความสำเร็จเมื่อสองปีก่อนนั้น ความสำเร็จนี้ ททท. ยังถือแนวเดิมจัดกิจกรรมแต่เพิ่มคุณค่าและคุณภาพ (Value added) ในแต่ละกิจกรรม เสริมเส้นทางทางการท่องเที่ยวให้เป็นกิจกรรมที่ยั่งยืน กิจกรรมหนึ่งใน Amazing Thailand ก็คือการเกษตรไทย หรือ Amazing agricultural heritage ซึ่งแบ่งเป็นกิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่

2.5.3.1 การทำนา (Rice cultivation) การทำนาปี การทำนาปรัง การทำนาหว่านน้ำ ตม การทำนาขั้นบันได พิพิธภัณฑข้าว ความรู้เรื่องข้าวสายพันธุ์ต่าง ๆ ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว วัฒนธรรมการกินข้าวไทย เป็นต้น

2.5.3.2 การทำสวนไม้ตัดดอก (Cutting flowers) การทำสวนดอกไม้เพื่อตัดดอกขาย ทุกชนิด เช่น สวนกุหลาบ ฟาร์มกล้วยไม้ สวนไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิด ไม้กระถางทุกประเภท รวมถึงไร่ทานตะวัน

2.5.3.3 การทำสวนผลไม้ (Horticulture) การทำสวนผลไม้ทุกประเภท รวมทั้งการทำวนเกษตร การทำเกษตรแผนใหม่ การทำสวนผสม รวมถึงการทำสวนยางพารา สวนไข่ สวนปาล์มน้ำมัน

2.5.3.4 การทำสวนครัวสวนผัก (Vegetables) การปลูกพืชผักสวนครัวทุกประเภท รวมถึงการทำไร่ผัก ไร่ถั่ว ไร่ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ไร่พริกไทย เป็นต้น

2.5.3.5 การทำสวนสมุนไพร (Herbs) การปลูกพืชสมุนไพรนานาชนิด เพื่อใช้เป็นอาหารเสริมพืชผักสวนครัวข้างบ้าน เพื่อใช้เป็นเครื่องคั้น เพื่อใช้เป็นเครื่องสำอาง และเพื่อใช้ในการแพทย์แผนไทย

2.5.3.6 การทำฟาร์มปศุสัตว์ (Animal farming) การเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจนานาชนิด อาทิ การเลี้ยงไหม การทำฟาร์มผึ้ง การทำฟาร์มปลา การเลี้ยงหอยแมลงภู่ หอยแครง หอยนางรม หอยตะโกรม ฟาร์มจระเข้ บางแห่งเพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่าหายาก เช่น ฟาร์มนกยูง ฟาร์มไก่ฟ้า ฟาร์มกวาง รวมถึงสวนงูของสภากาชาดไทยด้วย

2.5.3.7 งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ (Festival) การจัดงานเพื่อส่งเสริมการขาย ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เมื่อถึงฤดูที่พืชผลเหล่านั้นออกซุก อาทิ มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ งานเทศกาลลิ้นจี่ เทศกาลลำไย เทศกาลกินปลา เป็นต้น

2.5.4 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โดยทั่วไปแล้วการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

2.5.4.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางการเกษตร หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตทางการเกษตร ซึ่งรวมทั้งทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ พื้นที่ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ป่า เป็นต้น และทรัพยากรด้านการจัดการ เช่น เกษตรกร องค์กรท้องถิ่น ความรู้ทางการเกษตร เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีทางการเกษตรต่างๆ

2.5.4.2 ตลาดนักท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลักๆ คือ หนึ่ง ประชาชนและเกษตรกรทั่วไปที่มีความสนใจด้านการเกษตร เพื่อศึกษาหาความรู้เป็นแนวทางประกอบอาชีพ หรือเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรของตนเอง และ สอง คือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน

สนใจในการท่องเที่ยวธรรมชาติและกิจกรรมการเกษตรต่างๆ อยากเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของเกษตรกร

2.5.4.3 การบริการการท่องเที่ยว หมายถึง การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การให้ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การจัดจำหน่ายพืชผลและผลผลิตทางการเกษตรต่างๆ การให้บริการนำเที่ยว หรือด้านที่พักแก่นักท่องเที่ยว (home stay / farm stay) เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางการเกษตร ได้แก่ ดิน น้ำ พื้นที่ พันธุ์สัตว์ องค์กรท้องถิ่น ความรู้ทางการเกษตร เครื่องมือเครื่องใช้ 2) ตลาดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ประชาชนและเกษตรกรที่สนใจหาความรู้ด้านเกษตรเพื่อพัฒนาอาชีพ และ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจในการท่องเที่ยวธรรมชาติและกิจกรรมการเกษตร เรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรกร และ 3) การบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อมูล การบริการนำเที่ยว และที่พัก

2.5.5 ข้อดีของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ข้อดีของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จะก่อให้เกิดผลดีทั้งในแง่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในหลายๆ ด้าน ได้แก่

2.5.5.1 ด้านรายได้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการให้บริการการท่องเที่ยวและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เป็นการช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชนและท้องถิ่นระดับรากหญ้า ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ และยังช่วยสร้างกระแสการไหลเวียนของเงินตราภายในประเทศอีกด้วย เมื่อเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว นอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลักคือเกษตรกรรมแล้ว ย่อมจะส่งผลดีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรเอง อีกทั้งยังเป็นการช่วยยกระดับและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น นับว่าเป็นขบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนและ ท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอาจถือได้ว่าเป็นแหล่งรายได้เสริมที่สำคัญของเกษตรกรในยามที่ผลผลิตจากภาคการเกษตรตกต่ำในบางปีได้อีกด้วย

2.5.5.2 ด้านความภาคภูมิใจและห่วงใยในอาชีพดั้งเดิม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจและห่วงใยในอาชีพดั้งเดิมของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรและลูกหลานรู้สึกความภาคภูมิใจในอาชีพ การเกษตรของตนเอง จากเดิมที่อาชีพเกษตรกรรมไม่ได้รับความสนใจจากลูกหลานเนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องทำงานหนัก เหนื่อยและมีรายได้น้อย เทียบไม่ได้กับอาชีพนอกภาคการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและการบริการ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังช่วยอนุรักษ์และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดี

งามเอาไว้ อีกทั้งยังเป็นการช่วยสืบทอดอาชีพดั้งเดิมของคนไทยไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศสืบต่อไป

2.5.5.3 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น โครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในบางพื้นที่จะมีการจัดตั้งองค์กรท้องถิ่น ซึ่งจะเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง ทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนและร่วมกันในการบริหารงานภายในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนา กลุ่มเกษตรกรและทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่น ให้มีการเรียนรู้และทำงานร่วมกันในด้านต่างๆ

2.5.5.4 การเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้สัมผัสได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด มีโอกาสได้เห็นความงดงามตามธรรมชาติ ความเขียวชอุ่มของเรือกสวนไร่นา และความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณธัญญาหารของเมืองไทย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเมืองไทยเรานั้นเป็นแหล่งผลิตอาหารและผลไม้ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกก็ว่าได้ นักท่องเที่ยวจะได้รับความเพลิดเพลินและ การพักผ่อนหย่อนใจกับกิจกรรมการเกษตรต่างๆและยังได้เรียนรู้และซึมซับภูมิปัญญาท้องถิ่นของพี่น้องเกษตรกรชาวไทย ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษได้อย่างลงตัวและไม่แพ้ชาติใดในโลก

2.5.5.5 ส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกัน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ระหว่างนักท่องเที่ยว (คนต่างถิ่น) กับเกษตรกร (คนท้องถิ่น) ได้เป็นอย่างดีในการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยน ความรู้ ความคิดเห็น ทักษะและประสบการณ์ต่างๆระหว่างกัน และยังช่วยลดช่องว่างระหว่างคนเมืองกับคนชนบท ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการช่วยปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวให้มีความเข้าใจในอาชีพเกษตรกรรม ได้พบเห็น ได้เข้าใจ ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนความยากลำบากของเกษตรกรในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ

2.5.5.6 การเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังช่วยส่งเสริมและขยายแหล่งท่องเที่ยวในเมืองไทยให้มีมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้คนไทยได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และหันกลับมาเที่ยวภายในประเทศกันมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอาจถือได้ว่าเป็นการสร้างทางเลือกใหม่ในการท่องเที่ยว และยังสอดคล้อง กับกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ให้ความสนใจและนิยมการเดินทางท่องเที่ยว ตามแหล่งธรรมชาติกันมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีข้อดี ในด้านต่างๆ ได้แก่ รายได้ ความภาคภูมิใจและหวงแหนในอาชีพดั้งเดิม การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น การได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกัน และเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกอีกรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวนอกจากจะได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินและประสบการณ์โดยตรงจากเกษตรกรแล้วยังได้สัมผัสและเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมท้องถิ่นและเทคโนโลยีทางการเกษตรต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการช่วยกระจายรายได้โดยตรงสู่เกษตรกร เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังช่วยให้คนไทยหันกลับมาเที่ยวเมืองไทยให้มากขึ้นในมุมมองที่ไม่เคยเห็นหรือสัมผัสมาก่อนกับอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษไทย

2.6 การพิจารณาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การศึกษาในการพิจารณาความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางเกษตร ในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่

- 2.6.1 ท่าเลที่ตั้ง
- 2.6.2 เส้นทางคมนาคม
- 2.6.3 บริเวณที่พักผ่อน
- 2.6.4 ป้ายบอกทาง
- 2.6.5 ระบบสาธารณูปโภค
- 2.6.6 ร้านอาหารและร้านขายของ
- 2.6.7 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
- 2.6.8 กิจกรรมที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว
- 2.6.9 สถานที่พักหรือโฮมสเตย์
- 2.6.10 ความปลอดภัย

กล่าวโดยสรุปความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพิจารณาจาก ท่าเลที่ตั้ง เส้นทางคมนาคม บริเวณที่พักผ่อน ป้ายบอกทาง ระบบสาธารณูปโภค

2.7 ความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

- 2.7.1 เพื่อให้ใช้วิถีชีวิตการประกอบอาชีพของเกษตรกรเป็นจุดขายของการท่องเที่ยว
- 2.7.2 เพื่อให้การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด
- 2.7.3 เพื่อรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่อย่างยั่งยืน
- 2.7.4 เพื่อป้องกันผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

- 2.7.5 เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตของชุมชนและท้องถิ่น

กล่าวโดยสรุปการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตการประกอบอาชีพของเกษตรกร เป็นการใช้ทรัพยากรที่เป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ รักษา

ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน ป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวตามวิถีชีวิตของชุมชนและท้องถิ่น

3. สภาพทั่วไปของชุมชนตำบลไทรน้อย

ตำบลไทรน้อย เป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอบางบาล มีเนื้อที่ทั้งหมด 8.28 ตร.กม. หรือประมาณ 5,175 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองบางบาลไหลผ่าน มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 10 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านทางหลวง หมู่ 2 บ้านกุ่ม หมู่ 3 บ้านกุ่ม หมู่ 4 บ้านกระเดื่อง หมู่ 5 บ้านมอญ หมู่ 7 บ้านฝิมด หมู่ 8 บ้านฝิมด หมู่ 9 บ้านฝิมด หมู่ 10 บ้านสาวหม้าย มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,141 คน เป็นชาย 1,042 คน เป็นหญิง 1,099 คน ประชาชนมีอาชีพหลักคือ ทำนา รองลงมาประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ มีสถานที่สำคัญได้แก่ วัดหลวงพ่อใหญ่ วัดปราสาททอง และวัดเก่าห้อง

ตำบลไทรน้อยมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลต่าง ๆ ของอำเภอบางบาล ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลบ้านกุ่ม

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลวัดยม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลบ้านใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลบางบาล

เส้นทางคมนาคม เพื่อเดินทางเข้าสู่ตำบลไทรน้อย เดินทางโดยรถยนต์จะสะดวกที่สุดห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 70 กิโลเมตร การเดินทางสามารถมาโดยใช้เส้นทางพหลโยธินเข้าสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผ่านสะพานปรีดีพนมยงค์ ผ่านหน้ามหาวิทยาลัยราชภัฏ วิทยาลัยพยาบาลพระนครศรีอยุธยา ข้ามสะพานวัดกษัตราธิราช ถึงแยกไฟแดงเลี้ยงขวา จากนั้นเลี้ยวซ้ายเข้าอำเภอบางบาล ผ่านที่ว่าการอำเภอบางบาล เลี้ยวขวาเข้าตำบลวัดยม เข้าสู่เขตตำบล ถ้ามารถโดยสารปทุมธานี-นครสวรรค์ เมื่อถึงทางสี่แยกเลี้ยวเข้าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตรงไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายและจะผ่านที่ว่าการอำเภอบางบาล เลี้ยวขวาเข้าตำบลวัดยม เข้าสู่เขตตำบลไทรน้อย ระยะทางจากที่ว่าการอำเภอบางบาล ถึงศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรประมาณ 4 กิโลเมตร

บริบทของชุมชนบ้านฝิมด

ผลการศึกษาบริบทของชุมชนบ้านฝิมดครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 5 หัวข้อ ได้แก่ บริบทด้านกายภาพ บริบทด้านเศรษฐกิจ บริบทด้านสังคม และ บริบทด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

3.1 บริบทด้านกายภาพ

สภาพทางภูมิศาสตร์ บ้านฝิมคเป็นชุมชนหนึ่งของอำเภอบางบาล ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 อำเภอ บางบาล (ตำบลไทรน้อยปัจจุบัน) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสภาพภูมิประเทศพื้นที่เป็นที่ลุ่ม มาก ฤดูน้ำหลากจะท่วมทุกปีโดยเฉพาะบริเวณสองฝั่งของคลองบางบาลซึ่งแต่เดิมเป็นแม่น้ำ เจ้าพระยาเก่าที่เปลี่ยนทางเดินและตื้นเขินจนมีสภาพเป็นคลองเรียกว่า คลองบางบาล แต่เดิม การคมนาคมส่วนใหญ่ใช้ทางเรือ ปัจจุบันใช้ทางรถยนต์ ซึ่งในช่วงฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมจึงยังคง ใช้ทางเรือควบคู่ไปกับทางถนน และแต่ละบ้านยังมีเรือไว้ใช้ในการคมนาคมเมื่อน้ำท่วม

ลักษณะภูมิประเทศ เนื่องจากเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของอำเภอบางบาลจึงมีลักษณะภูมิ ประเทศเช่นเดียวกัน คือ เป็นพื้นที่เป็นที่ลุ่ม ไม่มีภูเขาและป่าไม้ มีคลองบางบาลไหลผ่าน จึง เหมาะแก่การประกอบอาชีพทางการเกษตร

ลักษณะภูมิอากาศ เป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ

3.1.1 ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม – มิถุนายน อากาศจะร้อนมากเฉลี่ย 34 องศาเซลเซียส ในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ระวังนี้อาจเกิดปัญหาขาดแคลนน้ำ เนื่องจาก อยู่ในภาวะฝนทิ้งช่วง

3.1.2 ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม – ตุลาคม ฝนจะตกหนักในช่วงเดือนกันยายน – ตุลาคม ระวังนี้อาจเกิดภาวะน้ำท่วม

3.1.3 ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ อากาศจะหนาวมาก ในช่วงเดือนธันวาคม – มกราคม ระวังนี้อาจเกิดภัยหนาวได้แต่ไม่รุนแรงนัก

3.2 บริบทด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนบ้านฝิมคมีสภาพทางเศรษฐกิจ คือ ส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร ทำสวน ปลูกพืชผัก สวนครัว พืชล้มลุก ปลูกไม้ยืนต้นไม่ได้เนื่องจากฤดูน้ำหลากน้ำจะท่วมทุกปี ระดับน้ำสูงที่ปลูกได้ ได้แก่ มะกอก มะดัน เนื่องจากทนน้ำท่วม โดยส่วนใหญ่จะมีรายได้จากการเกษตร การประกอบ อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน และอาชีพรองลงมา คือ การทำ อัญญา ทำรูปหอม ทำก้านรูปเลี้ยงสัตว์ การทำประมง และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

3.3 บริบทด้านสังคม มีสภาพทางสังคม ดังนี้

3.3.1 การปกครอง ชุมชนบ้านฝิมคเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในการปกครองส่วนภูมิภาค ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครอง เนื่องจากบ้านฝิมคเป็นส่วนหนึ่งของ ตำบลบางบาลจึงอยู่เป็นส่วนหนึ่งของเทศบาลตำบลบางบาล

3.3.2 การคมนาคม มีถนนติดต่อระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด โดย เป็นถนนลูกรัง คอนกรีต และลาดยาง

3.3.3 การศึกษา อำเภอบางบาลมีจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต 2 รวม 26 แห่ง

3.3.4 ด้านศาสนา ประชากรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ วัดอยู่ห่างจากหมู่บ้าน 1 กิโลเมตร ประเพณีของหมู่บ้าน ทำบุญ เรียกว่า การทำบุญหน้าบ้านและการทำบุญหลังบ้าน สืบทอดมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน วันพระชาวบ้านจะมีการทำบุญไล่ตามลำดับหมู่บ้านเวียนมาจนครบในวันวิสาขบูชา

3.3.5 ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ บวชนาค ขึ้นปีใหม่ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีกวนข้าวทิพย์ ตักบาตรเทโว เทศน์มหาชาติ และการอนุรักษ์ด้านดนตรีไทย

3.3.6 การสาธารณสุข มีโรงพยาบาลของรัฐขนาด 30 เตียง 1 แห่ง สาธารณสุขอำเภอ 1 แห่ง สถานีอนามัยประจำตำบลของกระทรวงสาธารณสุข 15 แห่ง คลินิกของเอกชน 2 แห่ง

3.3.7 การสาธารณสุขโลก มีที่ทำกาไปรษณีย์โทรเลข 1 แห่ง สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 1 แห่ง มีระบบไฟฟ้าครอบคลุมหมู่บ้าน และมีระบบประปาหมู่บ้าน

3.3.8 การจัดตั้งศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการจัดตั้งศูนย์บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3.4 บริบทด้านสิ่งแวดล้อม

ชุมชนบ้านฝิมด เป็นส่วนหนึ่งของตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล โดยตำบลไทรน้อยได้แบ่งเขตการปกครองเป็น 10 หมู่บ้าน และอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางบาล มีวัดจำนวน 5 วัด หมู่ที่ 1 บ้านทางหลวง หมู่ที่ 2 บ้านกุ่ม หมู่ที่ 3 บ้านหัวแ่ง หมู่ที่ 4 บ้านกระเดื่อง หมู่ที่ 5 บ้านมอญ หมู่ที่ 6 บ้านมอญ หมู่ที่ 7 บ้านฝิมด หมู่ที่ 8 บ้านฝิมด หมู่ที่ 9 บ้านฝิมด และหมู่ที่ 10 บ้านสาวหม้าย ตำบลไทรน้อยมีโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 3 แห่ง และสถานีอนามัยจำนวน 1 แห่ง เป็นชุมชนเกษตรกรรม มีสภาพแวดล้อมของชุมชนประกอบด้วยไร่นา สวนผลไม้ และ สวนสมุนไพร

3.5 บริบทด้านทุนทางสังคม

มีทุนทางสังคมที่ส่งเสริมและสนับสนุนต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝิมด ดังนี้

3.5.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทยน้อย มีสถานที่ตั้งอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย เลขที่ 48 หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โทรศัพท์ 0-3524-4834

3.5.1.1 ประวัติการก่อตั้ง

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย (ทรงสเปน) ได้เริ่มจัดตั้งเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2525 โดยการนำของเกษตรอำเภอบางบาล มีสมาชิกเริ่มก่อตั้งครั้งแรก จำนวน 15 คน มีคณะกรรมการจำนวน 15 คน

3.5.1.2 กิจกรรมที่ดำเนินการได้แก่ การแปรรูปและการถนอมอาหาร การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อการบริโภค – อุปโภค และจำหน่าย การบรรจุหีบห่อ การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีในการแปรรูป การถนอมอาหารและการบรรจุหีบห่อ โดยมีการทำงานกับหน่วยงานราชการในโอกาสต่าง ๆ และได้จัดตั้งกองทุนเงินออมเฉลิมพระเกียรติ เมื่อปี พ.ศ. 2536

3.5.1.3 รางวัลที่ได้รับ ได้แก่

3.5.1.3.1 ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีผลงานดีเด่นระดับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2535

3.5.1.3.2 ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีผลงานดีเด่นระดับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2536

3.5.1.3.3 ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดีเด่นระดับภาคกลางของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคกลาง พ.ศ.2536

3.5.1.3.4 ได้รับรางวัลชนะเลิศผลิตภัณฑ์จากกล้วย (กล้วยฉาบ) ในงานศูนย์ศิลปาชีพบางไทร ครั้งที่ 11 พ.ศ.2538

3.5.1.3.5 ได้รับรางวัลที่ 2 ในการประกวดอาหารใส่มัน (เมล็ดขนุนจากมันเทศ) ในงานวันเกษตรของอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2538

3.5.1.3.6 ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดผลงานสถาบันเกษตรกรดีเด่น พ.ศ. 2542

3.5.1.3.7 ได้รับรางวัลชมเชยในการประกวดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดีเด่นระดับภาคกลางของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคกลาง พ.ศ.2542

3.5.1.3.8 ได้รับรางวัลที่ 1 ประเภทผลิตภัณฑ์จากกล้วย (กล้วยกรอบ) ในงานวันเกษตรแห่งชาติปี 2542 พ.ศ.2543 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.5.1.3.9 ได้รับรางวัลที่ 1 ในงานประกวดผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเกษตร (กล้วยตาก) ในงานวันเกษตรแห่งชาติปี 2542 พ.ศ.2543 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.5.1.3.10 ได้รับรางวัลที่ 3 ในการประกวดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกล้วย (เมี่ยงกล้วย) ในงานมหกรรมเกษตร 2000 ณ ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติอิมแพค เมืองทองธานี อำเภอ ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พ.ศ.2543

3.5.1.3.11 ได้รับรางวัลที่ 2 การประกวดกล้วยไทยประเภทผลิตภัณฑ์จากกล้วย (ประเภทอาหาร) กล้วยตาก ในงานการประชุมสัมมนากล้วยนานาชาติ ครั้งที่ 1 ศูนย์สิริกิติ์ กรุงเทพฯ พ.ศ.2543

3.5.1.4 ด้านผลิตภัณฑ์ในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปและผลิต

3.5.1.4.1 ผลิตภัณฑ์จากกล้วย มี 8 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กล้วยตาก (กล้วยตากอบน้ำผึ้ง) กล้วยฉาบ กล้วยกรอบ กล้วยทิพรส กล้วยกรอบเค็ม กล้วยอบเนย กล้วยกวน และเมี่ยงกล้วย

3.5.1.4.2 ผลิตภัณฑ์จากพืชผักสวนครัวและผลไม้ตามฤดูกาล มี 8 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ฟรุ้งหิย มะละกอ มะดันหิย มะม่วงหิย มะกรูดหิย มะเขือเทศ ตำลึงหิย และผักแพงเชื่อมแห้ง

3.5.1.4.3 ผลิตภัณฑ์ประเภทน้ำพริก มี 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ น้ำพริกเผา น้ำพริกกล้วย และ น้ำพริกแกงเผ็ด

3.5.1.4.4 ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ มี 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ แชมพูสมุนไพร (ผสมมะกรูดว่านหางจระเข้) ครีมนวดผมดอกอัญชัน และ น้ำยาล้างจาน

3.5.1.5 ด้านอาหารพื้นบ้าน

ลำปาง อุดมรัตน์ อยู่บ้านเลขที่ 125 หมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการประกอบอาหารพื้นบ้านหลายประเภท ดังนี้

3.5.1.5.1 แกงป่าไก่ มีเครื่องปรุง วิธีทำ และ เคล็ดลับ ดังนี้

3.5.1.5.1.1 เครื่องปรุง ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ ไก่ 1 กิโลกรัม ข่าซอย 1 ซ่อนโต๊ะ ตะไคร้ซอย 1 ซ่อนโต๊ะ พริกไทยอ่อน 50 กรัม พริกชี้หนูสด 20 เม็ด ผิวมะกรูด 1 ซ่อนชา กระชายซอย 100 กรัม พริกไทยดำ 1 ซ่อนชา เกลือ 1 ซ่อนชา พริกชี้ฟ้า 10 เม็ด กะปิ 1 ซ่อนชา พริกป่น 2 ซ่อนชา ใบมะกรูด 6 ใบ ใบกะเพรา 100 กรัม น้ำปลาดี 1 ถ้วยตวง น้ำมันพืช 1 ถ้วยตวง กระเทียม 100 กรัม

3.5.1.5.1.2 วิธีทำ นำข่า ตะไคร้ พริกชี้หนู ผิวมะกรูด พริกไทยดำ พริกชี้ฟ้า เกลือป่น กะปิ พริกป่น กระเทียม ตำให้ละเอียด พักไว้ นำไก่ไปล้างให้สะอาด หั่น

แล้วรวนให้สุก นำกระทะตั้งไฟใส่น้ำมันพืช และพริกแกงที่ตำแล้วผัดพอสุกปรุงรสด้วยน้ำตาลปีบ น้ำปลา แล้วใส่ไก่รวน พอเดือดได้ที่ใส่มะเขืออ่อน พริกชี้ฟ้าหั่นและพริกไทยอ่อน

3.5.1.5.1.3 เคล็ดลับในการปรุงอาหาร ลำปาง อุคมรัตน์ บอกว่า เครื่องปรุงที่ใช้จะใช้ของสดใหม่และหาได้ในท้องถิ่น แกงป่าไก่ของลำปาง อุคมรัตน์ ได้รับรางวัลชนะเลิศอาหารไทยระดับชาติ ครั้งที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

3.5.1.5.2 แกงเขียวหวานไก่ มีเครื่องปรุง วิธีทำ และ เคล็ดลับ ดังนี้

3.5.1.5.2.1 เครื่องปรุง ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ ไก่ 1 กิโลกรัม กะทิ 1 กิโลกรัม พริกไทยดำ 1 ซ่อนโต๊ะ กระเทียม 200 กรัม พริกเขียวสด 500 กรัม พริกแดงสด 200 กรัม ผิวมะกรูด 50 กรัม ใบผักชี 300 กรัม ข่า 200 กรัม กะปิ 2 ซ่อนโต๊ะ ตะไคร้ซอย 3 ซ่อนโต๊ะ รากผักชี 200 กรัม ใบมะกรูด 20 กรัม น้ำตาลปีบ 3 ซ่อนโต๊ะ มะเขือ 300 กรัม ใบโหระพา 100 กรัม กระชาย 50 กรัม

3.5.1.5.2.2 วิธีทำ นำกะทิไปเคี่ยวใช้ไฟอ่อน ๆ ให้ขึ้นมัน พอกะทิขึ้นมันใส่ไก่ลงไปรวนกับน้ำปลา 2 ซ่อนโต๊ะ เมื่อสุกกลง นำกะทิที่รวนไก่ใส่ลงประมาณ 4 ซ่อนโต๊ะ ลงผัดกับเครื่องแกง ถ้าน้ำแห้งให้เติมน้ำที่รวนไก่ไปเพื่อไม่ให้เครื่องแกงแตกมัน นำเครื่องแกงที่ผัดใส่ลงในหม้อใช้ไฟแรง เติมน้ำปลา 4 ซ่อนโต๊ะ คะเนพอกแกงเดือดใส่น้ำตาลปีบ คนจนน้ำตาลละลาย แล้วใส่มะเขือ คนไปเรื่อย ๆ ใส่กระชาย 1 ถ้วยเล็ก ใบมะกรูดฉีก พริกเขียว พริกแดงหั่นเฉียง ตามด้วยหัวกะทิคนให้เข้ากัน ใส่ใบโหระพา แกงเขียวหวานไก่ของร้านทรงสเปนได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดอาหารในรายการเมนูตำรับโลก

3.5.1.5.3 ห่อหมกปลาทราย มีเครื่องปรุง วิธีทำ และ เคล็ดลับ ดังนี้

3.5.1.5.3.1 เครื่องปรุง ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ ปลาทราย 3 กิโลกรัม กะทิ 2 กิโลกรัม กะปิ 1 ซ่อนโต๊ะ พริกป่น 1 ถ้วยเล็ก หัวหอม 200 กรัม พริกไทยดำ 1 ซ่อนโต๊ะ กระเทียม 200 กรัม ข่า 200 กรัม ตะไคร้ซอย 3 ซ่อนโต๊ะ ใบมะกรูดหั่นฝอย 20 กรัม กระชาย 500 กรัม แป้งข้าวเจ้า 1 ถ้วยตวง ไข่ไก่ 10 ฟอง

3.5.1.5.3.2 วิธีทำ ตัดใบตองเป็นรูปสี่เหลี่ยมเพื่อทำกระทงตำเครื่องแกงทุกอย่างให้เข้ากัน คั้นกะทิแล้วพักไว้ เทกะทิใส่เครื่องแกงที่ละน้อยคนให้เข้ากัน ปั่นปลาทรายเป็นก้อนใส่ลงในน้ำกะทิ ใส่น้ำตาลทราย 2 ซ่อนโต๊ะ ใส่ไข่ไก่ 10 ฟอง ลงในเครื่องแกงคนให้เข้ากัน พักไว้ นำกะหล่ำปลีไปนึ่งแล้วใส่กระทงตามด้วยใบโหระพา ตักเครื่องแกงที่ผสมแล้วลงไปนึ่งในกระทงนำไปนึ่งในน้ำเดือด 5 นาที ยกกลงใส่น้ำกะทิที่เคี่ยวกับแป้งข้าวเจ้า ใบมะกรูดหั่นฝอย พริกชี้ฟ้าแดง หั่นเป็นเส้น นำห่อหมกไปนึ่งอีกครั้ง ประมาณ 2 – 3 นาที ยกลง

3.5.1.5.4 ขนมจีนน้ำพริก มีเครื่องปรุง วิธีทำ และ เคล็ดลับ ดังนี้

3.5.1.5.4.1 เครื่องปรุง ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ มะพร้าวชูด 500 กรัม ถั่วลิสง 1 กิโลกรัม ถั่วเขียวซีก 1 กิโลกรัม น้ำกะทิ 2 กิโลกรัม พริกขี้หนูแห้ง 100 กรัม หอมแดงซอย 200 กรัม มะนาว 10 ลูก กุ้งแม่น้ำ 500 กรัม

3.5.1.5.4.2 วิธีทำ นำน้ำกะทิตั้งไฟอ่อน ใส่เกลือ 2 ช้อนโต๊ะ ใส่น้ำมะขาม ใส่น้ำตาลปี๊บเคี้ยวจนละลายแล้วทิ้งไว้ให้เย็น นำกุ้งที่ปอกเปลือกแล้วไปต้ม ใส่เกลือ ½ ช้อนโต๊ะ นำไปตำกับมะพร้าวชูดคั่วให้ละเอียด นำถั่วซีกไปบดให้ละเอียดพร้อมกับบดถั่วลิสงคั่วแบบหยาบ ๆ แล้วละลายในกะทิ ซอยหอม กระเทียมแล้วทอดแบ่งเป็น 2 ส่วน ต้มให้ละเอียด 1 ส่วน นำลงไปละลายในน้ำกะทิพร้อมมะพร้าว กุ้ง ถั่วลิสง แล้วโรยหน้าด้วยหอม กับกระเทียมเจียว ขนมจีนน้ำพริกได้รับรางวัลชนะเลิศในงานวันเกษตร

3.5.1.5.5 หมี่กรอบ มีเครื่องปรุง วิธีทำ และ เคล็ดลับ ดังนี้

3.5.1.5.5.1 เครื่องปรุง ประกอบด้วยส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ น้ำตาลปี๊บ 800 กรัม น้ำมันพืช 2 กิโลกรัม หอมแดงซอย 200 กรัม กระเทียมคอง 100 กรัม กระเทียมหั่นแฉ่น 100 กรัม ซอสมะเขือเทศ 1 ถ้วยเล็ก ผิวมะกรูด 20 กรัม เต้าหู้แห้งแผ่น 100 กรัม เกี้ยวแผ่นซอย 1 ห่อ พริกป่น 1 ช้อนโต๊ะ แปะแซ 3 ช้อนโต๊ะ น้ำมันงา 6 ช้อนโต๊ะ เส้นหมี่ 500 กรัม

3.5.1.5.5.2 วิธีทำ ตั้งน้ำมันให้ร้อน โดยให้ใช้น้ำมันทอดหมี่ให้เยอะหมี่จะได้ฟู นำหมี่ลงทอดให้กรอบและฟู เจียวหอมให้เหลือง ทอดเต้าหู้แผ่น ซอยเกี้ยวแล้วทอดให้เหลืองกรอบ เคี้ยวน้ำตาล น้ำกระเทียมคอง แปะแซ ใส่น้ำมันงาลงไป 3 ช้อนโต๊ะ ใส่ซอสมะเขือเทศ เติมพริกป่น เคี้ยวจนเหนียวได้ที่ ใสเส้นหมี่ลงไปคลุกเคล้าให้เข้ากัน โรยหอม กระเทียมเจียว และแผ่นเกี้ยวทอด หมี่กรอบ ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดอาหารเมนูตำรับโลก

3.5.1.6 ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรจากวัตถุดิบที่ได้มาจากสมาชิกและชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง วัตถุดิบที่จัดทำเน้นผลผลิตทางการเกษตรที่มีในท้องถิ่น และที่มีตามฤดูกาล ซึ่งผลจากการแปรรูป สมาชิกและเกษตรกรจะได้ราคาผลผลิตมากขึ้น เพราะทางกลุ่มแม่บ้านจะซื้อให้ราคาสูงกว่าตลาด และมีปริมาณที่จะใช้เพิ่มมากขึ้น ทำให้สมาชิกมีกำลังการผลิตมากขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ในระดับหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มแม่บ้านแปรรูปแล้วจะจำหน่ายที่กลุ่มเป็นส่วนใหญ่ เพราะทางกลุ่มขาดความรู้ในเรื่องการตลาด ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มแม่บ้านตำบลไทรน้อยทำการแปรรูป ได้แก่ การทำกล้วยฉาบ

3.5.1.6.1 การทำกล้วยฉาบ มีอุปกรณ์ วัสดุและเครื่องปรุง และ วิธีทำ ดังนี้

3.5.1.6.1.1 อุปกรณ์ ประกอบด้วย เครื่องใช้ ตะแกรงไม้ไผ่ กะละมัง หม้อ มีดเขียง อุปกรณ์สำหรับตาก (คู่อบพลังแสงอาทิตย์) ถุงพลาสติก ไม้สำหรับทุบกล้วยให้แบน มีด กล่องบรรจุ และ เครื่องมือทำความสะอาด

3.5.1.6.1.2 วัสดุและเครื่องปรุง ได้แก่ น้ำมันพืชสำหรับทอด 2 กิโลกรัม น้ำตาลทราย 200 กรัม น้ำสะอาด 200 กรัม กล้วยทอดแล้ว 1 กิโลกรัม และ เกลือป่น 1 ช้อนชา

3.5.1.6.1.3 วิธีทำ ผสมน้ำเกลือในอัตราส่วน ปอกเปลือกกล้วยน้ำว้าที่เตรียมไว้โดยใช้มีดตัดหัว-ท้าย และลอกเปลือกออกหั่นกล้วยตามยาวหรือตามขวางให้มีขนาดหนาหรือบางเท่ากัน แล้วนำไปทอดในน้ำมันร้อนจัดจนเหลืองกรอบแล้วพักไว้ จากนั้นเคี่ยวส่วนผสมของน้ำตาล เกลือ น้ำพอบเป็นยางมะตูมแล้วนำไปคลุกเคล้ากับกล้วยที่ทอดแล้วจนทั่ว ปล่อยให้แห้งให้เย็นเพื่อให้น้ำตาลจับที่ชิ้นกล้วยนั้นๆ นำไปเก็บไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดสนิท และบรรจุใส่ถุงพลาสติกหรือกล่องเพื่อรอการจำหน่ายต่อไป

3.5.1.6.1.4 ข้อเสนอแนะ กล้วยที่จะใช้应是กล้วยน้ำว้า หรือกล้วยหักมุก ควรเลือกกล้วยที่แก่จัดจะทำให้รสอร่อย

3.5.1.6.2 การทำกล้วยกรอบ

3.5.1.6.2.1 อุปกรณ์ ประกอบด้วย เครื่องใช้ มีไม้แหลม ตะแกรง ไม้ไผ่ กะละมัง หม้อ กระทะ ตะแกรงลวดคอกของทอด มีด เขียง ภาชนะบรรจุหรือเก็บ

3.5.1.6.2.2 วัสดุและเครื่องปรุง ได้แก่ น้ำมันพืชสำหรับทอด 2 กิโลกรัม น้ำตาลทราย 200 กรัม โอวัลติน 3 ช้อนโต๊ะ น้ำสะอาด 200 กรัม กล้วยทอดแล้ว 1 กิโลกรัม และ เกลือป่น 1 ช้อนชา

3.5.1.6.2.3 วิธีทำ ปอกเปลือกกล้วยหั่นตามขวางให้หนาเสมอกันแล้วทอดในน้ำมันร้อนจัดพอสุกไม่ต้องให้เหลืองกรอบ ทิ้งไว้ให้เย็น นำน้ำตาลทราย น้ำสะอาด และ เกลือป่นมาเคี่ยวเข้าด้วยกัน แล้วเติมโอวัลตินคนให้เข้ากันทิ้งไว้จนเย็น แล้วนำไปคลุกเคล้ากับกล้วยที่ทอดแล้วหมักทิ้งไว้ 2-3 ชั่วโมง นำกล้วยที่หมักแล้วลงทอดในน้ำมันที่ไฟร้อนปานกลาง ตักลงใส่บนตะแกรงที่ใช้ไม้แหลมเขี่ยไม่ให้ติดกัน เมื่อเย็นแล้วเก็บใส่ภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิดหรือบรรจุใส่ถุงปิดผนึกให้แน่น

3.5.1.6.2.4 ข้อเสนอแนะ อาจใช้ กาแฟ โกโก้ หรือ ไม้โล แทนโอวัลตินได้

3.5.1.6.3 การทำกล้วยทิพย์

3.5.1.6.3.1 อุปกรณ์ ประกอบด้วย กะละมัง หม้อ อุปกรณ์สำหรับตากหรืออบให้แห้ง ตะแกรงลวด มีด เขียง ภาชนะบรรจุหรือเก็บ

3.5.1.6.3.2 วัสดุและเครื่องปรุง ได้แก่ น้ำมันพืช 2 กิโลกรัม น้ำตาลทราย 200 กรัม กล้วยน้ำว้าดิบทอดแล้ว 1 กิโลกรัม งาคั่วแล้ว 3 ซ้อนโต๊ะ กุ้งแห้งป่น 3 ซ้อนโต๊ะ น้ำพริกเผา 1 ซ้อนโต๊ะ ถั่วลิสงคั่วแล้ว 100 กรัม น้ำตาลทราย 200 กรัม น้ำสะอาด 200 กรัม เกลือป่น 1 ซ้อนชา

3.5.1.6.3.3 วิธีทำ ปอกเปลือกกล้วยแล้วตัดครึ่งหันตามยาว (ซอยเป็นเส้นๆ) ทอดด้วยไฟร้อนปานกลางจนกล้วยเหลืองกรอบแล้วพักไว้ จากนั้นเคี้ยวส่วนผสมคือน้ำตาลทราย น้ำ และเกลือให้เหนียวเป็นยางมะตอย นำกล้วยลงไปคลุกในกระทะ เติมส่วนผสมต่างๆ ที่เหลือคลุกเคล้าให้เข้ากันด้วยไฟอ่อนๆ นำไปผึ่งแดด หรือนำไปเข้าตู้อบประมาณ 15 นาทีด้วยไฟอ่อน เก็บในภาชนะที่ปิดสนิทไม่ให้ถูกอากาศ

3.5.1.6.4 การทำกล้วยกรอบเค็ม

3.5.1.6.4.1 อุปกรณ์ ประกอบด้วย กะละมัง หม้อ กระทะ ตะแกรงลวด ครก มีด เขียง ภาชนะสำหรับบรรจุหรือเก็บ

3.5.1.6.4.2 วัสดุและเครื่องปรุง ได้แก่ น้ำมันพืช 2 กิโลกรัม น้ำตาลทราย 200 กรัม กล้วยน้ำว้าดิบทอดแล้ว 1 กิโลกรัม เกลือป่น 2 ซ้อนชา พริกไทยป่น 2 ซ้อนโต๊ะ น้ำตาลทราย 200 กรัม น้ำสะอาด 200 กรัม

3.5.1.6.4.3 วิธีทำ ปอกเปลือกกล้วยแล้วตัดครึ่งหันตามยาวเป็นเส้น ๆ ทอดด้วยไฟปานกลางจนกล้วยเหลืองกรอบแล้วพักไว้ นำพริกไทย เกลือ กระเทียม รากผักชี โขลกละเอียดแล้วผัดด้วยน้ำมันจนหอม เติมน้ำน้ำตาลทราย เคี้ยวจนเหนียว นำกล้วยลงไปคลุกเคล้ากับส่วนผสมในกระทะด้วยไฟอ่อน แล้วนำไปผึ่งแดด หรือเข้าอบด้วยไฟอ่อน ประมาณ 15 นาที และเก็บในภาชนะที่มีฝาปิดสนิท

3.5.1.7 ผลผลิตทางการเกษตรแปรรูป

ไม้กวาดดอกอ้อ ไม้กวาดดอกอ้อเป็นงานหัตถกรรมที่นภา จริตการ ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้มีความสามารถในการทำไม้กวาดดอกอ้อ นภา จริตการ ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า ต้นอ้อเป็นวัชพืชชนิดหนึ่ง มีลักษณะคล้ายต้นบง ขึ้นและแตกหน่อเป็นกอกำจัดยาก มักขึ้นริมน้ำ ชอบที่ชื้นแฉะ จะออกดอกประมาณเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน เมื่อดอกเริ่มบานก็เก็บมาตากแดดให้แห้งประมาณ 3 แดด แล้วนำมาแยกกลุ่ม ทำเป็นไม้กวาดดอกอ้อ มีความคงทน

สวยงาม อ่อนนุ่ม และใช้ได้นาน มีแนวการอนุรักษ์สืบสานหัตถกรรมท้องถิ่น นภา จริตการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ถ่ายทอดให้บุตรหลานได้เรียนรู้จนสามารถหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวได้

3.5.2 ด้านประเพณี

การเทศน์มหาชาติของตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล ประวัติความเป็นมาของเทศน์มหาชาติที่จัดขึ้นที่ตำบลไทรน้อยอำเภอบางบาล เมื่อพระภิกษุสุกรี วิจิตตสาโร พระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ที่วัดท่าสุทธาวาสได้ให้ข้อมูลว่า พุทธศาสนิกชนเรียกการเทศนาเรื่องพระมหาเวสสันดรชาดกว่า เทศน์มหาชาติ หมายถึง พระชาติอันยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นชาติสุดท้ายที่พระองค์ทรงสร้างบารมีก่อนจะประสูติเป็นพระสัทธตตะและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในชาติต่อมากของเดิมแต่งไว้เป็นภาษาบาลี ประกอบด้วยคาถาล้วนมีจำนวนพันคาถาเรียกว่า เทศน์คาถาพัน ต่อมากวีหลายท่านได้แต่งเป็นภาษาไทย แบ่งเป็นตอนหรือกัณฑ์มี 13 กัณฑ์ นับตั้งแต่กัณฑ์ที่ 1-13

แนวปฏิบัติในการอนุรักษ์สืบสานประเพณีท้องถิ่นตำบลไทรน้อย ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เป็นวันออกพรรษา แรม 1 ค่ำ เดือน 12 จัดให้มีการเทศน์มหาชาติให้เสร็จใน 2 วัน โดยทางวัดเตรียมจัดตกแต่งศาลาการเปรียญ และธรรมาสน์สำหรับพระเทศน์ จำลองให้คล้ายป่าเขาวงกตปักดุ้นกล้วย ต้นอ้อย ปักฉัตร (ธง) เล็ก ใหญ่ เท่าจำนวนคาถาพัน ดิคาภาพจิตรกรรมเรื่องมหาเวสสันดรชาดก ตั้งชันน้ำมันต์ใบใหญ่ มีปี่พาทย์ประโคมเพลงประจำกัณฑ์ เช่น กัณฑ์ทศพร เพลงสาธุการ

3.5.3 ด้านดนตรีไทย

3.5.3.1 วงปี่พาทย์ คณะวินัยไทรน้อยของสังเวียน สุจิตลักษณ์ อายุ 60 ปี อยู่บ้านเลขที่ 3/1 หมู่ 10 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล โทรศัพท์ 0-3572-6061 ตามประวัติกล่าวว่า สังเวียน สุจิตลักษณ์ ได้สืบทอดด้านดนตรีไทยมาจากบรรพบุรุษ ตั้งแต่ พ.ศ.2496 ได้รับการฝึกฝนจนมีความชำนาญ และเปิดสอนปี่พาทย์ให้กับเยาวชน รับจ้างบรรเลงตามงานพิธีต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีชื่อเสียงทางด้านดนตรีจนได้รับเกียรติให้เป็นครูผู้สอนพิเศษตามโรงเรียนต่าง ๆ ปัจจุบันสอนดนตรีไทยให้กับโรงเรียนวัดช่างเหล็ก อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยแล้ว สังเวียน สุจิตลักษณ์ ยังมีความรู้ทางการแพทย์แผนโบราณ มีวิชาชีพด้านการประกอบโรคศิลปะแผนโบราณ ได้รับใบประกอบโรคศิลปะของกระทรวงสาธารณสุข

3.5.3.2 วงปี่พาทย์ คณะศรีมิชัย ของ ชะลอ สุจิตลักษณ์ บ้านเลขที่ 23 หมู่ 9 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โทร. 0-3530-7380 / 0-3530-7374 มีผู้สืบทอดคือ บุญลือ สุจิตลักษณ์ ปัจจุบัน ชะลอ สุจิตลักษณ์ เปิดศูนย์ดนตรีเพื่อสอนดนตรีไทยให้กับเยาวชนในตำบลไทรน้อย มีผู้สนใจมาเรียนที่ศูนย์ จำนวน 13 คน จะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้โดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ มีความภาคภูมิใจที่ได้ถ่ายทอดวิชาดนตรีไทยให้เยาวชนได้เรียนรู้ และรักษาไว้ให้

ตะวันตกติดที่ดินของประชาชน เสนาสนะ อุโบสถกว้าง 6 เมตร ยาว 14 เมตร สร้าง พ.ศ.2500 ศาลาการเปรียญกว้าง 16 เมตร ยาว 20 เมตร สร้าง พ.ศ.2496 หอสวดมนต์ กว้าง 8 เมตร ยาว 12 เมตร สร้าง พ.ศ. 2511 และกุฏิสงฆ์ จำนวน 7 หลัง ปุชนียวัตถุสำคัญ คือพระประธานในโบสถ์

3.5.4.4 วัดท่าสุทธาวาส ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สร้างเมื่อพ.ศ.2315 เดิมเรียกวัดตมิมด มีเนื้อที่ 21 ไร่ 3 งาน 22 ตารางวา สค.1 เลขที่ 20 ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา พ.ศ.2320 เปิดสอนพระปริยัติธรรม พ.ศ.2472 พื้นที่ตั้งวัดเป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีที่ธรณีสงฆ์ จำนวน 7 แปลง เนื้อที่ 69 ไร่ 2 งาน 42 ตารางวา โฉนดเลขที่ 3377, 3517, 4933, 5634 มีอาณาเขต ทิศเหนือติดที่ต่อกับทางสาธารณะ ทิศใต้ติดต่อกับทางกระบือ ทิศตะวันออกติดต่อกับที่ดินนายเขียน และทิศตะวันตกติดต่อกับคลองบางบาล เสนาสนะ อุโบสถกว้าง 10 เมตร ยาว 17 เมตร บูรณะ พ.ศ.2520 ศาลาการเปรียญกว้าง 18.50 เมตร สร้าง พ.ศ.2503 ศาลาตรีมุข กว้าง 8.50 เมตร ยาว 18 เมตร สร้างพ.ศ.2505 ศาลาราย 2 หลัง หอสวดมนต์ กว้าง 6.25 เมตร ยาว 8.25 เมตร สร้างพ.ศ. 2515 กุฏิสงฆ์จำนวน 11 หลังและหอไตรวิหาร ปุชนียวัตถุที่สำคัญ ได้แก่ พระประธานในโบสถ์ พระพุทธรูปปางอุ้มบาตร สูงประมาณ 3 ศอก เนื้อทองเหลือง รอยพระพุทธรูปจำลอง กว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร เนื้อทองเหลือง และเจดีย์หลวงพ่อดี

3.5.5 ด้านโบราณวัตถุ

หลวงพ่พุทธรูปศิลานาเวง (วัดปราสาททอง ต.ไทรน้อย) หลวงพ่พุทธรูปศิลานาเวง สันนิษฐานว่าเป็นพระพุทธรูปปฏิมากรรมสมัยทวารวดี ระหว่างศตวรรษที่ 11 – 18 สร้างด้วยหินศิลาแลง สีดำ มีนามแต่โบราณว่า “ศิลานาเวง” ขนาดหน้าตักกว้าง 1.50 เมตร สูง 1.62 เมตร ปางสมาธิ พระหัตถ์ทั้งสองวางซ้อนไว้ที่ตัก พระหัตถ์ขวาทับพระหัตถ์ซ้าย พระเศียรเป็นกระพุ้งออกทางด้านข้าง พระเศษมาลาเป็นต่อมกลมมนทับกัน 3 ชั้น ไพรพระเศษเป็นเม็ดขนาดเล็ก รูปก้นหอย พระนลาฏเว้า พระเนตรปิดลง หลังพระเนตรนูนอุ้มจนเกือบได้ระดับเดียวกับพระนลาฏ พระขนงยาว พระพักตร์แบนและกว้าง พระโอษฐ์เบะ พระหนูป้าน พระกรรณยาวเลยพระหนุเล็กน้อย ครองผ้า ส่วนที่เป็นจีวรเฉียงบางแนบติดกับองค์พระคล้ายผ้าเปียกน้ำ สันมาปฏิปิดพระถันซ้ายยาวถึงพระนาภี พระบาทขวาทับพระบาทซ้ายอย่างหลวม ๆ หลวงพ่พุทธรูปศิลานาเวง ได้คุ้มครองประชาชนทั้งใกล้และไกล ทั้งด้านขจัดปัดเป่าความเดือดร้อนทางด้านน้ำมนต์ของหลวงพ่ ช่วยรักษาความเจ็บป่วย รักษาโรคต่าง ๆ หรือการบนบานให้แก่ลัวคลาด เมื่อรักษาหายดีแล้วก็มักจะนำทองมาปิดหลวงพ่ มีการจุดพลูแก้บน ปัจจุบันมีการถวายละครควบคู่กับการจุดพลูด้วย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการทางการตลาด ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษา พบว่าป่าชุมชน บ้านทุ่งสง มีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ โดยสามารถจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ทั้งหมด 7 กิจกรรม ได้แก่ การพักผ่อนกับชาวบ้าน การนวดสมุนไพร การนำเที่ยวในชุมชน พื้นที่ การเกษตร การขี่จักรยานชมธรรมชาติ/ชุมชน การชมเส้นทางสมุนไพร การเดินป่าแบบผจญภัย และการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ประกอบกับนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีความพึงพอใจกับการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างมาก ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เห็นว่าควรมีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ และจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มากขึ้น อีกทั้งยังมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมเดินป่าแบบผจญภัย และชมเส้นทางสมุนไพรมากที่สุด โดยในส่วนตัวความคิดเห็นของผู้นำกลุ่มชุมชนนั้น ต้องการส่งเสริมกิจกรรมชมเส้นทางสมุนไพรมากที่สุด เพราะเห็นว่าชุมชนมีความพร้อม แต่อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังต้องการสนับสนุนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ชุมชน ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น ในส่วนผลของการศึกษาด้านกลยุทธ์การตลาด การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของชุมชนบ้านทุ่งสง โดยใช้ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 P's นั้น พบว่าควรมีการจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบเป็นแพ็คเกจ ตามความสนใจของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการเสนอขายสินค้า และสามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ตลอดปี รวมถึงการจัดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้ชุมชนบ้านทุ่งสง เป็นที่รู้จักในกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการ โดยเสนอแนะว่าชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ ให้เป็นที่รู้จัก สำหรับชุมชนบ้านทุ่งสง ควรมีการนำกลยุทธ์การจัดการส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 P's ไปประยุกต์ใช้ในชุมชน เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นให้เป็นที่ไปอย่างยั่งยืนในอนาคต

ขวัญสุดา ชันชวิทย์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสองแห่งในเมืองเก่าอยุธยาที่มีผลต่อชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษาการจัดการแบบมูลนิธิกับแบบชุมชนดั้งเดิม ผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นชุมชนต่อการจัดการ 2 รูปแบบ พบว่าการจัดการกลุ่มมูลนิธิให้ประโยชน์ต่อชุมชนมากกว่าการจัดการของชุมชนดั้งเดิมในด้านเศรษฐกิจ การจัดการด้านอนุรักษ์ และการจัดสรรเงินรายได้เพื่อพัฒนาชุมชน ส่วนการจัดการโดยกลุ่มชุมชนดั้งเดิมให้ประโยชน์ต่อชุมชนมากกว่าการจัดการของกลุ่มมูลนิธิในด้านการเข้าร่วมงานประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการพื้นที่ การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ความเหมาะสมของกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา ผลตอบแทนทางอ้อมจากการจัดการต่อชุมชน

และผลตอบแทนทางอ้อมจากการจัดการต่อครัวเรือน ส่วนการจัดการในด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีความคิดเห็นว่า พื้นที่ของกลุ่มมูลนิธิ มีผลกระทบต่อทางด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าพื้นที่ของกลุ่มชุมชนดั้งเดิม ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ผลการวิจัยสรุปว่า การจัดการของกลุ่มชุมชนดั้งเดิมให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ที่มีที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ได้มากกว่า เพราะการจัดการเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนการจัดการของกลุ่มมูลนิธิ แม้มีการจัดสรรเงินรายได้เพื่อพัฒนาหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งเป็นการให้ประโยชน์ต่อกลุ่มคนเพียงบางคน หรือเพื่อพื้นที่ของตน

ธงชัย อินทรพันธุ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การจัดการท่องเที่ยวรูปแบบนี้เพิ่งเริ่มมีได้ไม่นานนัก ควรดึงประชมชนในท้องถิ่นหรือประสานงานกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น สำหรับผลการศึกษาในด้านผู้ที่ใช้บริการให้การยอมรับหรือตอบสนองในทางที่ดี ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ ความมีมาตรฐานของการบริการในเรื่องอาหาร ที่พักและบุคคล ที่ให้บริการในธุรกิจประเภทนี้ ตลอดจนการช่วยเหลือจากภาครัฐ ในการให้การสนับสนุนเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น ในเวลาเดียวกันก็จะได้ปลูกกระแสของการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นในชุมชนต่อไป

นริศรา นงนุช (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนมอญ เกาะเกร็ด ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการสื่อสารปรากฏขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนมอญ เกาะเกร็ด ประกอบด้วย 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการ
2. การสื่อสารสองทางที่ไม่เป็นทางการและมีปฏิกริยาโต้ตอบมาก
3. การสื่อสารสองทางที่เป็นทางการแต่มีปฏิกริยาโต้ตอบน้อย
4. การสื่อสารทางเดียวที่ไม่เป็นทางการ

ในส่วนของผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญ เกาะเกร็ดนั้นประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการ ได้แก่ นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หน่วยงานภายนอก และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้อาวุโส เจ้าของกิจการเรือข้ามฟาก โดยกลุ่มผู้นำเหล่านี้ ต่างมีบทบาทร่วมกันในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี นับตั้งแต่การก่อตั้งการดำเนินการประสานงาน เพื่อการจัดการการท่องเที่ยว รวมไปถึงการกำหนดแผนการจัดการและกฎ ระเบียบ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การดูแลและบริการนักท่องเที่ยว รวมทั้งการแก้ไขปัญหา

ป๋องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการเที่ยวชมบ้านควายไทย พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจต่อการเที่ยวชมบ้านควายไทยในภาพรวมของทุกปัจจัยหลักอยู่ในระดับพึงพอใจมาก เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยพบว่า ความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 1 ได้แก่การบริการด้านสถานที่ของบ้านควายไทย อันดับ 2 ได้แก่รายการแสดงในแต่ละรายการ อันดับ 3 ได้แก่รูปแบบการแสดงของบ้านควายไทย นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจน้อยต่ออัตราค่าบริการต่าง ๆ ของบ้านควายไทย และมีความพึงพอใจน้อยที่สุด ต่อกิจกรรมส่งเสริมการขายของบ้านควายไทย

พัชรพรรณ ภูคาพิน (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการพัฒนาพื้นที่รอบป่าสักชลสิทธิ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า ในพื้นที่ศึกษา 5 ตำบล มีความพร้อมด้านพื้นที่ต่างกัน ตำบลโลกสูง มีความพร้อมด้านพื้นที่มากกว่าพื้นที่อื่น กล่าวคือ มีทิวทัศน์สวยงาม เป็นแหล่งวัฒนธรรม และมีสินค้าในท้องถิ่นที่น่าสนใจ ตำบลหนองบัว พบว่า พื้นที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ คือ บ้านเขาพระ กล่าวคือ มีทิวทัศน์สวยงาม เข้าถึงได้สะดวกและใกล้กับที่ทำการเขื่อนมากที่สุด ตำบลวังม่วง พบว่า พื้นที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้คือ บ้านท่าฤทธิ์ กล่าวคือ มีทิวทัศน์สวยงาม และมีสินค้าในท้องถิ่นเป็นที่รู้จัก ตำบลมะนาวหวาน มีทิวทัศน์สวยงามมีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงที่น่าสนใจ และตำบลแก้งกูด มีความพร้อมด้านพื้นที่น้อยที่สุด ด้านความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นของแต่ละหมู่บ้านไม่มีความแตกต่าง กล่าวคือ มีการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย การมีส่วนร่วมในท้องถิ่นน้อย มีความคิดเห็นด้านบวกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจในบางประเด็นของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านนักท่องเที่ยวสนใจไปเที่ยวชมทิวทัศน์บริเวณพื้นที่รอบเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์มากที่สุด และมีบางส่วนที่สนใจกิจกรรม ชีจกรยาน กางเต็นท์พักผ่อน ชมแหล่งวัฒนธรรม และชมสินค้าที่ระลึกของท้องถิ่น

สมา ฌ ระนอง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนคีรีวง ตำบลท่าโสม อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคีรีวงมี 3 ลักษณะ คือ

1. กลุ่มทุน มีหน้าที่ในการจัดหา และระดมทุนเพื่อให้เกิดมีทุนหมุนเวียนในชุมชนมากที่สุด นอกจากนั้นยังเปิดให้สมาชิกกู้ยืมเงินนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดสวัสดิการในส่วนของ การรักษาพยาบาล การศึกษาและการพัฒนาชุมชนด้วย
2. กลุ่มอาชีพ มีหน้าที่ในการส่งเสริมอาชีพให้สมาชิกภายในชุมชนมีอาชีพเสริม นอกจากทำการเกษตรเพียงอย่างเดียว เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชน กลุ่มอาชีพเองเป็นเสมือนแหล่งท่องเที่ยวหนึ่งภายในชุมชนด้วย

3. กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีหน้าที่หลักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภายในชุมชนให้มีความอุดมสมบูรณ์ และควบคุมการใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมไปถึงการปลูกจิตสำนึกให้คนภายในชุมชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นกลุ่มดูแลเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนที่ริ้วด้วย และกลุ่มตัวอย่างความคาดหวังผลประโยชน์ ที่จะได้รับการจัดการด้านการท่องเที่ยวในเรื่องการทำให้เกิดผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน การทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ความรู้สึกรักชุมชนเพิ่มขึ้น เกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเอง ส่วนเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ ตามลำดับ ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการประชุม มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สมศักดิ์ แจ่มอุลิตร์ตัน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : โอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาศึกษาเฉพาะกรณีเกาะเต่า-นางยวน อำเภอพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เกาะเต่า-นางยวน มีศักยภาพสูงสำหรับพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างมาก โดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเล และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบกับเกาะเต่า-นางยวน มีชุมชนอาศัยอยู่ด้วย ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ในส่วนของทำให้ความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อม ยังอยู่ในระดับต่ำ การนํารายได้จากการท่องเที่ยวมาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมยังไม่เป็นรูปธรรม และยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะเต่า-นางยวน รวมทั้งยังขาดการวางแผน และการจัดการที่ชัดเจน เพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติให้คงสมบูรณ์ตลอดไป

สุภาภรณ์ หาญทอง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวมีศักยภาพค่อนข้างต่ำ เนื่องจากขาดหน่วยงานหลักที่จะรับผิดชอบด้านการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัด งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดการบริหารจัดการที่ดี

ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ปัญหางบประมาณที่ไม่เพียงพอ และมีอยู่จำกัด จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอกับงาน และขนาดของพื้นที่รับผิดชอบ ปัญหาในเรื่องการประสานงาน และขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลอดจนปัญหาคนในพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยว ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดพัทลุง

ข้อเสนอแนะ ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ได้แก่ ควรจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ และให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดให้มากกว่านี้ มีการจัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์เพิ่ม ควรมีการพัฒนาบุคลากรในด้านการปฏิบัติงาน ให้ความรู้ในด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการเก็บข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้พร้อม และสะดวกในการเรียกใช้ เพื่อการปฏิบัติเพิ่มการประสานงาน และการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัย ได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การนำเสนอผลการวิจัย

1. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารที่อ้างอิง รูปแบบและวิธีการจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่ศึกษา และการศึกษาในภาคสนามในพื้นที่ ดังนี้

1.1 การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 รวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและศึกษาทำความเข้าใจ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทฤษฎีการจัดการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายสิ่งที่ศึกษา ตลอดจนเอกสารเผยแพร่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แผนการท่องเที่ยวของอำเภอบางบาล เอกสารทั่วไปของเทศบาลตำบลบางบาล และของอำเภอบางบาล

1.1.2 นำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาเขียนสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยปรึกษาและขอคำชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้มีความชัดเจนและใช้เป็นแนวทางการทำวิจัย

1.1.3 ผู้วิจัยรวบรวมเอกสารเพื่อนำมาวิเคราะห์เอกสาร สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยใช้แนวทางคำถามซึ่งมีลักษณะแบบปลายเปิด แบบสอบถามและแบบบันทึกการสัมภาษณ์จากคณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาการจัดการท่องเที่ยว ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านคณะกรรมการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ ด้านงบประมาณ

โดยมีข้อกำหนดคำถามจากวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด เมื่อได้คำถามแล้ว จึงนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาเพื่อแก้ไขปรับปรุง จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง

1.2 การศึกษาภาคสนาม

การศึกษาภาคสนามใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้

1.2.1 ผู้วิจัยติดต่อขอข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องจากศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรไทรน้อย พร้อมทั้งประสานงานขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในการติดต่อขอสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล

1.2.1.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) โดยผู้วิจัยเดินทางเข้าไปในชุมชนบ้านฝิมดในฐานะนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อสังเกตสิ่งต่าง ๆ ในพื้นที่ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่คณะกรรมการศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝิมด และได้บันทึกลงในสมุดบันทึกของผู้วิจัย

1.2.1.2 การสัมภาษณ์ (Interview) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ได้จัดเตรียมคำถามไว้เป็นการล่วงหน้าผสมผสานกับแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้างเพื่อใช้ในกรณีที่มีบางคำถามที่ผู้วิจัยไม่ได้กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์เป็นการล่วงหน้า โดยผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ลักษณะ

1.2.1.2.1 การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Non-structural interview) ขึ้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้การพูดคุยทักทาย สนทนาเรื่องทั่ว ๆ ไปของชุมชน ตามสถานที่แหล่งต่างๆ ในชุมชนบ้านฝิมด เช่น สวนเกษตร ที่พัก และศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมด เป็นต้น

1.2.1.2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) เป็นการพูดคุยของผู้วิจัยหลังจากได้ข้อมูลต่างๆ ไปที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย โดยเน้นไปที่วิถีชีวิตของชาวบ้านฝิมดในเบื้องต้นก่อนสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อกำหนดประเด็นที่จะศึกษาโดยเชื่อมโยงปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนตั้งแต่เริ่มมีการก่อตั้งศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านฝิมด และเหตุการณ์ต่างๆ ตามลำดับจนถึงปัจจุบัน ดังนี้

1.2.1.2.2.1 ประวัติความเป็นมาและบริบทของพื้นที่ที่ศึกษา ก่อนและหลังการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝิมด

1.2.1.2.2.2 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ด้านต่างๆ ว่าได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเมื่อจัดตั้งศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านฝิมดอย่างไรบ้าง

1.2.1.2.2.3 รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชนมีลักษณะเป็นอย่างไร มีกิจกรรมใดบ้างในพื้นที่ของชุมชน

1.2.1.3 การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลหลักของการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลจากการพูดคุย สนทนา กับคณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวและสมาชิกคนอื่น ๆ ณ ศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรชุมชนบ้านฝึมค โดยมีประเด็นของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นหลักตามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและตามแบบสอบถาม (ภาคผนวก ง) ที่ผู้วิจัยได้เดินทางเข้าไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อทำการพูดคุยสนทนา ดังกล่าว

1.2.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อขอสัมภาษณ์บุคลากรของสำนักงานเกษตรอำเภอบางบาลและสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และส่งให้สำนักงานเทศบาลตำบลบางบาล เพื่อสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานท่องเที่ยว

1.2.3 ดำเนินการสัมภาษณ์และจัดทำกรสนทนากลุ่มคณะกรรมการบริหารศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสอบถามข้อมูลจากสมาชิกศูนย์ท่องเที่ยวในการมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานของ โดยใช้การบันทึกเสียง บันทึกภาพประกอบการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม เพื่อให้การเก็บข้อมูลเป็นไปด้วยความถูกต้อง สมบูรณ์ตรงตามเนื้อหา

1.2.4 เมื่อเก็บข้อมูลครบถ้วน นำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์สรุปผล ซึ่งจะเป็นข้อมูลการจัดการ และปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในการศึกษาครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้ทฤษฎีแนวคิดเป็นกรอบในการวิเคราะห์

1.2.5 นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา โดยมีรายละเอียดจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และจากแบบสอบถาม แบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคณะกรรมการศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค การจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ งบประมาณ และปัญหาในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 แบบ ได้แก่ แบบบันทึกการเสวนา แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล ผู้นำชุมชนหน่วยงานในชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค สอบถามถึงพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค ใน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Openend) ใช้ถามบริบทชุมชนของชุมชนบ้านฝึมด เกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ด้าน เศรษฐกิจ สังคมความเป็นอยู่ของชุมชน แหล่งน้ำภายในชุมชน สาธารณสุขของชุมชน ศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษา และทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการ การจัดกิจกรรม การบริการ การประสาน ปัญหาและงบประมาณ

2.2 แบบบันทึกการเสวนาของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพภูมิศาสตร์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ด้านเศรษฐกิจ สังคมความเป็นอยู่ของชุมชน แหล่งน้ำภายในชุมชน สาธารณสุขของชุมชน ศาสนาและวัฒนธรรม การศึกษา และทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการ การจัดกิจกรรม การบริการ การประสาน ปัญหาและงบประมาณ

2.3 เทปบันทึกเสียง

2.4 สมุดสำหรับการบันทึกการสัมภาษณ์และพูดคุยกับกลุ่มประชากรของงานวิจัยนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามนั้น ผู้วิจัยมีวิธีการดังนี้

3.1 การเข้าไปร่วมฟังการประชุมใหญ่ของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดที่จัดขึ้นโดยผู้วิจัยได้เข้าร่วมประชุมและได้พูดคุยนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามประเด็นที่ต้องการศึกษา

3.2 การนัดหมายกลุ่มประชากรทั้ง 4 กลุ่ม เพื่อการเสวนาใน ด้านคณะกรรมการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ ด้านงบประมาณ มาประชุมกลุ่มย่อยคราวละประมาณ 5-10 คน ทั้งนี้การนัดประชุมกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด สมาชิกทั่วไปและชาวบ้านคนอื่น ๆ ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงแต่ปรารถนาที่จะเข้าร่วมวงสนทนา มาประชุมร่วมกัน ณ บริเวณศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรชุมชนบ้านฝึมดหรือที่บ้านประชาชนกลุ่ม ผู้วิจัยจะมีโอกาสได้รับข้อมูลจากทุกฝ่ายพร้อมกันจากการสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลด้านต่าง ๆ จากบุคคลเหล่านี้

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลทุกส่วนที่ได้ คือ ข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาเรียบเรียงเพื่อจัดหมวดหมู่ ทำการตรวจสอบ และวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับต่อไป

3.3 การตรวจสอบข้อมูล

3.3.1 การตรวจสอบข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่หลากหลายกลุ่มเพื่อดูว่ามีข้อเท็จจริงตรงกันหรือต่างกันอย่างไรในประเด็นการศึกษาเรื่องเดียวกัน หากได้ข้อมูลซ้ำ ๆ ในเรื่องเดียวกันจากกลุ่มประชากรต่างกลุ่มกันถือว่าข้อมูลนั้นมีความน่าเชื่อถือจึงทำการบันทึกข้อมูล

3.3.2 ซักถามพูดคุยกับผู้ที่ได้รับความเคารพนับถือจากคนในชุมชนหรือผู้นำชุมชนเพื่อตรวจสอบความแม่นยำของข้อมูลที่ได้รับและทำการบันทึกข้อมูล

3.3.3 ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ และมีประสบการณ์ในการวิจัยชุมชนเพื่อให้ได้แง่มุมในการถกแถลงข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา ด้วยการจำแนกประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวการศึกษาที่ตั้งไว้ โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการรวบรวมจากเอกสารและการศึกษาในภาคสนามนำมาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีของหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแนวทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและแตกต่างจากกัน ซึ่งจะสามารถนำมาสู่ข้อสรุปของการศึกษาวิจัย และนำเสนอโดยการเชื่อมโยงเนื้อหาทั้งหมดเข้าด้วยกันด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive analysis) และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายผลการวิจัย

5. การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดเป็นการเสนอผลการวิเคราะห์การจัดการท่องเที่ยวใน 5 ประเด็น ได้แก่ คณะกรรมการ การจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ และงบประมาณ

ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดเป็นการเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะซึ่งเป็นแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ คณะกรรมการ การจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ และงบประมาณ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมศึกษารวมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาครั้งนี้ มีผลการวิจัยแบ่งได้เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 1 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ภูมิศึกษารวมชนบ้านฝึมด ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 2 หัวข้อ ได้แก่ 1.1) คณะกรรมการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด และ 1.2) การดำเนินการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคณะกรรมการศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ และ งบประมาณ

1.1 คณะกรรมการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คณะกรรมการที่ดำเนินการของศูนย์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด มีข้อมูลในด้าน จำนวนและตำแหน่ง ข้อมูลส่วนบุคคล การมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชน ประสพการณ์ในการเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการเข้ารับการศึกษาประสพการณ์ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคณะกรรมการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด ดังนี้

1.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการ

1.1.1.1 จำนวนและตำแหน่ง

คณะกรรมการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดมีจำนวนและตำแหน่งดังแสดงรายละเอียดในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนคณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด
จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน
ประธานที่ปรึกษา	1
ประธานกรรมการ	1
รองประธานกรรมการ	1
กรรมการ	7
เหรัญญิก	1
รวม	11

ที่มา : ปุริดา จิตจำเนียร. สัมภาษณ์. 2551

จากตาราง 1 พบว่า จำนวนคณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดมีจำนวนรวม 10 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน รองประธาน 1 คน กรรมการ 7 คน เหรัญญิก 1 คน และที่ปรึกษาของคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวชุมชนบ้านฝึมด 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 11 คน

1.1.1.2 ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการ

คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด มีข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ การศึกษา และ อาชีพ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝีมด
จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการ

N = 11		
ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	3	27.27
หญิง	8	72.73
2. อายุ		
31-40 ปี	2	18.19
41-50 ปี	1	9.09
51-60 ปี	4	36.36
มากกว่า 61 ปี ขึ้นไป	4	36.36
3. การศึกษา		
ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.4)	5	45.45
ระดับอนุปริญญา	1	9.10
ระดับปริญญาตรี	5	45.45
4. อาชีพ		
รับจ้าง	6	54.54
ทำการเกษตร	1	9.10
ข้าราชการครู	2	18.18
ข้าราชการบ้านาญ	2	18.18

ที่มา : ปุริดา จิตจำเนียร. สัมภาษณ์. 2551

จากตาราง 2 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลของคณะกรรมการในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ด้านเพศ ส่วนใหญ่คณะกรรมการ เป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 2) ด้านอายุ ส่วนใหญ่คณะกรรมการ มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวนอายุละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 รองลงมามีอายุ 31-40 ปี

จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.19 น้อยที่สุด มีเพียงจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี 3) ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่คณะกรรมการ มีการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) และระดับปริญญาตรี มากที่สุดจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 น้อยที่สุดมีเพียงจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 ที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา และ 4) ด้านอาชีพ ส่วนใหญ่คณะกรรมการ มีอาชีพรับจ้างมากที่สุดจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 54.54 รองลงมามีอาชีพข้าราชการครูและข้าราชการบำนาญ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และน้อยที่สุดมีเพียงจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 ที่มีอาชีพทำการเกษตร

1.1.1.3 การมีตำแหน่งหน้าที่ และบทบาทในชุมชนของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อมูลเกี่ยวกับการมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 3-4 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชน

ตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชนของคณะกรรมการ	จำนวน
1. กรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด	
ที่ปรึกษาคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยว	1
ประธานศูนย์การท่องเที่ยว	1
รองประธานศูนย์การท่องเที่ยว	1
กรรมการศูนย์การท่องเที่ยว	6
เลขานุการศูนย์การท่องเที่ยว	1
เหรัญญิกศูนย์การท่องเที่ยว	1
รวม	11
2. กรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย(บ้านทรงสเปน)	
ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย(บ้านทรงสเปน)	1
รองประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย(บ้านทรงสเปน)	1
เหรัญญิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย(บ้านทรงสเปน)	1
สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย(บ้านทรงสเปน)	3
รวม	6

ตาราง 3 (ต่อ)

ตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชนของคณะกรรมการ	จำนวน
8. กรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน	
กรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน	5
ผู้ใหญ่บ้าน	1
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	2
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	1
รวม	9

ที่มา : ปรีดา จิตจำเนียร. สัมภาษณ์. 2551

จากตาราง 3 พบว่า คณะกรรมการ มีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชนด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ศูนย์การท่องเที่ยว จำนวน 11 คน ส่วนใหญ่คณะกรรมการ มีตำแหน่งหน้าที่และบทบาท เป็นกรรมการมากที่สุด จำนวน 6 คน น้อยที่สุดเป็นที่ปรึกษา ประธาน รองประธาน เลขานุการ และற்றுญิก จำนวนตำแหน่งละ 1 คน 2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรไทรน้อย (ทรงสเปน) ส่วนใหญ่คณะกรรมการ มีตำแหน่งหน้าที่และบทบาท เป็นกรรมการจำนวน 3 คน น้อยที่สุดมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาท เป็นประธาน รองประธานและற்றுญิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรไทรน้อย (ทรงสเปน) จำนวนตำแหน่งละ 1 คน 3) กลุ่มออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติ มีคณะกรรมการ ที่มีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทเป็นประธานกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติจำนวน 1 คน 4) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อนช่วยเพื่อน ส่วนใหญ่คณะกรรมการ มีตำแหน่งหน้าที่และบทบาท เป็นกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อนช่วยเพื่อนมากที่สุดจำนวน 2 คน น้อยที่สุดเป็น สมาชิกจำนวน 1 คน 5) กองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาท เป็นประธานและกรรมการ กองทุนหมู่บ้านตำแหน่งละ 1 คน 6) กองทุนเงินล้าน คณะกรรมการที่มีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีจำนวน 1 คน 7) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านอนุรักษ์ ส่วนใหญ่คณะกรรมการมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาท เป็นกรรมการจำนวน 3 คน น้อยที่สุดมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาท เป็นประธาน และรองประธานกรรมการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านอนุรักษ์ จำนวนตำแหน่งละ 1 คน และ 8) หมู่บ้าน/ชุมชน ส่วนใหญ่คณะกรรมการมี

ตำแหน่งหน้าที่และบทบาท เป็นกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน จำนวน 5 คน รองลงมาเป็น ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน น้อยที่สุดมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาท เป็นผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวนตำแหน่งละ 1 คน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการ จำแนกตามจำนวนการมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชนของคณะกรรมการ

จำนวนการมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาท ในชุมชนของคณะกรรมการ	จำนวน	ร้อยละ
1 ตำแหน่ง	1	9.09
2 ตำแหน่ง	2	18.18
3 ตำแหน่ง	5	45.46
4 ตำแหน่ง	-	-
5 ตำแหน่ง	1	9.09
6 ตำแหน่ง	1	9.09
7 ตำแหน่ง	1	9.09
รวม	11	100.00

ที่มา : ปุริดา จิตจำเนียร. สัมภาษณ์. 2551

จากตาราง 4 พบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการ มีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชนมากที่สุด 3 ตำแหน่ง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.46 รองลงมามี 2 ตำแหน่ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 น้อยที่สุดมี 1, 5, 6 และ 7 ตำแหน่ง จำนวนตำแหน่งละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09

1.1.1.4 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชนของคณะกรรมการศูนย์การ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝีมด

คณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝีมด เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการ จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชน
ของคณะกรรมการ

N = 11		
การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชนของคณะกรรมการ	จำนวน	ร้อยละ
1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรไทรน้อย		
เป็น	6	45.45
ไม่เป็น	5	54.55
2. กลุ่มเงินออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติ		
เป็น	1	9.10
ไม่เป็น	10	90.90
3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อนช่วยเพื่อน		
เป็น	3	27.27
ไม่เป็น	8	72.73
4. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านอนุรักษ์		
เป็น	4	36.36
ไม่เป็น	7	63.64
5. คณะกรรมการชุมชนเทศบาลตำบลบางบาล		
เป็น	5	45.45
ไม่เป็น	6	54.55
6. ผู้นำชุมชนของตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล		
เป็น	2	18.18
ไม่เป็น	9	81.82
7. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน		
เป็น	1	9.10
ไม่เป็น	10	90.90

ตาราง 5 (ต่อ)

การเป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชนของคณะกรรมการ	จำนวน	ร้อยละ
8. กองทุนเงินล้านหมู่บ้าน		
เป็น	3	27.27
ไม่เป็น	8	72.73
9. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
เป็น	1	9.10
ไม่เป็น	10	90.90
10. ที่ปรึกษาหมู่บ้านเกษตรไทรน้อย		
เป็น	1	9.10
ไม่เป็น	10	90.90

ที่มา : พิพัฒน์ จันทนา, สัมภาษณ์, 2551

จากตาราง 5 พบว่า คณะกรรมการ เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรในชุมชนต่างๆ ดังนี้

- 1) กลุ่มแม่บ้านเกษตรไทรน้อย ส่วนใหญ่คณะกรรมการเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรไทรน้อย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 ไม่เป็นสมาชิกจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45
- 2) กลุ่มเงินออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติ ส่วนใหญ่คณะกรรมการไม่เป็นสมาชิกกลุ่มเงินออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติมากที่สุดจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 และมีเพียงจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 ที่เป็นสมาชิกกลุ่มเงินออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติ
- 3) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อนช่วยเพื่อน ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 และมีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 ที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อนช่วยเพื่อน
- 4) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านอนุรักษ์ ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านอนุรักษ์ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 และมีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 ที่เป็นสมาชิก
- 5) สมาชิกเทศบาลบางบาล ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เป็นสมาชิกเทศบาลบางบาล จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 ที่เป็นสมาชิกเทศบาลบางบาล
- 6) สมาชิกอำเภอบางบาล ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เป็น

สมาชิกอำเภอบางบาล จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 81.82 และน้อยที่สุด มีเพียงจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ที่เป็นสมาชิกอำเภอบางบาล 8.18 7) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลไทรน้อย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 มีเพียงจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 เป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลไทรน้อย 8) กองทุนเงินล้านหมู่บ้าน ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เป็นสมาชิกกองทุนเงินล้านหมู่บ้าน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 และมีเพียงจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 เป็นสมาชิกกองทุนเงินล้านหมู่บ้าน 9) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เป็นสมาชิกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 และมีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 เป็นสมาชิกแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 10) ที่ปรึกษาหมู่บ้านเกษตรไทรน้อย ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เป็นที่ปรึกษาหมู่บ้านเกษตรไทรน้อย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 เป็นที่ปรึกษาหมู่บ้านเกษตรไทรน้อย

1.1.5 ประสิทธิภาพในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

คณะกรรมการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝิมด มีประสิทธิภาพในการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคณะกรรมการ จำแนกตามกิจกรรมการเข้ารับการฝึกอบรม

N = 11		
การเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
1. การเป็นวิทยากรในการนำและบรรยายแก่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ		
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	1	9.10
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	10	90.90
2. การเป็นวิทยากรพาคณะนักท่องเที่ยวชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน		
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	3	27.27
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	8	72.73

ตาราง 6 (ต่อ)

การเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
3. การเป็นวิทยากรประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	1	9.10
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	10	90.90
4. การเป็นวิทยากรนำชมแหล่งปลูกพืชเกษตรชายน้ำ		
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	1	9.10
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	10	90.90
5. การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืนที่โฮมสเตย์		
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	10	90.90
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	1	9.10
6. การเป็นวิทยากรสอนการแปรรูปอาหารและการทำอาหารไทย		
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	3	27.27
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	8	72.73
7. การสอนนักท่องเที่ยวทำอาหารพื้นบ้าน		
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	1	9.10
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	10	90.90
8. การเป็นมัคคุเทศก์พาชมสถานที่และกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน		
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	1	9.10
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	10	90.90
9. การเป็นวิทยากรในการทำไม้กวาดดอกอ้อ		
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	1	9.10
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	10	90.90

ที่มา : พิพัฒน์ จันทนา, สัมภาษณ์, 2551

จากตาราง 6 พบว่า คณะกรรมการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) การเป็นวิทยากรประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่วนใหญ่คณะกรรมการ

ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การเป็นวิทยากรประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 มีคณะกรรมการเพียงจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 ที่เข้ารับการฝึกอบรม 2) การเป็นวิทยากรนำชมแหล่งปลูกพืชเกษตรชายน้ำ ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การเป็นวิทยากรนำชมแหล่งปลูกพืชเกษตรชายน้ำ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 มีคณะกรรมการ เพียงจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 ที่เข้ารับการฝึกอบรม 3) การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืนที่โฮมสเตย์ ส่วนใหญ่คณะกรรมการ เข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืนที่โฮมสเตย์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 มีคณะกรรมการเพียงจำนวน 1 คนที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 9.10 4) การเป็นวิทยากรสอนการแปรรูปอาหารและการทำอาหารไทย ส่วนใหญ่คณะกรรมการไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เรื่องการเป็นวิทยากรสอนการแปรรูปอาหารและการทำอาหารไทย จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 มีคณะกรรมการ เพียงจำนวน 1 คนที่เข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 9.10 5) การสอนนักท่องเที่ยวทำอาหารพื้นบ้าน ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การสอนนักท่องเที่ยวทำอาหารพื้นบ้านจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 มีคณะกรรมการ เพียงจำนวน 1 คนที่เข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 9.10 6) การเป็นมัคคุเทศก์พาชมแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การเป็นมัคคุเทศก์พาชมงานของตัวเอง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 และมีคณะกรรมการเพียงจำนวน 1 คนที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 9.10 7) การเป็นวิทยากรในการทำไม้กวาดดอกอ้อ ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การเป็นวิทยากรในการทำไม้กวาดดอกอ้อ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 มีคณะกรรมการ เพียงจำนวน 1 คนที่เข้ารับการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 9.10 8) การเป็นวิทยากรในการนำและบรรยายแก่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ ส่วนใหญ่คณะกรรมการ ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การเป็นวิทยากรในการนำและบรรยายแก่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 มีคณะกรรมการ เพียงจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.10 ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม และ 9) การเป็นวิทยากรในการพานักท่องเที่ยวชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน ส่วนใหญ่คณะกรรมการไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม เรื่อง การเป็นวิทยากรในการพานักท่องเที่ยวชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.27 ที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม

1.1.1.6 การเข้ารับการฝึกประสบการณ์ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ได้เข้ารับการฝึกประสบการณ์ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 7 ดังนี้

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของคณะกรรมการ จำแนกตามการเข้ารับการฝึกและมีประสบการณ์
การเข้ารับการฝึกอบรม การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การเข้ารับการฝึกประสบการณ์ในการจัดการการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
: การได้รับการฝึกอบรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
เคยได้รับการฝึกอบรม	11	100.00
ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม	-	0.00
รวม	11	100.00

ที่มา : พิพัฒน์ จันทนา. สัมภาษณ์. 2551

จากตาราง 7 พบว่า คณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรทุกคนจำนวน 11 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.00 มีประสบการณ์ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเนื่องจากเคยได้รับการ ฝึกอบรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาแล้ว

1.2 การดำเนินการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคณะกรรมการศูนย์ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ในการดำเนินการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ด้านการจัดกิจกรรม การประสานงาน การบริการ และ งบประมาณ

1.2.1 ด้านการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดที่คณะกรรมการได้ ดำเนินการให้แก่นักท่องเที่ยวเมื่อมาท่องเที่ยวที่ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ การวางแผนการท่องเที่ยว ตารางกิจกรรมการท่องเที่ยว/สถานที่ท่องเที่ยว และ ปัจจัยในการจัดทำรายการท่องเที่ยว

1.2.1.1 การวางแผนการท่องเที่ยว

การวางแผนการท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการสถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก การจัดกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวหากผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมสามารถอธิบายกิจกรรมการท่องเที่ยวของพื้นที่/แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้ชัดเจนตลอดจนมีสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ผลการสัมภาษณ์ พบว่าการจัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมค คณะกรรมการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลตำบลบางบาล สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล และสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำตารางการท่องเที่ยว ด้านการวางแผน กำหนดเส้นทาง และจัดทำตารางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค

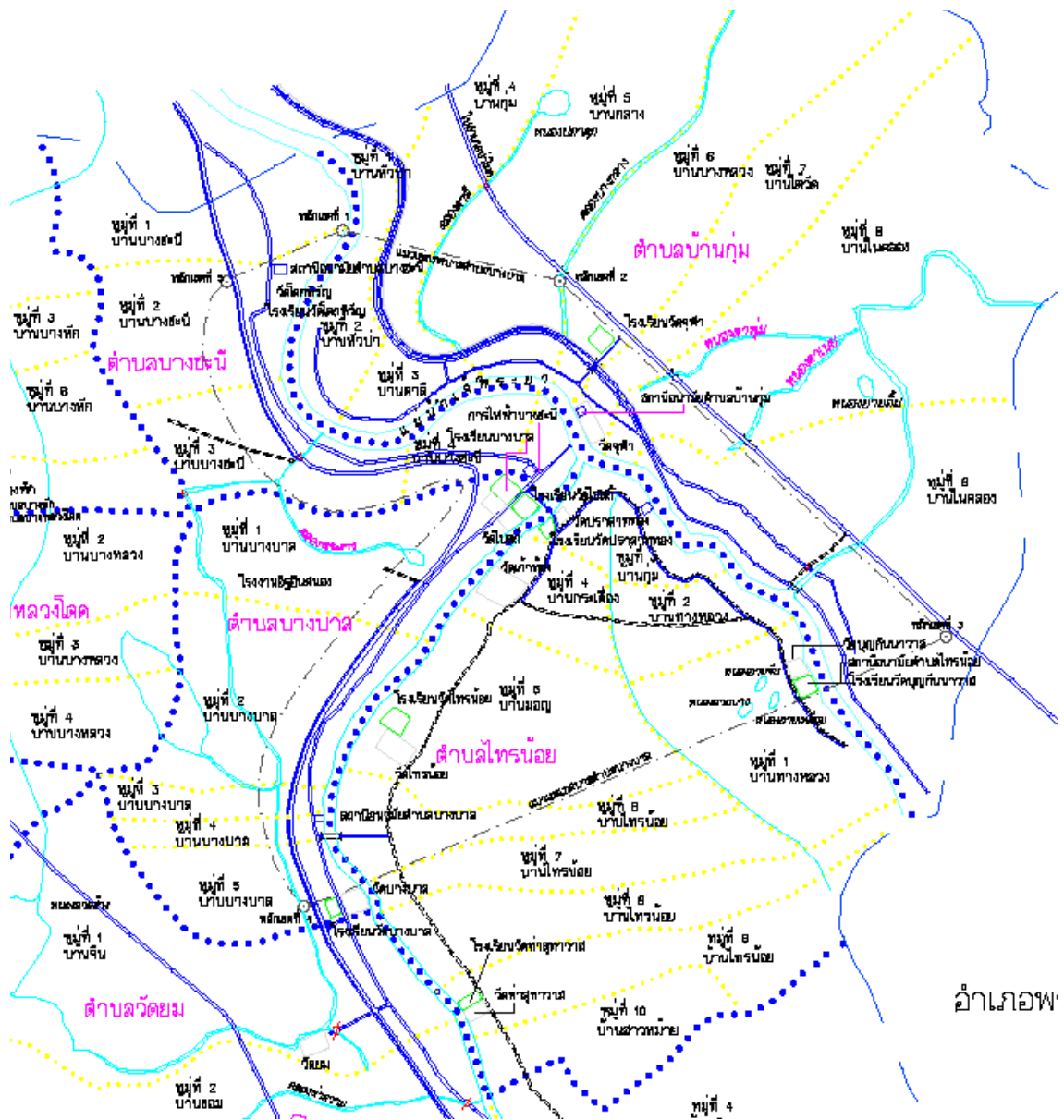
คณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค ได้มีการวางแผนการจัดทำรายการหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนฝึมค จากผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการในวางแผนและการจัดทำตารางกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค พบว่า การวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค นั้นคณะกรรมการได้ร่วมกันพิจารณารายละเอียดในการวางแผน ดังนี้

1. การเตรียมเส้นทางท่องเที่ยว คณะกรรมการได้ดำเนินการในการเตรียมเส้นทางโดยกำหนดเส้นทางสำหรับการท่องเที่ยวทางบกและทางน้ำ และ กิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ให้แก่นักท่องเที่ยวของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค อำเภอบางบาลโดย

1.1 กำหนดเส้นทางนำเที่ยวเป็นระยะทางรวม 2 กิโลเมตร

1.2 สำรวจเส้นทางที่กำหนดขึ้นเพื่อจัดทำรายละเอียดและกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีจุดเริ่มต้นของเส้นทางท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ ที่สำนักงานของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคและจุดสิ้นสุดที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อยรวมระยะทาง 2 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาการเดินทาง 2 ชั่วโมง

1.3 จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวและกำหนดจุดหยุดชมสถานที่ระหว่างเส้นทางท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคที่กำหนดไว้จำนวน 3 จุด ได้แก่ จุดที่ 1 ไร่นาสวนผสม จุดที่ 2 แปลงพืชผักสมุนไพร และ จุดที่ 3 สถานที่เรียนรู้และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดของนักท่องเที่ยวก่อนเดินทางกลับ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้หยุดพักรับประทานอาหาร ซื่อของที่ระลึก และสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย ดังแสดงแผนที่อำเภอบางบาลในภาพประกอบ 1 และแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 6 แผนที่แสดงเขตปกครองอำเภอบางบาล

ที่มา : สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด. 2552 : ออนไลน์

2. ตารางกิจกรรมการท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการเกี่ยวกับตารางกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า คณะกรรมการได้ดำเนินการในการกำหนดรายการกิจกรรมต่างๆ ในการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมดโดยพิจารณาจากสภาพทางธรรมชาติและวิถีชีวิตของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ อาชีพ ประเพณี ความเชื่อ และ ค่านิยมของคนในชุมชน เนื่องจากชุมชนบ้านฝึมดตั้งอยู่ในเขตภาคกลางตอนล่างของประเทศจึงมีความอุดมสมบูรณ์ด้านการเพาะปลูกและการเกษตรจนเป็นที่มาของคำกล่าวที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตอาหารที่สำคัญของอำเภอบางบาลและของประเทศอีกแห่งหนึ่งที่ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ ของชุมชนที่สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้นักท่องเที่ยวทั้งที่มาเป็นส่วนตัวหรือเป็นหมู่คณะ โดยจัดทำและกำหนดแผนการท่องเที่ยวและรายการกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปีตามสภาพพื้นที่และวิถีการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนบ้านฝึมดจำแนกเป็นรายเดือน และประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยว จำแนกตามรายละเอียดของกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 8-9 ดังนี้

ตาราง 8 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด จำแนกเป็นรายเดือน

ที่	เดือน	กิจกรรมการท่องเที่ยว
1.	มกราคม	การทำอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ แกงป่าไก่ แกงเขียวหวานไก่ ห่อหมกปลากราย ขนมจีนน้ำพริก หมี่กรอบ น้ำพริกเผา และน้ำพริกแกงเผ็ด การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ก๋วยจั๊บน้ำใส ก๋วยจั๊บน้ำข้น ก๋วยจั๊บน้ำใส ก๋วยจั๊บน้ำข้น ก๋วยจั๊บน้ำใส ก๋วยจั๊บน้ำข้น ก๋วยจั๊บน้ำใส ก๋วยจั๊บน้ำข้น ก๋วยจั๊บน้ำใส และประเพณีวันขึ้นปีใหม่
2.	กุมภาพันธ์	กิจกรรมล่องเรือ งานบุญประเพณีวันมาฆบูชา การเวียนเทียนวันมาฆบูชา
3.	มีนาคม	กิจกรรมล่องเรือ
4.	เมษายน	งานประเพณีวันสงกรานต์ งานบุญตามประเพณี การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน
5.	พฤษภาคม	งานบุญตามประเพณี เช่น บวชนาค การเทศน์มหาชาติ ประเพณีเวียนเทียนวันวิสาขบูชา ประเพณีการทำบุญหน้าบ้านและการทำงานบุญหลังบ้าน

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	เดือน	กิจกรรมการท่องเที่ยว
6.	มิถุนายน	งานทำบุญสวนหลังบ้าน ประเพณีขอฝน(งานเดือนเจ็ด) ประเพณีกวนข้าวทิพย์
7.	กรกฎาคม	การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร งานบุญตามประเพณีและเวียนเทียนวันเข้าพรรษา
8.	สิงหาคม	การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น ก๋วยเตี๋ยวคอกบน้ำผึ้ง ก๋วยเตี๋ยวบักก้วยทิพรส ก๋วยเตี๋ยวบเนย ก๋วยเต๋วกวน และ เมี่ยงก๋วยเต๋วย น้ำพริกเผา น้ำพริกก๋วยเต๋วย และน้ำพริกแกงเผ็ด
9.	กันยายน	การทำอาหารพื้นบ้าน การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
10.	ตุลาคม	การทำไม้กวาดดอกอ้อ การทำอาหารพื้นบ้าน การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
11.	พฤศจิกายน	งานบุญตามประเพณี เช่น ประเพณีลอยกระทง การทำอาหารพื้นบ้าน และ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
12.	ธันวาคม	งานบุญตามประเพณี ประเพณีส่งท้ายปีเก่าและต้อนรับปีใหม่

ที่มา : ปุริดา จิตจำเนียร. สัมภาษณ์. 2551

ตาราง 9 รายละเอียดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด จำแนกตามประเภท
กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	รายละเอียดของกิจกรรม
<p>1. กิจกรรมด้านอาหาร</p>	<p>ชุมชนบ้านฝึมดได้ชื่อว่ามีตำรับอาหารไทยทั้งคาวและหวานที่มีชื่อเสียงได้รับรางวัลในการประกวดอยู่เสมอๆ โดยเฉพาะแกงต่างๆ จะใช้น้ำพริกแกงแบบธรรมชาติ ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แกงฉู่ฉี่ปลาเนื้ออ่อน เป็นอาหารตำรับไทยดั้งเดิม สูตรโบราณที่สามารถจะโชว์ได้ ชนะเลิศการประกวด อาหารไทยระดับชาติ ครั้งที่ 1 2. แกงเขียวหวานไก่ ผู้ที่มาเยือนที่จะได้สัมผัสสูตรอาหารแบบอาหารไทยโบราณ สามารถจะฝึกปฏิบัติการประกอบอาหารและชิมอาหารได้ 3. แกงป่าไก่ที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่นและได้รับรางวัลชนะเลิศด้านอาหารไทยในระดับชาติ 4. ห่อหมกปลากราย 5. ขนมน้ำพริก 6. หมี่กรอบ
<p>2. กิจกรรมด้านการทำขนม</p>	<p>ผลผลิตด้านการแปรรูปผลิตผลจากกล้วยของกลุ่มแม่บ้าน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กล้วยฉาบ 2. กล้วยกรอบ 3. กล้วยทิพย์ 4. กล้วยกรอบเค็ม
<p>3. กิจกรรมด้านหัตถกรรม</p>	<p>เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมไม้กวาดดอกอ้อจากต้นอ้อโดยวิทยากรในชุมชนสอนการทำไม้กวาดดอกอ้อจากต้นอ้อที่มีอยู่ตามธรรมชาติของท้องถิ่น</p>

ตาราง 9 (ต่อ)

ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	รายละเอียดกิจกรรม
4. กิจกรรมด้านประเพณีวัฒนธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเทศน์มหาชาติในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 เพื่อสืบสานประเพณีท้องถิ่นของตำบลไทรน้อย 2. ร่วมทำบุญประเพณีตักบาตรตอนเช้าของชาวพุทธ 3. งานประเพณีของชุมชนที่จัดตามประเพณีและความสำคัญของศาสนา เช่น ร่วมกันทำกิจกรรมชุมชน เช่น แข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนอย่างหลากหลาย
5. กิจกรรมด้านการเกษตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. กิจกรรมการเกษตรชุมชนอาชีพด้านการเกษตรที่หลากหลายประกอบด้วยปลูกผัก ไม้ผล พืชสมุนไพร ผักพื้นบ้าน การแปรรูปผลผลิต การเกษตรตลอดปี เช่น กล้าย มะดัน มะกรูด งาดำ และผลไม้ตามฤดูกาลให้ผู้ที่มาเยือนได้รับประทาน 2. สัมผัสเรียนรู้การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ การเรียนรู้การแปรรูปถนอมอาหาร และหัตถกรรม
6. กิจกรรมด้านดนตรีไทย	มีวงปี่พาทย์คณะวินัยไทรน้อย และ คณะศรีมิชัย
7. กิจกรรมอื่นๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การให้อาหารปลาแบบธรรมชาติ 2. การปักค้ำแบบโฮมสเตย์ ผู้ปักค้ำจะปักค้ำในบ้านสมัยโบราณเป็นเรือนประยุกต์ขึ้นชมธรรมชาติวิถีชีวิตได้สัมผัสได้เรียนรู้ประวัติของชุมชนชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน การสัญจรทางน้ำ การทำบุญการฟังเทศน์ฟังธรรม

ตาราง 9 (ต่อ)

ประเภทกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	รายละเอียดกิจกรรม
7. กิจกรรมอื่นๆ	3. สัมผัสเรียนรู้การเกษตรปลอดสารพิษ เช่นการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ 4. การเรียนรู้การแปรรูปถนอมอาหาร 5. หัตถกรรมเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น คือการทำไม้กวาดจากดอกอ้อ มีการสอนการทำไม้กวาดผู้ที่มาเยือนโดยใช้ต้นไม้วกวาดดอกอ้อที่ใช้อยู่ธรรมชาติกิจกรรมทั้งหมดประมาณ 5 กิจกรรม ที่ได้เสนอกิจกรรมของชุมชน

ที่มา : พิชัย เข้มเงิน. สัมภาษณ์. 2551

จากตาราง 8-9 กิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคในเดือนต่างๆ ที่คณะกรรมการผู้บริหารศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจัดให้แก่ักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มกิจกรรม ได้แก่ 1) กลุ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนบ้านฝึมค ซึ่งเป็นงานบุญตามประเพณี ประกอบด้วย : ประเพณีและการเวียนเทียนวันมาฆบูชา และประเพณีเวียนเทียนวันเข้าพรรษา งานประเพณีวันสงกรานต์ งานทำบุญสวนหลังบ้าน ประเพณีขอฝน (ประเพณีเดือนเจ็ด) และประเพณีวันขึ้นปีใหม่ 2) กลุ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของคนในชุมชน เช่น การสาธิตการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การทำไม้กวาดดอกอ้อ และการทำอาหารพื้นบ้าน และ 3) กลุ่มกิจกรรมด้านสังคมของคนในชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเด่นด้านการท่องเที่ยวที่ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคจัดสำหรับนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมที่และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ใช้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของชุมชน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ ได้แก่ 1) การทำบุญตักบาตร เช่น การเตรียมอาหารให้นักท่องเที่ยวไว้สำหรับการทำบุญตักบาตรในตอนเช้ากับพระสงฆ์ของชุมชน 2) การประกอบอาหาร เช่น การปรุงอาหารไทย การแปรรูปอาหาร และผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งสาธิตโดยวิทยากรของศูนย์ ในชุมชนบ้านฝึมค 3) การบรรยายประกอบจากวิทยากรของศูนย์ขณะ

นำชมสวนผลไม้ต่างๆ ของชุมชนบ้านฝึมดและการสาธิตการปลูกไม้ผล พืชผัก สมุนไพรต่างๆ เช่น พืชผักสวนครัว การปลูกกล้วย ต้นไม้ ไม้ผล โดยให้นักท่องเที่ยวได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง 4) การสาธิตและฝึกปฏิบัติการทำไม้กวาดจากดอกของต้นอ้อซึ่งเป็นไม้กวาดที่มีคุณภาพสูงเหมาะสำหรับเป็นของฝากจากชุมชนบ้านฝึมด 5) การเล่าประวัติของชุมชนบ้านฝึมดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ด้านความเป็นมาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของชาวมอญในชุมชนบ้านฝึมด ที่มาของชื่อชุมชนบ้านฝึมด จากวิทยากรที่เป็นผู้สูงอายุของชุมชน 6) การปฏิบัติตนของชาวพุทธในชีวิตประจำวัน เช่น การนิมนต์พระสงฆ์จากวัดในชุมชนมาเทศนาและนำสวดมนต์ในตอนเย็นก่อนพักผ่อนหรือเข้านอนในตอนค่ำ และ 7) การจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถมาท่องเที่ยวได้ตลอดปี เช่น เดือนกุมภาพันธ์ มีกิจกรรมการล่องเรือ เดือนเมษายนมีงานบุญตามประเพณี งานสงกรานต์ และการแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เดือนมิถุนายน มีการทำบุญสวนหลังบ้านซึ่งเป็นประเพณีโบราณของท้องถิ่นที่ทำติดต่อกันมาเรียกชื่อว่า ประเพณีเดือนเจ็ดหรือประเพณีขอฝน หากนักท่องเที่ยวมาในช่วงเวลาดังกล่าวก็สามารถเข้าร่วมทำบุญในประเพณีนี้ได้เช่นกัน นอกจากนี้ในเดือนกรกฎาคม มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน และเดือนกันยายนมีการทำไม้กวาดจากดอกของต้นอ้อ ซึ่งจะออกดอกเฉพาะช่วงเวลานี้เท่านั้น ปัญหาการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมด คือ ปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนเนื่องจากยังมีสภาพแบบธรรมชาติ และไม่มีคันกั้นล้อมเพื่อป้องกันการท่วมขังน้ำในช่วงฤดูฝน เป็นต้น

3. ลักษณะการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการเกี่ยวกับลักษณะการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ด้านจำนวน/ความถี่ ประเภทนักท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ พบว่า เป็นดังนี้

3.1 จำนวนของนักท่องเที่ยว ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการเกี่ยวกับจำนวนของนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดพบว่า มีจำนวนไม่แน่นอนเนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่ได้เข้ามาทุกเดือน จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวจะเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเดือน มกราคม-มิถุนายนของทุกปี แต่ช่วงเดือนกรกฎาคม – พฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงน้ำท่วมพื้นที่ในเขตอำเภอบางบาลรวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวน้อยมากหรือไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเนื่องจากปัญหาน้ำท่วมทำให้ไม่สะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยวดังกล่าว

3.2 ประเภทของนักท่องเที่ยว ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการเกี่ยวกับประเภทของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด พบว่า มี 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน เป็นกลุ่มแม่บ้านซึ่งส่วนใหญ่จะเข้ามาศึกษาดูงานที่กลุ่มอาชีพต่างๆ ของชุมชน และ มาเป็นคณะ มาเช่ากั๊บเย็นไม่ค้างคืน และประเภท

ที่ 2 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน จะเป็นกลุ่มนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาคุณงานด้านการเกษตร โดยนักศึกษาที่เข้ามาคุณงานด้านการเกษตรของศูนย์ เป็นตัวแรกของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด โดยให้จัดกิจกรรมด้านการเกษตร คือ นักศึกษาสาขาเกษตรกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศกษาเขตหันทรา จังหวัคพระนครศรีอยุธยา

3.3 กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจเมื่อเข้ามาท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด พบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ ได้แก่ กิจกรรมไปชมสวน กลุ่มแม่บ้าน บ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม และการเที่ยววัดต่างๆ เช่น วัดเก้าห้อง วัดปราสาททอง วัดไทรน้อยและวัดท่าสุทธาวาส เป็นต้น

4. หลักเกณฑ์ที่กำหนดในการรับนักท่องเที่ยว ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการรับนักท่องเที่ยว เข้ามาท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด พบว่า คณะกรรมการได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับนักท่องเที่ยว เข้ามาท่องเที่ยว ดังนี้

4.1 ต้องเป็นเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4.2 รับนักท่องเที่ยวไม่จำกัดจำนวน เนื่องจากที่ผ่านมานักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวมีจำนวนไม่มากนักจึงสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้โดยไม่เกิดปัญหาและนักท่องเที่ยวไม่ได้มาทุกเดือน

1.2.2 ด้านการประสานงาน

ผลการสัมภาษณ์ด้านการประสานงานของคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด พบว่า คณะกรรมการได้มีการประสานงานกับบุคคล/กลุ่มบุคคลในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) บุคคล/กลุ่มบุคคล ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน เจ้าของสวนเกษตรและแปลงสาธิต เจ้าของบ้านพักสัมผัสวัฒนธรรมและวิทยากรในชุมชน และ การประสานงานภายนอก ได้แก่ องค์กรภายนอก เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มอื่น และ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.2.2.1 การประสานงานกับบุคคล/กลุ่มบุคคลของชุมชน

การประสานงานกับบุคคล/กลุ่มบุคคลภายในชุมชนของคณะกรรมการศูนย์เป็นการประสานงานกับคนในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด ได้แก่ เจ้าของสวนเจ้าของบ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม (โฮมสเตย์) ประธานกลุ่มแม่บ้าน และ วิทยากรของชุมชน โดยในขั้นตอนการรับนักท่องเที่ยวนั้นเจ้าหน้าที่ของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดจะสอบถามนักท่องเที่ยวในรายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อประสานไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น หากนักท่องเที่ยวมีความต้องการพักค้างคืนที่บ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม เจ้าหน้าที่จะประสานกับเจ้าของในจำนวน บ้านพัก 6 หลัง เพื่อเตรียมความพร้อมและการอำนวยความสะดวกในการเข้าพักของนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมามีการประสานงานและการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศูนย์

ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านสวนเกษตรและแปลงสาธิต บ้านพักสัมพัทธ์วัฒนธรรม กลุ่มแม่บ้าน และวิทยาการมีความเป็นเรือญาติหรือเกี่ยวข้องกับการบริการของศูนย์

1.2.2.2 การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก/เครือข่าย/นักท่องเที่ยว

การประสานงานกับกลุ่มบุคคล/หน่วยงานภายนอกของคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค เป็นการประสานงานกับหน่วยงาน/องค์กรภายนอก และการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายที่อยู่ภายนอกกลุ่มในการดำเนินการและการส่งเสริมและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค ได้แก่ สำนักงานเทศบาลตำบลบางบาล สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขต 6 เพื่อขอการสนับสนุนวิทยากรและงบประมาณในการพัฒนาสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนฝึมค ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวได้จัดเจ้าหน้าที่ดูแลและประสานงานกับคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคหน่วยงานละ 1 คน รวมจำนวน 3 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลบางบาล เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล และ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยแต่ละหน่วยงานมีส่วนร่วมประสานงานในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวกับคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค ดังนี้

1.2.2.2.1 สำนักงาน เทศบาลตำบลบางบาล

ผลการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางบาลที่รับผิดชอบงานด้านการท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค พบว่า สำนักงานเทศบาล มีส่วนร่วมประสานงานในลักษณะของการสนับสนุนและช่วยเหลือด้านงบประมาณในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมคของเทศบาลตำบลบางบาล ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของหมู่บ้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติคีนคู่ชนบท และกลุ่มอาชีพในชุมชนบ้านฝึมค ดังนี้

1.2.2.2.1.1 จัดให้นักพัฒนาชุมชนดูแลประชาชนใน 34 ชุมชน ในเขตเทศบาล ซึ่งมีจำนวนรวม 6 ตำบล และ 41 หมู่บ้าน ดูแลด้านการท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาล ซึ่งรวมทั้งการดูแลด้านการท่องเที่ยวของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค

1.2.2.2.1.2 จัดส่งเจ้าหน้าที่ออกไปจัดทำประชาคมในชุมชนทุกครั้ง และทุกปีเพื่อสอบถามความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆ เพิ่มเติมและนำมาจัดทำแผนพัฒนาชุมชนระหว่างเดือน เมษายน-พฤษภาคม ทุกปี

1.2.2.2.1.3 จัดส่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนไปดำเนินการจัดทำแผนชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล ปีละ 2 ครั้ง ในส่วนของหมู่ที่ 7 ตำบลไทรน้อย ไม่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณเนื่องจากไม่ได้จัดทำแผนชุมชนเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุน

1.2.2.2.1.4 ให้การสนับสนุนแก่ชุมชนริมดในทางอ้อมโดยจัดเจ้าหน้าที่ไปทำประชาคมในพื้นที่ทุกครั้ง กรณีชุมชนมีความต้องการให้เทศบาลสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะให้ชุมชนเสนอเป็นโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลต่อไป หากชุมชนบ้านฝิมดไม่ได้จัดทำโครงการเสนอขอไปก็จะไม่ได้รับความช่วยเหลือในปีนั้นๆ เนื่องจากหลักการในการให้การสนับสนุนโครงการของชุมชนใดๆ ของเทศบาล ตามระเบียบการให้เงินอุดหนุนชุมชนใดๆ ประธานกลุ่มของชุมชนนั้น ต้องเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุน ในแต่ละปี โดยเทศบาลจะตั้งงบประมาณอุดหนุนให้ในส่วนของชุมชน ทั้งที่เป็นกลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มอื่นๆ ที่ต้องการการสนับสนุน ในส่วนของกลุ่มไทรน้อยที่ผ่านมาเทศบาลได้ให้งบประมาณสนับสนุนเรื่องแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและกลุ่มแม่บ้านตามที่ขอรับการสนับสนุน ดังนั้นหากต้องการงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จากเทศบาล ชุมชนต้องจัดทำประชาคมเพื่อกำหนดแผนและเขียนโครงการเสนอเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนโดยจัดส่งโครงการเพื่อขอรับงบประมาณในช่วงเวลาที่เทศบาล จะพิจารณาจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณ หากไม่ส่งก็จะไม่ได้รับการพิจารณางบประมาณสนับสนุน

1.2.2.2.1.5 กำหนดให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวไว้ในนโยบายของเทศบาลซึ่งเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด และภารกิจด้านนี้ของเทศบาลจะให้การสนับสนุนงบประมาณที่กลุ่ม/ชุมชนต่างๆ ได้เสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนโดยได้จัดให้เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนเข้าไปร่วมจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณของเทศบาลทุกครั้ง ที่ผ่านมาสุนัขการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝิมดได้เขียนแผนงาน/โครงการเสนอปลัดเทศบาลเพื่อให้นายกเทศมนตรีพิจารณาอนุมัติงบประมาณ เช่น กลุ่มอาชีพตัดเย็บในชุมชนเคยได้รับงบประมาณสนับสนุนการซื้อเครื่องจักรของกลุ่มหลังจากทำโครงการเสนอตามลำดับขั้นตอนที่เทศบาลได้กำหนดไว้

1.2.2.2.1.6 จัดให้มีการศึกษาพื้นที่ ในกรณีที่มีการศึกษางานในพื้นที่เทศบาล ได้ประสานงานกับ ประธานศูนย์ท่องเที่ยวที่เป็นผู้นำชุมชน/ ผู้ใหญ่บ้าน ในการรับรองผู้ที่มาศึกษาดูงานในพื้นที่ โดยการให้ศูนย์การท่องเที่ยว จัดทำอาหารสำหรับเลี้ยงต้อนรับผู้เข้ามาศึกษาดูงานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝิมด

1.2.2.2.1.7 เจ้าหน้าที่ของเทศบาลบางบาลที่รับผิดชอบในเรื่องการ
ท่องเที่ยวยังไม่ได้รับการฝึกอบรมความรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเนื่องจากเข้าทำงานมาใน
ด้านนี้เพียง 2 ปี จึงไม่สะดวกที่จะเข้ารับการฝึกอบรมดังกล่าว

1.2.2.2.2 สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล

ผลการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรอำเภอบางบาลในการท่องเที่ยวเชิง
เกษตรชุมชนบ้านฝึมด พบว่า สำนักงานเกษตร มีส่วนร่วมประสานงานและเกี่ยวข้องในการ
จัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมด ดังนี้

1.2.2.2.2.1 จัดให้มีการฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการ
ดำเนินงานโครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อปีพ.ศ. 2550 จัดอบรมผู้
มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ในโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อ
พัฒนาการดำเนินงานโครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ครั้งที่ 2 จัดอบรมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ในโครงการอบรมสัมมนาการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน
เขต 1 ปี พ.ศ. 2551

1.2.2.2.2.2 ข้อคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาลที่
ดูแลรับผิดชอบและประสานงานกับศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรของอำเภอบางบาล ในด้านต่างๆ ดังนี้

1.2.2.2.2.2.1 การดำเนินงานของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึ
มด จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาลในการจัดการการท่องเที่ยวเชิง
เกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ให้ข้อคิดเห็น ว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด
ทำโดยคณะกรรมการซึ่งส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการของกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มอื่นๆในพื้นที่ โดยมี
กิจกรรมมาเชื่อมโยงในลักษณะของกิจกรรมลูกกับศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีจุดเด่นของกิจกรรม
คือ การปลูกพืชสมุนไพร มีกลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางเกษตร ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดมีสาเหตุจากการที่มีคณะกรรมการที่ทำงานในหลายกลุ่มและ
หลายตำแหน่ง

1.2.2.2.2.2.2 การทำงานในหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์ท่องเที่ยวเชิง
เกษตรชุมชนบ้านฝึมด ได้มีการแบ่งหน้าที่การทำงานตามลักษณะงาน/ภารกิจของตำแหน่ง ซึ่งแต่
ละคนได้ทำหน้าที่ตามตำแหน่งเป็นส่วนใหญ่ อาจมีกรรมการบางคนไม่สามารถทำงานได้เต็มที่
เนื่องจากเป็นกรรมการในหลายกลุ่ม โดยทุกๆ ไปเลขานุการของกลุ่มจะเป็นผู้ดูแลงานภายในศูนย์

1.2.2.2.2.2.3 การประชุมของคณะกรรมการและการประสานงาน
ภายในของคณะกรรมการ คณะกรรมการศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด มีการประชุม
ในช่วงที่มีโครงการที่จะดำเนินการควบคู่กันไปกับการประชุมด้วย ในกรณีที่มีการกำหนดล่วงหน้า

แล้วจะมีการประชุม ในการประชุมทุกครั้งเจ้าหน้าที่ได้มีการจดบันทึกและจัดทำรายงานการประชุม ปัญหาในการจัดประชุมของคณะกรรมการ คือ ขาดความสม่ำเสมอ เนื่องจากไม่มีการกำหนดระยะเวลาของการประชุมที่แน่นอนไว้

1.2.2.2.3 สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค พบว่า สำนักงานเกษตร มีส่วนร่วมประสานงานและเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมค ดังนี้

1.2.2.2.3.1 ช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคลงในเว็บไซต์ของสำนักงาน

1.2.2.2.3.2 ได้ประสานงานกับคณะกรรมการของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคโดยติดต่อทั้งในส่วนของการสื่อสารทางโทรศัพท์และการประชุมที่จังหวัด

1.2.2.2.3.3 สร้างความเข้าใจในภาพการทำงานของคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคว่าเป็นการทำงานเพื่อส่วนรวมไม่ใช่เพื่อคนเฉพาะกลุ่มหรือครอบครัวเท่านั้น

1.2.2.2.3.4 ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ที่ผ่านมาเมื่อปี พ.ศ. 2551 ได้สนับสนุนงบประมาณไปที่ศูนย์จากเงินงบประมาณของกรมส่งเสริมการเกษตรจำนวน 27,000 บาท ให้แก่คณะกรรมการ ใน 4 เรื่อง ได้แก่

1.2.2.2.3.4.1 การพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวของศูนย์ ในการปรับปรุงสวนหย่อมทางเข้าศูนย์ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีปัญหาน้ำท่วมทุกปีจึงต้องยกระดับพื้นที่ของสวนหย่อมให้สูงพื้นน้ำไม่ให้น้ำท่วม จำนวน 10,000 บาท

1.2.2.2.3.4.2 การอบรมผู้นำชมและให้บริการแบบมีอาชีพของกรรมการศูนย์ เพื่อให้เป็นผู้นำชมแบบมีอาชีพรวมทั้งการศึกษาดูงาน

1.2.2.2.3.4.3 การประชุมของคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคเกี่ยวกับการวางแผนการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายและการคัดเลือกเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการใหม่ จำนวน 4 ครั้ง

1.2.2.2.3.4.4 การจัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของศูนย์ จำนวน 2,500 แผ่น ไปยังอำเภอต่างๆ หน่วยงาน ททท. และ หน่วยงานราชการทั่วประเทศ

1.2.2.2.3.4.5 ช่วยประสานงานเรื่องนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวให้แก่ศูนย์ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากส่วนราชการทั้งที่เป็นกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ซึ่งมีผลต่อคน

ในชุมชนด้านรายได้ ในการให้บริการพักค้างคืนที่โฮมสเตย์ และการขายผลิตภัณฑ์ให้กับนักท่องเที่ยว

1.2.2.2.3.4.6 ดำเนินการและประสานงานการจัดทำทำเนียบแหล่งท่องเที่ยว การสำรวจข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. 2551 โดยขอความร่วมมือจากสำนักงานเกษตรอำเภอทุกแห่งให้ส่งข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบของตนรวมทั้งประเมินความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปท่องเที่ยว รวมทั้งการสำรวจพื้นที่ที่สามารถปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้

1.2.2.2.3.4.7 ได้ประสานงานกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เพื่อจัดประชุมใหญ่ให้กับผู้เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวของชุมชนได้เข้ารับฟังการชี้แจงทิศทางการท่องเที่ยวตลอดจนร่วมกับ ททท. ของจังหวัดเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมหรือที่คาดว่าจะเป็แหล่งท่องเที่ยวใหม่

1.2.2.2.3.4.8 ได้ประสานงานด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของกรมส่งเสริมการเกษตรกับสื่อมวลชนโดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 7 และช่อง 9 ในการจัดทำข่าวเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้สังคมได้รับทราบ

1.2.2.2.3.4.9 การให้ความรู้เรื่องอินเทอร์เน็ตในการท่องเที่ยว โดยให้การประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทุกอำเภอที่มีจุดเด่นด้านการท่องเที่ยวได้มีความรู้เรื่องอินเทอร์เน็ตเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของตน

1.2.2.2.3.4.10 ให้การสนับสนุนการอบรมและพัฒนาความรู้ในการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณในปี พ.ศ. 2553 แก่คณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวของชุมชนต่างๆ

1.2.2.2.3.4.11 เสนอให้มีการระดมหุ้นหรือทุนเพื่อให้ชุมชนมีงบประมาณในการพัฒนาปรับปรุงหรือดำเนินการให้แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่โดยมีคณะกรรมการใหญ่ของตำบลวางแผนการประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงเว็บไซต์ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดจนการให้บริการด้านต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว

1.2.2.2.3.4.12 ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติและความสามารถในการทำงานของคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค ส่วนใหญ่เป็นคนในหมู่บ้านเดียวกัน หรือเป็นคนในครอบครัว และเป็นเครือญาติกัน ไม่กระจายไปที่หมู่บ้าน และมีอายุมากเป็น

ส่วนใหญ่ แต่คณะกรรมการมีความตั้งใจ มีความรู้เรื่องของการท่องเที่ยวประสบการณ์ ในการทำงาน และมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของโครงการ

1.2.2.2.3.4.13 ให้ข้อคิดเห็นในด้านที่มาของคณะกรรมการ ในการคัดเลือกกิจกรรมของชุมชนมาจัดเป็นกิจกรรมสำหรับให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมด เช่น อาหารไทยสูตรโบราณ การปักค้างในชุมชนที่เป็นบ้านสมัยโบราณ ที่เรียกว่า บ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม (โฮมสเตย์) เพื่อสัมผัสและเรียนรู้ประวัติและวิถีชีวิตของคนในชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตร งานประเพณีต่างๆ กิจกรรมทางการเกษตร เช่น การปลูกผัก ไม้ผล พืชสมุนไพร ผักพื้นบ้าน การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตามฤดูกาล/ตลอดปี เช่น กล้วย มะดัน มะกรูด งาดำ ผลไม้ตามฤดูกาล ตลอดจนขึ้นชมกับธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน

1.2.2.2.3.4.14 การสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวโดยหาทีมที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิกของชุมชนในวัยหนุ่มสาวโดยการอบรมให้รู้จักวิธีการต้อนรับนักท่องเที่ยวสามารถเป็นผู้นำนักท่องเที่ยวชมกิจกรรมที่ศูนย์ จัดให้นักท่องเที่ยว

1.2.2.2.4 เครือข่ายท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมดด้านการท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมด พบว่า คณะกรรมการได้มีการประสานงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกับเครือข่ายท่องเที่ยวเชิงเกษตร 9 จังหวัดในภาคกลาง เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาในการดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการส่งต่อนักท่องเที่ยวตามความประสงค์ของนักท่องเที่ยว

1.2.2.2.5 นักท่องเที่ยว

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมดด้านการท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมด พบว่า คณะกรรมการได้มีการประสานงานกับนักท่องเที่ยวเป็นการติดต่อเพื่อทราบจำนวนนักท่องเที่ยว

1.2.3 ด้านการให้บริการ

การให้บริการท่องเที่ยวเป็นการให้ความสะดวกสบายในระหว่างการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมด ได้แก่ การให้บริการข้อมูลข่าวสาร การโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การบริการที่พักแรม การบริการอาหาร การให้บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และ การให้บริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

1.2.3.1 การให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคด้านข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านฝึมค พบว่า ได้ให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคจัดเตรียมข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคที่เป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ เอกสาร ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดให้แก่นักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือประธานของศูนย์ เป็นต้น

1.2.3.2 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคด้านการโฆษณาและประชาสัมพันธ์เพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย พบว่า มีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์โดยผ่านเว็บไซต์ และแผ่นพับประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว

1.2.3.3 การต้อนรับนักท่องเที่ยว

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคเกี่ยวกับการต้อนรับนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ พบว่า ได้จัดเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเป็นผู้ให้การต้อนรับและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาที่ศูนย์เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะสอบถามข้อมูลและความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกและประสานงาน ในด้านกิจกรรม การรับประทานอาหารและอาหารว่าง การเข้าพักที่บ้านพักสัมพัทธ์วัฒนธรรมตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น กรณีที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาติดต่อที่ศูนย์เจ้าหน้าที่จะสอบถามความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว ชนิด/ประเภทของกิจกรรมท่องเที่ยวที่ต้องการ การรับประทานอาหาร และการพักผ่อนที่บ้านพักสัมพัทธ์วัฒนธรรม เป็นต้น

1.2.3.4 การให้บริการที่พักแรม

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคเกี่ยวกับการให้บริการด้านสถานที่พักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมคซึ่งจัดเป็นหนึ่งในสิ่งอำนวยความสะดวกของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค พบว่า มีบ้านพักสัมพัทธ์วัฒนธรรม (โฮมสเตย์: Home stay) ของชุมชนบ้านฝึมค จำนวน 6 หลัง ซึ่งทั้งหมดสามารถรองรับการเข้าพักของนักท่องเที่ยวได้จำนวน 30 คน ได้แก่ บ้านทรงไทยจำนวน 2 หลัง บ้านไม้จำนวน 2 หลัง และบ้านตึกจำนวน 2 หลัง ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 10 บ้านพัก Home stay ของชุมชนบ้านฝึมด ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามที่ตั้ง และชื่อเจ้าของที่พัก

หลังที่	Home stay	ชื่อ - สกุล	สถานที่ตั้ง
1	บ้านทรงไทย	ลูกอินทร์ รักพันธ์	6 หมู่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล
2	บ้านทรงไทย	บุญนะ กตยาที	4 หมู่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล
3	บ้านไม้	ประทีป การสมวารณ	3 หมู่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล
4	บ้านตึก	จรัญ แจ่มแสง	10 หมู่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล
5	บ้านตึก	สมจิตต์ ชนากรณ	10 หมู่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล
6	บ้านไม้	บุญปลุก รักพันธ์	1 หมู่ 7 ตำบลไทรน้อย อำเภอบางบาล

ที่มา : พิพัฒน์ จันทนา. สัมภาษณ์. 2551

1.2.3.4 การให้บริการอาหาร

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดเกี่ยวกับการให้บริการอาหาร พบว่า ได้มีการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรับประทานอาหารโดยนำรายการอาหารเด่นของชุมชนเสนอแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวตามความประสงค์ได้แก่

1.2.3.5 การให้บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดเกี่ยวกับการให้บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พบว่า บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ที่ศูนย์ฯ ได้จัดไว้เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การทำการเกษตรแบบผสมผสานกิจกรรมการไปชมสวนผลไม้ (Horticulure) แปลงปลูกพืชสมุนไพร (Herbs) การปลูกผักสวนครัว (Vegetables) การแปรรูปผลผลิตของกลุ่มแม่บ้าน การเที่ยววัด กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมทางสังคม ประกอบการบรรยายของวิทยากรประจำจุดที่จัดไว้ นอกจากนี้ยังได้จัดการนำเที่ยวในแหล่งชุมชนนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ในรายการแล้วอีก 2 รายการ ได้แก่ รายการนำเที่ยววัดสำคัญในชุมชนและกิจกรรมอื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวสนใจ ได้แก่ การแปรรูปผลผลิตซึ่งเน้นที่การทำกับข้าวเนื่องจากอาหารไทยเป็นจุดเด่นของชุมชนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับชาติและจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน รวมทั้งการสาธิตและฝึกปฏิบัติด้านหัตถกรรมการทำไม้กวาดดอกอ้อ เป็นต้น

1.2.3.4 การให้บริการจำหน่ายสินค้าของฝากและของที่ระลึก

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดเกี่ยวกับการให้บริการจำหน่ายสินค้าของฝากและของที่ระลึก ที่ผลิตโดยสมาชิกของกลุ่มและได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดระดับชาติ ได้แก่ กล้วยขอบแผ่น กล้วยตาก กล้วยอบกรอบ สมุนไพรอบกรอบ กล้วยงาดำ มะดันเชื่อม มะเขือเทศเชื่อม และหมี่กรอบ ส่วนของที่ระลึก ได้แก่ ไม้กวาดดอก้อ ที่ทำขึ้นจากดอกของต้นอ้อซึ่งวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น เป็นต้น

1.2.3.5 การจัดวิทยากรนำชมและให้ความรู้

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดเกี่ยวกับวิทยากรนำชมและให้ความรู้ พบว่า ได้มีการจัดวิทยากรนำชม สาธิตและบรรยายความรู้ให้นักท่องเที่ยวในด้านการประกอบอาหารและการทำไม้กวาดจากดอก้อ โดยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว เช่น การประกอบอาหาร ได้แก่ แกงเขียวหวานปลาทราย แกงป่าไก่ แกงถั่วปลาเนื้ออ่อน ซึ่งปรุงตามตำรับโบราณ และน้ำพริกมะดัน ในกรณีอาหารที่กำหนดไว้ในรายการที่ศูนย์ กำหนดไว้ หากนักท่องเที่ยวไม่ต้องการ ก็สามารถหาซื้อบริโภคได้ที่กลุ่มแม่บ้าน ซึ่งนอกจากอาหารตามสั่งจะมีอาหารเด่นของกลุ่ม ได้แก่ หมี่กรอบ ขนมจีนน้ำยา

1.2.3.6 การให้บริการจัดกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

จากผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด พบว่า ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด ได้จัดบริการให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด โดยได้จัดให้บริการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนแก่นักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมที่มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อใช้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวของชุมชน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนี้

1.2.3.6.1 การทำบุญตักบาตร โดยได้จัดเตรียมอาหารคาวหวานไว้สำหรับนักท่องเที่ยวในการทำบุญตักบาตรพระสงฆ์จากวัดในชุมชนตอนเช้า

1.2.3.6.2 การสาธิตการประกอบอาหารและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของวิทยากรในชุมชน เช่น การปรุงอาหารไทยแบบดั้งเดิมของชุมชน การแปรรูปอาหารและผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

1.2.3.6.3 การบรรยายประกอบการนำชมสวนผลไม้ แปลงเกษตร การปลูกพืชผักและผลไม้ ตลอดจนสมุนไพรต่างๆ โดยวิทยากรและให้นักท่องเที่ยวที่สนใจได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นต้น

1.2.3.6.4 การสาธิตและฝึกปฏิบัติการทำไม้กวาดจากดอกของต้นอ้อซึ่งเป็นไม้กวาดที่มีคุณภาพสูงเหมาะสำหรับเป็นของฝากจากชุมชนบ้านฝึมด

1.2.3.6.5 การขายผลผลิตของสมาชิกและกลุ่มแม่บ้านของชุมชน เช่น ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปกล้วย น้ำพริกมะดัน เป็นต้น

1.2.3.6.6 การเล่าประวัติของชุมชนบ้านฝึมดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะด้านความเป็นมาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของชาวมอญในชุมชนบ้านฝึมด ที่มาของชื่อชุมชนบ้านฝึมดโดยวิทยากรที่เป็นผู้สูงอายุของชุมชน

1.2.3.6.7 การสาธิตประกอบการบรรยายของวิทยากรในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันและในวันสำคัญทางศาสนาของชาวพุทธ เช่น การนิมนต์พระสงฆ์จากวัดในชุมชนมาเทศนาและนำสวดมนต์ในตอนเย็นก่อนพักผ่อนหรือเข้านอนในตอนค่ำ เป็นต้น

1.2.3.6.8 การจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวสามารถมาท่องเที่ยวได้ตลอดปี เช่น เดือนกุมภาพันธ์จัดกิจกรรมการล่องเรือ เดือนเมษายนจัดงานบุญตามประเพณี งานวันสงกรานต์ และการแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เดือนมิถุนายนจัดงานการทำบุญสวนหลังบ้านซึ่งเป็นประเพณีโบราณของท้องถิ่นที่ทำติดต่อกันมาเรียกชื่อว่า ประเพณีเดือนเจ็ดหรือประเพณีขอฝน หากนักท่องเที่ยวมาในช่วงเวลาดังกล่าวก็สามารถเข้าร่วมทำบุญในประเพณีนี้ได้เช่นกัน นอกจากนี้ในเดือนกรกฎาคม มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน และเดือนกันยายนมีการทำไม้กวาดจากดอกของต้นอ้อ ซึ่งจะออกดอกเฉพาะช่วงเวลานี้เท่านั้น ปัญหาการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมด คือ ปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝนเนื่องจากยังมีสภาพแบบธรรมชาติและไม่มีคันกันล้นเพื่อป้องกันการท่วมของน้ำในช่วงฤดูฝน

1.2.3.7 การให้บริการด้านการจัดทำรายการท่องเที่ยว

ในการจัดทำรายการท่องเที่ยวในแต่ละรายการประกอบด้วยบริการต่างๆ ดังนี้

1.2.3.7.1 การจัดเตรียมเส้นทาง ในจัดทำรายการท่องเที่ยวของชุมชนศูนย์ เพื่อจัดทำแผนผังเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมด ดังนี้

1.2.3.7.1.1 เส้นทางนำเที่ยวสำหรับให้นักท่องเที่ยวเดินชมแปลงเกษตรสาธิต สวนผลไม้ สวนสมุนไพร และสถานที่เรียนรู้การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของหมู่บ้านมีระยะทางรวม 2 กิโลเมตร โดยสำรวจเส้นทางที่กำหนดขึ้นเพื่อศึกษารายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ระยะทางตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงปลายทางมีระยะทางรวม 2 กิโลเมตร ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง 2 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่ได้รวมนับเวลาที่พักรับประทานอาหารทุกมื้อ ระยะเวลาหยุดพัก การพักผ่อน นำเที่ยวและซื้อของ ฯลฯ

1.2.3.7.1.2 กำหนดจุดหยุดชมสถานที่ท่องเที่ยว มีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ไร่นาสวนผสม แปลงพืชผักสวนสมุนไพร และ สถานที่การเรียนรู้และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ กำหนดจุดพักรับประทานอาหาร จุดหยุดพักและจุดซื้อของที่ระลึกที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย

1.2.3.7.1.3 จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการเดินเท้า โดยใช้การเดินทางชมสถานที่ที่จัดให้นักท่องเที่ยวในข้อที่ 2 ได้แก่ ไร่นาสวนผสม แปลงพืชผักสวนสมุนไพร และ สถานที่การเรียนรู้และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

1.2.3.7.1.4 จัดให้มีวิทยากร อธิบายและบรรยายเกี่ยวกับการเกษตรที่แปลงเกษตรสาธิตของชุมชน สาธิตและสอนวิธีการแปรรูปถนอมอาหารและทำอาหารพื้นบ้าน โดยกลุ่มแม่บ้าน และฝึกปฏิบัติงานหัตถกรรมการทำไม้กวาดดอกอ้อโดยวิทยากรในชุมชน คือนายนภา จริตการ ซึ่งเป็นผู้มีความสามารถในการทำไม้กวาดดอกอ้อของชุมชน

1.2.3.8 การมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและท้องถิ่น

การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและท้องถิ่นแต่เดิมไม่มีการรวมตัว “ทำนอง บ้านไครบ้านมัน” ต่อมาได้รวมกันจัดเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวมกันเป็นกลุ่ม มีการจัดสรรจำนวนนักท่องเที่ยว เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามา คณะกรรมการ จะจัดนักท่องเที่ยวที่มีความประสงค์จะพักค้างคืนที่บ้านพักสัมผัสวัฒนธรรมเข้าพักตามบ้านต่างๆ ของศูนย์

1.2.4 ด้านงบประมาณและการจัดการรายได้

1.2.4.1 ด้านงบประมาณ

ผลการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการบริการจัดการการท่องเที่ยวของคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมดด้านงบประมาณที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน พบว่า แหล่งและงบประมาณสนับสนุนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝิมด ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรมส่งเสริมการเกษตรส่งผ่านให้สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่ได้รับงบประมาณจากส่วนราชการในท้องถิ่น แสดงดังตาราง 11 ดังนี้

ตาราง 11 งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในการดำเนินงานของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน บ้านฝึมด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2552

รายละเอียดกิจกรรมของงบประมาณ	ปีงบประมาณ (บาท)	
	2551	2552
1. ค่าพัฒนาพื้นที่	10,000	13,000
2. ค่าพัฒนาการให้บริการ	7,500	13,000
3. ค่าอบรมผู้นำชม	10,000	14,000
รวม	27,500	40,000

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร. 2552 : ออนไลน์

จากตาราง 11 ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดได้รับงบประมาณในปี 2551-2552 รวมจำนวน 67,500 บาท แบ่งเป็นงบประมาณสำหรับใช้จ่ายเป็นค่าพัฒนาพื้นที่ 23,000 บาท ค่าพัฒนาการให้บริการ 20,500 บาท และค่าอบรมผู้นำชม 24,000 บาท

1.2.4.2 ด้านรายได้และการจัดการรายได้

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ด้านรายได้ และการจัดการรายได้ที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในศูนย์ฯ โดยกระจายรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรทุกคนทำให้สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด มีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นจากรายได้ที่ได้รับจากการทำสวน โดยจัดสรรให้เจ้าของบ้านและเจ้าของสวนเป็นวิทยากรนำชมและบรรยายความรู้ในการทำเกษตรของศูนย์ฯ และชาวบ้านที่เป็นสมาชิกในกลุ่มจะมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว แม้ว่านักท่องเที่ยวจะไม่ได้ไปท่องเที่ยวที่สวนของชาวบ้านที่เป็นสมาชิกจะมีสิทธิได้รับการปันผลให้แม้ว่านักท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่มีเวลาพอที่จะเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของศูนย์ได้ทุกแห่ง

1.3 พฤติกรรมการท่องเที่ยวและความประทับใจของนักท่องเที่ยว

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการของศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดเกี่ยวกับสิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ ในแหล่งท่องเที่ยว มีดังนี้

1.3.1 พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ผลการสังเกตพฤติกรรมและกิจกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการ พบว่า มีดังนี้

1.3.1.1 นักท่องเที่ยวที่มาเป็นครอบครัวหรือส่วนตัว ผู้มาท่องเที่ยวมีความพอใจและมีความสุขในการท่องเที่ยวที่นี่

1.3.1.2 นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มนักศึกษามีจุดมุ่งหมายการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาโดยมาศึกษาดูงานด้านกิจกรรมและฟังบรรยายด้านการเกษตร เช่น มีนักศึกษาสังคมสงเคราะห์ของธรรมศาสตร์ ไม่ได้มาพักค้างคืน แต่มาหลายวัน เช้ากลับเย็น

1.3.1.3 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้สูงอายุ จะเน้นเรื่องการรับประทานอาหาร ไม่ทำกิจกรรม แต่จะเข้าพักผ่อนที่บ้านพักสัมพัทธ์วัฒนธรรม สำหรับกลุ่มสูงอายุที่มีอายุมากไม่สะดวกในการขึ้นบันไดบ้านมักจะขอเข้าพักที่ศูนย์ฯ เป็นต้น

1.3.2 ความประทับใจของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความประทับใจในกิจกรรมที่ศูนย์ จัดให้ในด้าน การแปรรูปผลผลิตของกลุ่มแม่บ้าน การรับประทานอาหารร่วมกัน การเชิญพระมาปาฐกถา สวดมนต์ การเล่านิทานเกี่ยวกับพื้นบ้าน เช่น ประวัตินุ้ยบ้าน ประเพณีของหมู่บ้านโดยผู้อาวุโสของหมู่บ้าน การเล่าวิถีการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตรและการบรรยายเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงของชาวบ้านในชุมชนบ้านฝึมดโดยวิทยากรของชุมชน และ การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีของท้องถิ่นและประเพณีทางศาสนา เช่น จัดให้มีการใส่บาตรในตอนเช้าตามความเหมาะสม เป็นต้น

ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด ในด้านคณะกรรมการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ และ ด้านงบประมาณ จะจำแนกออกเป็น 2 หัวข้อ คือ ปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ดังนี้

2.1 ปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

2.1.1 ปัญหาด้านคณะกรรมการ

ผลการสัมภาษณ์ปัญหาด้านคณะกรรมการของกรรมการของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1.1.1 ปัญหาด้านอายุและความสัมพันธ์เชิงสังคมของคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวงเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด ส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือเป็นคนในครอบครัวและเครือญาติ ไม่มีกรรมการที่มาจากหมู่บ้านอื่น กรรมการส่วนใหญ่จะมีอายุ จากข้อมูลอายุของคณะกรรมการ ในตาราง 1 พบว่ากรรมการมีอายุเฉลี่ย 51 ปี ขึ้นไป หรือร้อยละ 72.33 กรรมการที่มีอายุน้อยที่สุด คือ ต่ำกว่า 40 ปี มีจำนวน เพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.19 กรรมการที่มีอายุมากที่สุดคือมากกว่า 61 ปี ขึ้นไป ซึ่งโดยหลักการทั่วไปในความเชื่อทางสังคมไทย ถือว่า เป็นผู้มีอายุหรือคนแก่ที่ควรพักผ่อนที่บ้าน จึงเห็นได้ว่ามีคนอายุน้อยเข้าร่วมเป็นกรรมการจำนวนน้อยมาก

2.1.1.1 ปัญหาด้านอาชีพของคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวงเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด จากข้อมูลด้านอาชีพของกรรมการในตาราง 1 พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพ รับจ้างและเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 63.64 ซึ่งมีผลต่อการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวงเชิงเกษตร เนื่องจากต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพทำให้ไม่สามารถใช้เวลาในการดำเนินการการท่องเที่ยวงเชิงเกษตรได้เต็มที่ขณะที่มีกรรมการบางส่วนเป็นข้าราชการบำนาญเพียงร้อยละ 18.18

2.1.1.2 ความร่วมมือของคนในชุมชน พบว่า การดำเนินงานและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวงเชิงเกษตรของกรรมการขาดความร่วมมือจากคนในชุมชนและคนในหมู่บ้านอื่นของตำบลบางบาลเนื่องจาก กรรมการของศูนย์ ที่คัดเลือกมามีความเป็นเครือญาติกัน ทำให้คนในชุมชนและนอกชุมชนรวมทั้งความคิดเห็นของคนในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมองว่าการทำงานของคณะกรรมการเป็นภาพของการทำงานแบบครอบครัวไม่ใช่ทำในส่วนรวมของชุมชนหรือตำบล

2.1.2 ปัญหาด้าน การจัดกิจกรรม

ผลการสัมภาษณ์ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมของกรรมการของศูนย์การท่องเที่ยวงเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีปัญหาด้านการจัดกิจกรรม ดังนี้

2.1.2.1 ขาดผู้นำชมการท่องเที่ยวงของชุมชนในการอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวงเนื่องจากในการเข้ามาท่องเที่ยวงของนักท่องเที่ยวไม่ต่อเนื่องตลอดปีรวมทั้งขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากท้องถิ่นเพื่อให้การดำเนินการในกิจกรรมการท่องเที่ยวงของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2.2 ปัญหากิจกรรมทางน้ำในการเดินทางพานักท่องเที่ยวงชมวัดที่อยู่ริมน้ำและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่ย้ายอยู่บ้านริมน้ำไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจาก 1) ข้อเสียเปรียบด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวงของชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวงทางน้ำที่จัดโดยโรงแรมที่พัก และร้านอาหารที่อยู่บริเวณรอบเกาะเมือง 2) ขาดประสบการณ์และความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวงทางน้ำ เช่น พาหนะในการเดินทาง ระยะทาง ผู้นำชม และสิ่งดึงดูดใจ

และความหลากหลายของกิจกรรมที่อยู่ริมน้ำที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางน้ำของชุมชน เป็นต้น

3) เป็นกิจกรรมที่ไม่สามารถทำได้ตลอดปีจึงขาดความต่อเนื่อง ทำให้ต้องยกเลิกกิจกรรมการล่องเรือในคลองบางบาลเพื่อชมวิถีชีวิตและวัดสำคัญของชุมชนเนื่องจากไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายและการลงทุนทั้งการดูแลรักษาเรือและผู้บรรยายข้อมูลประกอบการล่องเรือ เป็นต้น

2.1.3 ปัญหาด้านการประสานงาน

ผลการสัมภาษณ์ปัญหาด้านการประสานงานของกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมดและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีปัญหาในด้านการประสานงาน ดังนี้

2.1.3.1 ขาดการประสานงานในการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างแหล่งท่องเที่ยว

2.1.3.2 ปัญหาการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝิมดยังไม่ถูกต้องตามขั้นตอนเนื่องจากการประสานงานโดยตรงระหว่างหน่วยงานกับคณะกรรมการ ซึ่งที่ถูกต้องหน่วยงานที่ดูแลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝิมดควรประสานงานผ่านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเพื่อผ่านไปยังศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมด เนื่องจากได้จัดเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่ดูแลงานวิสาหกิจชุมชน ให้เป็นผู้ประสานงาน โครงการของราชการกับศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้แล้ว

2.1.4 ปัญหาด้านการบริการ

ผลการสัมภาษณ์ปัญหาด้านการบริการของกรรมการของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมดและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีปัญหาด้านการบริการ ดังนี้

1. ปัญหาบ้านพักสัมพัชร์วัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวนบ้านพักสัมพัชร์วัฒนธรรม(โฮมสเตย์) เพียง 6 หลัง และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มาพักค้างคืนเพียงหลังละ 5-6 คน โดยรวมทั้งมรองรับนักท่องเที่ยวเข้าพักได้ไม่เกิน 30 คน ถือเป็นข้อจำกัดในการเข้าพักของนักท่องเที่ยวกรณีที่มาเป็นกลุ่มใหญ่มีจำนวนคนมากกว่า 30 คน

2. ปัญหาขาดวิทยากรหรือผู้นำเที่ยวที่มีความชำนาญในการเป็นวิทยากร จากข้อมูลในตาราง 6 พบว่ากรรมการศูนย์ มีประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในการเป็นวิทยากรนำและบรรยายแก่นักท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 9.10

2.1.5 ปัญหาด้านงบประมาณและรายได้

ผลการสัมภาษณ์ปัญหาด้านงบประมาณและรายได้ของกรรมการของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมดและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีปัญหาด้านงบประมาณและรายได้ ดังนี้

2.1.5.1 ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากท้องถิ่น เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.5.2 รายได้ที่ได้รับจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านฝึมดไม่แน่นอนขึ้นกับจำนวนและความถี่ของการเข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยว แต่มีรายได้แฝงจากการขายผลผลิต ของฝาก และของที่ระลึกโดยเฉพาะไม้กวาดดอกอ้อ ส่วนรายได้ของวิทยากรที่มาบรรยาย นำชม หรือสาธิตมีบ้างเป็นบางครั้งแต่ไม่ได้ทุกครั้งเนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาอาจใช้จ่ายเงินไม่มากนัก และบางครั้งเป็นการให้บริการฟรีของศูนย์ ส่วนกรรมการที่มาต้อนรับนักท่องเที่ยวจะไม่ได้รับค่าตอบแทนยกเว้นนักท่องเที่ยวจ่ายให้เองโดยไม่มี การเรียกร้องค่าบริการ

2.1.6 ปัญหาอื่นๆ

ผลการสัมภาษณ์ปัญหาด้านอื่นๆ ของกรรมการของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดและผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีปัญหาอื่นๆ ดังนี้

2.1.6.1 ปัญหาด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

จากการศึกษาบริบทของชุมชนบ้านฝึมดในบทที่ 2 การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมดมีจุดอ่อนดังนี้

2.1.6.1.1 ขาดแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ที่จัดเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว

2.1.6.1.2 การเดินทางเรือเพื่อพานักท่องเที่ยวเที่ยวชมวัด โดยเฉพาะสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่อยู่บ้านริมน้ำไม่สามารถดำเนินการได้

2.1.6.1.3 ขาดผู้นำชมการท่องเที่ยวของชุมชนในการอธิบายบรรยายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากการเที่ยวชมของนักท่องเที่ยวไม่ต่อเนื่องตลอดปี

2.1.6.2 ปัญหาทั่วไป

ผลการสัมภาษณ์คณะกรรมการเกี่ยวกับความสำคัญของปัญหาเรียงตามอันดับของปัญหาและความสำคัญ มี 3 อันดับ ดังนี้

ปัญหาอันดับ 1 ได้แก่ จำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามามีจำนวนน้อยจึงไม่สามารถจัดและพัฒนากิจกรรมของชุมชนได้ต่อเนื่อง และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาตลอดปีจะเป็นกลุ่มคณะที่เข้ามาเพื่อการศึกษาดูงานเป็นส่วนใหญ่

ปัญหาอันดับ 2 ได้แก่ การมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ซึ่งเป็นปัญหาในภาพรวม คือ มีบางกิจกรรมที่ขาดความหลากหลาย หรือมีผู้เข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนแต่ไม่มีเครือข่าย ซึ่งโดยปกติแหล่งท่องเที่ยวต้องมีเครือข่ายที่สามารถติดต่อ ประสานงาน

และแบ่งผลประโยชน์ระหว่างเครือข่าย เช่น การส่งนักท่องเที่ยวต่อเครือข่าย การส่งผลผลิตไปจำหน่าย หรือ การส่งนักท่องเที่ยวจากเครือข่ายมาที่ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

ปัญหาอันดับ 3 ได้แก่ สภาพภูมิทัศน์ของชุมชนบ้านฝึมคเป็นที่ราบไม่มีสภาพภูมิประเทศที่เป็นสิ่งจูงใจนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยว เช่น เช่น ภูเขา น้ำตก ป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ที่จัดเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ทำให้คณะกรรมการต้องหาวิธีการสร้างแผนการเดินทาง แผนการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจแก่นักท่องเที่ยว

จากปัญหาในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค ผู้ศึกษาได้นำมาแสดงโดยย่อ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 12 ดังนี้

ตาราง 12 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมค จำแนกตามประเด็นปัญหา

ประเด็นปัญหา	สภาพปัญหาและอุปสรรค
1. ปัญหาจากสภาพธรรมชาติ/ ปัจจัยการท่องเที่ยว	ปัญหาน้ำท่วมในช่วงหน้าน้ำเนื่องจากไม่มีคันกั้นล้อม และคันกั้นน้ำที่มีในปัจจุบันเป็นคันดินตามธรรมชาติจึงไม่สามารถกั้นน้ำท่วมในพื้นที่ของชุมชนบ้านฝึมคจึงเป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในช่วงฤดูฝนและส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลงในช่วงเวลานี้
2. ปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยว กับความต่อเนื่องของการทำ กิจกรรมของกลุ่ม	1. จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวมีจำนวนน้อย 2. การเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไม่สม่ำเสมอส่งผลต่อความต่อเนื่องในการดำเนินการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มที่กำหนดไว้
3. ปัญหาด้านที่พักและการเข้า พัก	1. คณะบุคคลที่เข้ามาศึกษาดูงานมีจำนวนมากแต่เข้ามาพักที่โฮมสเตย์ของศูนย์น้อยมากซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานของเจ้าของโฮมสเตย์ที่เข้าร่วมโครงการ 2. การมาพักเป็นกลุ่มใหญ่ของผู้มาท่องเที่ยวส่งผลต่อการให้บริการของเจ้าของโฮมสเตย์ที่เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากจำนวนที่พักไม่เพียงพอในบางครั้งต้องแก้ปัญหาโดยให้กางเต็นท์แทน
4. ปัญหากิจกรรมของศูนย์	กิจกรรมการท่องเที่ยวของศูนย์ขาดความหลากหลาย

5. ปัญหาด้านเครือข่าย ผู้เข้ามายัง ไม่มีเครือข่าย แหล่งท่องเที่ยวต้องมีเครือข่าย

ที่มา : พิชัย เข้มเงิน. สัมภาษณ์. 2551

2.2 ข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

ผลการสัมภาษณ์กรรมการและผู้เกี่ยวข้องของหน่วยงานเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด พบว่ามีดังนี้

2.2.1 ข้อเสนอแนะด้านคณะกรรมการ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด เจ้าหน้าที่มีข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์ ดังนี้

2.2.1.1 เสนอให้คณะกรรมการศูนย์ รับนักศึกษาด้านการท่องเที่ยวมาฝึกงานด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีความรู้และศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.2.1.2 คณะกรรมการศูนย์ควรมีการประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชนหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อประสานการนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ตลอดจนจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการติดต่อและประสานงานกับเอกชนเพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมของศูนย์

2.2.1.3 คณะกรรมการศูนย์ ควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของศูนย์ โดยพัฒนาเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ที่เคยใช้แผ่นปลิวเป็นการประชาสัมพันธ์โดยผ่านเว็บไซต์

2.2.1.4 ด้านที่มา จำนวน คุณสมบัติและความสามารถในการทำงานของคณะกรรมการศูนย์ ไม่ควรเป็นคนในหมู่บ้านหรือเป็นคนในครอบครัวหรือเป็นเครือญาติมากเกินไป รวมทั้งอายุของกรรมการไม่ควรเป็นผู้มีอายุสูงมากนัก และควรคัดเลือกคนหนุ่มสาวในชุมชนเข้าร่วมงานให้มากขึ้น ควรกระจายไปตามหมู่บ้านอื่นของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างความร่วมมือกับคนในชุมชนและสภาพการทำงานแบบครอบครัวหรือเครือญาติของกรรมการ

2.2.2 ข้อเสนอแนะด้านการจัดกิจกรรม

2.2.2.1 คณะกรรมการศูนย์ ควรพัฒนากิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการปรุงอาหารซึ่งเป็นจุดเด่นหรือจุดขายรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมด้านอาหารสูตรดั้งเดิมของชุมชนและหัตถกรรมที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของคนในชุมชน

2.2.2.2 คณะกรรมการศูนย์ ควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว โดยพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมของชุมชนมาจัดเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสและเรียนรู้ เช่น อาหารไทยสูตรโบราณของชุมชน การเข้าพักค้างคืนในชุมชนที่มีลักษณะเป็นบ้านแบบโบราณหรือบ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม (โฮมสเตย์) เพื่อสัมผัสและเรียนรู้ประวัติ วิถีชีวิตของคนในชุมชน กิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร งานประเพณีต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนกิจกรรมด้านการเกษตร เช่น การปลูกผักสวนครัว ผักพื้นบ้าน ไม้ผล พืชสมุนไพร และการแปรรูปผลผลิตตามฤดูกาล เช่น ก๋วยเตี๋ยว มะดัน มะกรูด งาดำ และผลไม้ตามฤดูกาลอื่นๆ ของชุมชน รวมทั้งการชื่นชมกับธรรมชาติและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2.3 ข้อเสนอแนะด้านการประสานงาน

2.2.3.1 คณะกรรมการศูนย์ ควรมีการประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชนหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อประสานการนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ตลอดจนจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการติดต่อและประสานงานกับเอกชนเพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรมของศูนย์

2.2.3.2 คณะกรรมการศูนย์ ควรพัฒนาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของศูนย์ โดยพัฒนาเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ที่เคยใช้แผ่นปลิวเป็นการประชาสัมพันธ์โดยผ่านเว็บไซต์

2.2.3.3 คณะกรรมการศูนย์ ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด โดยประสานกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานท้องถิ่น

2.2.3.4 คณะกรรมการศูนย์ ควรดำเนินการประสานการท่องเที่ยวหรือส่งต่อนักท่องเที่ยวกับเครือข่ายที่อยู่ภายนอกกลุ่ม ตลอดจนประสานด้านการส่งเสริมและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงเพื่อเป็นจุดดึงดูดและรองรับการสนองตอบต่อความต้องการ โดยเพิ่มศักยภาพด้านความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น

2.2.4 ข้อเสนอแนะด้านการบริการ

คณะกรรมการศูนย์ ควรพัฒนาการบริการให้มีความหลากหลายและความสามารถในการรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความประทับใจและต้องการกลับมาท่องเที่ยวที่ชุมชนอีกในอนาคต

2.2.5 ข้อเสนอแนะด้านงบประมาณและการจัดการรายได้

2.2.5.1 คณะกรรมการศูนย์ ควรจัดทำโครงการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด เพื่อให้หน่วยงานอื่นเข้ามาร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การจัดภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวและที่อยู่อาศัยให้อยู่ในสภาพที่เน้นความเป็นชนบทตามอัตลักษณ์ของตน

2.2.5.2 คณะกรรมการศูนย์ ควรประสานกับหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดหางบประมาณพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาสถานที่ในจุดต่างๆ ที่เด่นของชุมชนเพิ่มเติมจากที่มีแต่เดิมสำหรับการท่องเที่ยว ตลอดจนพัฒนาที่พักให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

2.2.5.3 คณะกรรมการศูนย์ ควรมีการระดมหุ้นหรือทุนเพื่อให้ชุมชนมีงบประมาณใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหรือดำเนินการให้แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ โดยมีผู้นำอย่างเป็นทางการในชุมชนวางแผนการประชาสัมพันธ์ ปรับปรุงเว็บไซต์ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดจนการให้บริการด้านต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว

2.2.5.4 การบริการที่ศูนย์จะมีการบริการของกิจกรรม และการสร้างรายได้ไม่มาก ผู้มาพักยังไม่มีการสร้างรายได้มากนัก จุดที่เป็นกิจกรรมให้มาสนับสนุนหรือการมาซื้อปัจจัยการผลิตมีน้อย ต้องการจะพัฒนาในเรื่องของจุดที่จะทำให้เกิดรายได้เข้ามาที่กลุ่ม กิจกรรมที่มีรายได้เข้ามาที่กลุ่มกิจกรรมที่มีรายได้

2.2.5.5 ข้อเสนอแนะในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมค ควรเป็นจัดทำโครงการแบบบูรณาการเพื่อให้หน่วยงานอื่นเข้าร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การจัดภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว และที่อยู่อาศัยให้อยู่ในสภาพที่เน้นความเป็นชนบทของชุมชน การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น สถานที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม ที่พักของนักท่องเที่ยว

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การจัดการ ปัญหาและข้อเสนอแนะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยคณะกรรมการศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด และ ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมดซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ประธานกรรมการ เจริญชัย และที่ปรึกษา จำนวน 11 คน เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลบางบาล เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงพรรณนา และเก็บข้อมูลโดยวิธีเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน บ้านฝึมด รวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในส่วนของกรณีศึกษา ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ส่วนของขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งกระทำภายหลังการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และขั้นตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด โดยนำข้อมูลที่ได้มาจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามหัวข้อที่ต้องการศึกษา เพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงเหตุผล และตีความตามแนวคิดทฤษฎี ได้แก่ การจัดการ ปัญหาและข้อเสนอแนะการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษา การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รมณศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ ดังนี้

1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

จากการศึกษา พบว่า ศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด มีคณะกรรมการ จำนวน 11 คน เป็น เพศหญิง 8 คน และ เพศชาย 3 คน ซึ่งประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน รองประธาน 1 คน กรรมการ 7 คน เจริญชัย 1 คน และที่ปรึกษาคณะกรรมการ 1 คน ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 51-60 ปี และ มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 36.36

มีการศึกษา ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.4) และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 45.45 เกินครึ่งมีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 54.54 เกือบครึ่งมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชน 3 ตำแหน่ง ร้อยละ 45.46 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก กลุ่มแม่บ้านเกษตรไทรน้อย ร้อยละ 45.45 แต่ส่วนมากไม่เป็นสมาชิก กลุ่มเงินออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติ ร้อยละ 90.90 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 90.90 ผู้นำชุมชนตำบลไทรน้อย ร้อยละ 81.82 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อช่วยเหลือ ร้อยละ 72.73 กองทุนเงินล้านหมู่บ้าน ร้อยละ 72.73 กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมู่บ้านอนุรักษ์ ร้อยละ 63.64 และคณะกรรมการชุมชนเทศบาลตำบล บางบาล ร้อยละ 54.55

คณะกรรมการส่วนมากเคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้การต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาค้างคืนที่โฮมสเตย์ ร้อยละ 90.90 และเกือบทั้งหมดที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 90.90 ได้แก่ การเป็นวิทยากรในการนำและบรรยายแก่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ การเป็นวิทยากรประจำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเป็นวิทยากรนำชมแหล่งปลูกพืชเกษตรชายน้ำ การสอนนักท่องเที่ยวทำอาหารพื้นบ้าน การเป็นมัคคุเทศก์พำชมสถานที่และกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน และการเป็นวิทยากรในการทำไม้กวาดดอกอ้อ รวมทั้ง การเป็นวิทยากรในการพานักท่องเที่ยวชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน การเป็นวิทยากรสอนการแปรรูปอาหารและการทำอาหารไทย ร้อยละ 72.73 แต่คณะกรรมการทั้งหมดเคยได้รับการฝึกอบรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในด้านของการจัดกิจกรรม คณะกรรมการ เทศบาลตำบลบางบาล สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล และสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝิมด โดยวางแผนการท่องเที่ยวที่มีจุดเริ่มต้นที่สำนักงานของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝิมด และจุดสิ้นสุดที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไทรน้อย รวมระยะทาง 2 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาการเดินทาง 2 ชั่วโมง และกำหนดจุดหยุดชมสถานที่ระหว่างเส้นทางท่องเที่ยวไว้จำนวน 3 จุด ได้แก่ จุดที่ 1 ไร่นาสวนผสม จุดที่ 2 แปลงพืชผักสมุนไพร และ จุดที่ 3 สถานที่เรียนรู้และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

กิจกรรมของการท่องเที่ยวมีการกำหนดไว้ตลอดปีจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน กลุ่มที่ 2 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของคนในชุมชน และ กลุ่มที่ 3 เป็นกิจกรรมด้านสังคมของคนในชุมชน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ได้แก่ การเวียนเทียนวันมาฆบูชา งานประเพณีวันสงกรานต์ การเวียนเทียนวันวิสาขบูชา งานทำบุญสวนหลังบ้าน ประเพณีขอฝน (ประเพณีเดือนเจ็ด) เวียนเทียนวันเข้าพรรษาวันลอยกระทง ประเพณีกวนข้าวทิพย์

ประเพณีส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ การทำบุญตักบาตร การปฏิบัติตนของชาวพุทธในชีวิตประจำวัน มีการกำหนดกิจกรรมในเดือน กุมภาพันธ์ เมษายน พฤษภาคม มิถุนายน กรกฎาคม พฤศจิกายน และ ธันวาคม

กลุ่มที่ 2 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของคนในชุมชน ได้แก่ การสาธิตการแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตร การทำอาหารพื้นบ้าน และ การทำไม้กวาดดอกอ้อ มีการกำหนดกิจกรรมในเดือน มกราคม มิถุนายน กรกฎาคม สิงหาคม กันยายน ตุลาคม และ พฤศจิกายน

กลุ่มที่ 3 เป็นกิจกรรมด้านสังคมของคนในชุมชน ได้แก่ การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน มีการกำหนดกิจกรรมในเดือนเมษายน

คณะกรรมการได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับนักท่องเที่ยวว่า ต้องเป็นเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และ รับนักท่องเที่ยวไม่จำกัดจำนวน ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามามีสองประเภท ได้แก่ นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแม่บ้านเข้ามาศึกษาดูงานที่กลุ่มอาชีพต่างๆ ของชุมชน และมาเป็นคณะ มาเข้ากลับเย็นไม่ค้างคืน และนักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ พักค้างคืน เป็นกลุ่มนักศึกษาในพื้นที่ที่เข้ามาศึกษาดูงานด้านการเกษตร ซึ่งกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ ได้แก่ กิจกรรมชมสวน กลุ่มแม่บ้าน บ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม และการเที่ยววัดต่างๆ ลักษณะการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเดือน มกราคม-มิถุนายน ของทุกปี

ในด้านการประสานงาน ได้มีการประสานงานกับบุคคล/กลุ่มบุคคลในชุมชน และการประสานงานภายนอก ดังนี้

การประสานงานกับบุคคล/กลุ่มบุคคลในชุมชน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน เจ้าของสวนเกษตรและแปลงสาธิต เจ้าของบ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม และวิทยากรในชุมชน โดยเจ้าหน้าที่ศูนย์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมด จะสอบถามรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ามาท่องเที่ยว และประสานไปยังผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในชุมชน

การประสานงานภายนอก ได้แก่ สำนักงานเทศบาลตำบลบางบาล สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเขต 6 ส่วนใหญ่เป็นการประสานงานเพื่อรับการสนับสนุนในด้านการดำเนินการเพื่อส่งเสริมพัฒนาศูนย์ท่องเที่ยว ได้แก่ งบประมาณ วิทยากร การพัฒนาองค์ความรู้ และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางสื่อต่างๆ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในด้านการบริการ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจะมีเอกสาร ข้อมูล ความรู้ กิจกรรมที่จัดให้แก่ นักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ ทางโทรศัพท์ เว็บไซต์ และแผ่นพับประชาสัมพันธ์ เมื่อ

มีการแจ้งความต้องการเข้ามาท่องเที่ยวหากเจ้าหน้าที่รับทราบข้อมูลและความต้องการด้านกิจกรรมแล้ว จะอำนวยความสะดวกและบริการตามกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การรับประทานอาหารและอาหารว่าง โดยนำรายการอาหารเด่นของชุมชนเสนอแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้บริการ การเข้าพักบ้านพักสัมผัสวัฒนธรรม ซึ่งรองรับนักท่องเที่ยวได้ 30 คน จัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว คือ การนำเที่ยวชม การทำการเกษตรแบบผสมผสาน สวนผลไม้ แปลงปลูกพืชสมุนไพร การปลูกผักสวนครัว การแปรรูปผลผลิตของกลุ่มแม่บ้าน การเที่ยววัด กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมทางสังคมของชุมชน โดยมีวิทยากรประจำจุดท่องเที่ยว บรรยายให้ความรู้ประกอบกิจกรรมนั้นๆ รวมทั้งให้บริการจำหน่ายสินค้าของฝากและของที่ระลึกที่ผลิตโดยสมาชิกของกลุ่ม

ในด้านงบประมาณ ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร ส่งผ่านให้สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งเป็นส่วนราชการในท้องถิ่น ในปี 2551-2552 ได้รับงบประมาณ รวมจำนวน 67,500 บาท แบ่งเป็นงบประมาณสำหรับใช้จ่ายเป็นค่าพัฒนาพื้นที่ 23,000 บาท ค่าพัฒนาการให้บริการ 20,500 บาท และ ค่าอบรมผู้นำชม 24,000 บาท

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

ผลจากการศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวของศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านฝึมดจำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคณะกรรมการ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านการประสานงาน ด้านการบริการ และ ด้านงบประมาณ มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

2.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ด้านคณะกรรมการ

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะมีอายุมากแล้วและเป็นคนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือเป็นคนในครอบครัว เครือญาติ และมีอาชีพรับจ้าง ทำให้ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงไม่สามารถจัดเวลาเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวได้เต็มที่ รวมทั้งขาดความร่วมมือของคนหมู่บ้านอื่นในชุมชน

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ให้ศูนย์รับนักศึกษาด้านการท่องเที่ยวมาฝึกงานด้านการท่องเที่ยว ประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชนหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ตลอดจนจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการติดต่อและประสานงานกับเอกชน เพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรม และ พัฒนาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ รวมทั้ง คณะกรรมการไม่ควรเป็นคนในหมู่บ้านหรือมีเป็นคนในครอบครัว หรือเป็น เครือญาติ มากเกินไป รวมทั้งอายุของกรรมการไม่ควรเป็นผู้มีอายุสูงมากนัก และควรคัดเลือกคนหนุ่มสาวใน

ชุมชนเข้าร่วมงานให้มากขึ้น ควรกระจายไปตามหมู่บ้านของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างความร่วมมือกับคนในชุมชน

2.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมุด ด้านการจัดกิจกรรม

จากการศึกษาพบว่า ขาดผู้นำชมการท่องเที่ยวของชุมชนในการอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางน้ำในการเดินทางพานักท่องเที่ยวชมวัดที่อยู่ริมน้ำและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่ย้ายอยู่บ้านริมน้ำไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจาก มีข้อเสียเปรียบด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่จัดโดยโรงแรม ที่พัก และร้านอาหารที่อยู่บริเวณรอบเกาะเมือง ขาดการประชาสัมพันธ์และความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวโดยพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมของชุมชนมาจัดเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสและเรียนรู้ ควรพัฒนากิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น การแปรรูปผลผลิตรวมทั้งการปรุงอาหารซึ่งเป็นจุดเด่นหรือจุดขายรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมด้านอาหารสุครั่งเดิมของชุมชน และหัตถกรรมที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

2.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมุด ด้านการประสานงาน

จากการศึกษาพบว่า ขาดการประสานงานในการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างแหล่งท่องเที่ยว การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝึมุด ยังไม่ถูกต้องตามขั้นตอนเนื่องจากการประสานงานโดยตรงระหว่างหน่วยงานกับคณะกรรมการ

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ศูนย์ควรมีการประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชน หรือ หน่วยงานภายนอกเพื่อประสานการนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม และควรดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมุด โดยการประสานกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานท้องถิ่น รวมทั้งประสานการท่องเที่ยวหรือส่งต่อนักท่องเที่ยวกับเครือข่ายที่อยู่ภายนอกกลุ่ม

2.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมุด ด้านการบริการ

จากการศึกษาพบว่า มีข้อจำกัดในการจัดบริการให้เข้าพักแก่นักท่องเที่ยวกรณีที่มาเป็นกลุ่มใหญ่ หรือมีจำนวนคนมากกว่า 30 คน และ ขาดวิทยากรหรือผู้นำเที่ยวที่มีความชำนาญ

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องจึงมีข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาการบริการให้มีความหลากหลายและความสามารถในการรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความประทับใจและต้องการกลับมาท่องเที่ยวที่ชุมชนอีกในอนาคต

2.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด ด้านงบประมาณ

จากการศึกษาพบว่า ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากท้องถิ่น รายได้ที่ได้รับจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านฝึมดไม่แน่นอน ขึ้นกับจำนวนและความถี่ของการเข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะ ควรจัดทำโครงการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด เพื่อให้หน่วยงานอื่นเข้ามาร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน เช่น การจัดภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวและที่อยู่อาศัยให้อยู่ในสภาพที่เน้นความเป็นชนบทตามอัตลักษณ์ของตน ควรประสานกับหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดหางบประมาณ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาสถานที่ในจุดต่างๆ ที่เด่นของชุมชนเพิ่มเติมจากที่มีแต่เดิมสำหรับการท่องเที่ยว ตลอดจนพัฒนาที่พักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ควรมีการระดมหุ้นหรือทุนเพื่อให้ชุมชนมีงบประมาณใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหรือดำเนินการให้แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ โดยมีผู้นำอย่างเป็นทางการในชุมชนวางแผนการประชาสัมพันธ์ ปรับปรุงเว็บไซต์ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดจนการให้บริการด้านต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย เรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยอภิปรายผลเฉพาะประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด

จากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการของชุมชนบ้านฝึมดจะมีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทในชุมชนหลากหลายต่างกัน ซึ่งพบว่ามีตำแหน่งหน้าที่และบทบาทสำคัญ 3 ตำแหน่ง มากที่สุด จึงสอดคล้องกับ นริศรา นางนุช (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ ได้แก่ นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. หน่วยงานภายนอก และ ผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ เจ้าอาวาส ผู้อาวุโส เจ้าของกิจการเรือ

ข้ามฟาก กลุ่มผู้นำเหล่านี้ต่างมีบทบาทร่วมกันในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนมอญ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค มีความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ผลิตผลทางการเกษตร การทำหัตถกรรมไม้กวาดดอกอ้อ ที่เป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดของชุมชนนี้ โดยไม่ต้องสร้างสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ แต่ก็มีจุดอ่อนในด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ มีสิ่งที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ แต่ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ และจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้มากขึ้น และสอดคล้องกับ สมศักดิ์ แจ่มอุติรัตน์ (2542: บทคัดย่อ) ที่พบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เกาะเต่า-นางยวนที่มีศักยภาพสูงสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เพราะมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรค่อนข้างมาก รวมทั้งของสอดคล้องกับพัชรพรรณ ภูคาพิน (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าประชาชนในพื้นที่รอบเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ 5 ตำบล มีการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์น้อย และยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบางประเด็นของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์

จากการศึกษาพบว่า ความร่วมมือคนในชุมชนยังมีน้อยเกินไปในการดำเนินกิจกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน เนื่องจากมีความเข้าใจว่าการทำกิจกรรมนั้น เป็นการดำเนินการภายในกลุ่มเครือญาติ ไม่เป็นการดำเนินงานโดยชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย อินทรพันธ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง ควรดึงประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม หรือควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น และสอดคล้องกับพัชรพรรณ ภูคาพิน (2545 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในท้องถิ่นพื้นที่ 5 ตำบลรอบเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์มีน้อย และสอดคล้องกับขวัญสุดา ชันธวิทย์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การจัดการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสองแห่งในเมืองเก่าอยุธยาเน้นการจัดการแบบกลุ่มมูลนิธิ แม้มีการจัดสรรเงินรายได้เพื่อพัฒนาหน่วยงานต่างๆในชุมชน แต่เป็นการให้ประโยชน์ต่อกลุ่มคนเพียงบางคน หรือเพื่อพื้นที่ของตน ส่วนการจัดการของกลุ่มชุมชนดั้งเดิมให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ที่มีที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ได้มากกว่า

จากการศึกษาพบว่าอีกว่า กิจกรรมต่างๆของชุมชนบ้านฝึมค มีการกำหนดไว้ตลอดปี แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน กลุ่มที่เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของคนในชุมชน และ กลุ่มที่เป็นกิจกรรมด้านสังคมของคนในชุมชน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ การจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคีรีวง ตำบลท่าโลน

อำเภอสถานศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ สมาน ระนอง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาไว้ ซึ่งพบว่าการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคีรีวง มี 3 ลักษณะ คือ กลุ่มทุน กลุ่มอาชีพ และกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากร

2. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมค

จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะเป็นคนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือเป็นคนในครอบครัว เครือญาติ และมีอาชีพรับจ้าง ทำให้ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพ ไม่สามารถใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งขาดความร่วมมือของคนหมู่บ้านอื่นในชุมชน คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ให้ศูนย์รับนักศึกษาด้านการท่องเที่ยวมาฝึกงานด้านการท่องเที่ยว ประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชนหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ตลอดจนจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการติดต่อและประสานงานกับเอกชนเพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าชมกิจกรรม และพัฒนาการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ รวมทั้ง คณะกรรมการไม่ควรเป็นคนในหมู่บ้านหรือมีเป็นคนในครอบครัว หรือเป็นเครือญาติมากเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาภรณ์ หาญทอง(2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ของศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง คือ ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวมีศักยภาพค่อนข้างต่ำ จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอกับงาน ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อเสนอแนะคือควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ และให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดให้มากกว่านี้ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรม ขาดผู้นำชมการท่องเที่ยวของชุมชนในการอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางน้ำในการเดินทางพานักท่องเที่ยวชมวัดที่อยู่ริมน้ำ และสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนที่พักอยู่บ้านริมน้ำไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจาก มีข้อเสียเปรียบเชิงยุทธศาสตร์ด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่จัดโดยโรงแรม ที่พัก และร้านอาหารที่อยู่บริเวณรอบเกาะเมือง ขาดการประชาสัมพันธ์และความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำ คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวโดยพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมของชุมชนมาจัดเป็นกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาสัมผัสและเรียนรู้ ควรพัฒนากิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น การแปรรูปผลผลิต รวมทั้งการปรุงอาหารซึ่งเป็นจุดเด่นหรือจุดขายรวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมด้านอาหารสูตรดั้งเดิมของชุมชน และหัตถกรรมที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งสอดคล้องกับ กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ ที่มี

ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดทำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบเป็นแพ็คเกจ ตามความสนใจของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในการเสนอขายสินค้า และสามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ตลอดปี

จากการศึกษาพบว่า ขาดการประสานงานในการส่งต่อนักท่องเที่ยวระหว่างแหล่งท่องเที่ยว การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่ดูแลการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านฝิมด ยังไม่ถูกต้องตามขั้นตอน เนื่องจากการประสานงานโดยตรงระหว่างหน่วยงานกับคณะกรรมการ จึงมีข้อเสนอแนะว่าศูนย์ควรมีการประสานงานกับบริษัททัวร์เอกชน หรือ หน่วยงานภายนอกเพื่อประสานการนำนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม และควรดำเนินการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝิมด โดยการประสานกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานท้องถิ่น รวมทั้งประสานการท่องเที่ยวหรือส่งต่อนักท่องเที่ยวกับเครือข่ายที่อยู่ภายนอกกลุ่ม สุภาภรณ์ หาญทอง(2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง คือ ปัญหาในเรื่องการประสานงาน และขาดความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มการประสานงาน และการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น และของกอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่ มีข้อเสนอแนะว่า ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เป็นที่รู้จัก สำหรับชุมชนบ้านทุ่งสง ควรมีการนำกลยุทธ์การจัดการส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 P's ไปประยุกต์ใช้ในชุมชน เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นให้เป็นอย่างดียั่งยืนในอนาคต

จากการศึกษาพบว่า มีข้อจำกัดในการจัดบริการให้เข้าพักแก่นักท่องเที่ยวกรณีที่มาเป็นกลุ่มใหญ่ หรือมีจำนวนคนมากกว่า 30 คน และ ขาดวิทยากรหรือผู้นำเที่ยวที่มีความชำนาญ คณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้องจึงมีข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาการบริการให้มีความหลากหลายและความสามารถในการรองรับและให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความประทับใจและต้องการกลับมาท่องเที่ยวที่ชุมชนอีกในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย อินทรพันธุ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ความไม่มาตรฐานของการบริการในเรื่องอาหาร ที่พักและบุคคล ที่ให้บริการในธุรกิจประเภทนี้ และของสุภาภรณ์ หาญทอง(2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง คือ จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอกับงาน และแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการพัฒนาบุคลากรในด้านการปฏิบัติงาน

ให้ความรู้ในด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการเก็บข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้พร้อม และสะดวกในการเรียกใช้

จากการศึกษาพบว่า ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากท้องถิ่น รายได้ที่ได้รับจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านฝึมดไม่แน่นอนขึ้นกับจำนวนและความถี่ของการเข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยว จึงมีข้อเสนอแนะ ควรจัดทำโครงการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านฝึมด เพื่อให้หน่วยงานอื่นเข้าร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และควรมีการระดมหุ้นหรือทุนเพื่อให้ชุมชนมีงบประมาณใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหรือดำเนินการให้แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและมีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่โดยมีผู้นำอย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นไปในแนวเดียวกันของ สุภาภรณ์ หาญทอง(2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง คือ ปัญหางบประมาณที่ไม่เพียงพอ และมีอยู่จำกัด รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์เพิ่ม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากการวิจัย การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษาชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการจะมีอายุมากแล้วและเป็นคนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือเป็นคนในครอบครัว เครือญาติ และมีอาชีพรับจ้าง ทำให้ต้องใช้เวลาในการประกอบอาชีพ รวมทั้งขาดการสนับสนุนงบประมาณจากท้องถิ่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล ร่วมกับเทศบาลตำบลบางบาล หรือองค์กรหรือหน่วยงานพื้นที่ อาทิเช่น สถาบันการศึกษา กลุ่มเยาวชน เพื่อส่งเสริม หรือจัดอบรมมัคคุเทศก์น้อย โดยให้เยาวชนในชุมชนเข้ารับการอบรม เพื่อเป็นวิทยากรบรรยายให้กับนักท่องเที่ยว และจะเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้กับเยาวชนเกี่ยวกับท้องถิ่นตนเองอย่างยั่งยืนอีกด้วย อีกทั้งควรรับนักศึกษาด้านการท่องเที่ยวมาฝึกปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวที่ศูนย์แห่งนี้

2. ผลจากการวิจัยพบว่า คณะกรรมการส่วนมากขาดประสบการณ์การเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในด้านการเป็นวิทยากรเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว อีกทั้งนักท่องเที่ยวที่เข้ามามีน้อยและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล ควรสัมมนา หรือจัดการให้เกิดการเรียนรู้เรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ให้กับ

คณะกรรมการ นอกจากนี้เทศบาลตำบลบางบาลควรมีการสนับสนุนงบประมาณและมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ และประสานงานกับหน่วยงานการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกจังหวัด เพื่อเพิ่มจำนวนของนักท่องเที่ยวให้กับศูนย์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านฝึมด

3. ผลจากการวิจัยพบว่า คนในชุมชนยังให้ความร่วมมือน้อยในการดำเนินกิจกรรมสำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล ร่วมกับเทศบาลตำบลบางบาล ควรชี้แจงทำความเข้าใจกับคนในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆ และค้นหาจุดเด่น พัฒนาแหล่งหรือจุดท่องเที่ยวอื่นๆในชุมชนให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ กระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน ไม่เฉพาะในส่วนที่เป็นเครือญาติกันเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมเพื่อบูรณาการท่องเที่ยวระหว่างเครือข่ายการท่องเที่ยวจังหวัดและอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารและภูมิปัญญาของชุมชนบ้านฝึมด อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เพื่อรองรับการท่องเที่ยวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2552). **งบประมาณประจำปี 2551-2552**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.dpt.go.th.
- กรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2544). **การท่องเที่ยวเชิงเกษตร**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร กรมฯ.
- การท่องเที่ยวเชิงเกษตร. (2545ก). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.kmitl.ac.th.
- _____. (2545ข). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.hilltribetour.com.
- _____. (2545ค). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.trekkingthai.com.
- กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ. (2546). **การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสง จังหวัดกระบี่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- การจัดการ**. (2545ก). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.bloggang.com/mainblog.php?id=lean-357.
- _____. (2545ข). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.bloggang.com/mainblog.php?id=wbj.07.
- _____. (2545ค). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.ebook.nfe.go.th/ebook/word/WN17/p42.doc.
- _____. (2545ง). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.learners.in.th/blog/nongtuck/221921.
- _____. (2545จ). (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.vcharkarn.com/vblog/44209.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **บทบาทของการท่องเที่ยว**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://thai.tourismthailand.org>.
- _____. (2549). **ปัญหาของการท่องเที่ยว**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://thai.tourismthailand.org>.
- ขวัญสุดา ชันชวิทย์. (2541). **การเปรียบเทียบการจัดการสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสองแห่งในเมืองเก่าอยุธยา ที่มีผลต่อชุมชนท้องถิ่น กรณีศึกษา การจัดการแบบมูลนิธิกับแบบชุมชนดั้งเดิม**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. (2550). **การพยากรณ์สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.sri.cmu.ac.th.
- ทวิชา คชรินทร์. (2541). **รูปแบบการบริหารจัดการ**. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

- ธงชัย วงษ์ชัยสุวรรณ. (2540). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย อินทรพันธุ์. (2545). **การจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย : ศึกษาเฉพาะตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม**. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ.
- นริศรา นงนุช. (2544). **รูปแบบการสื่อสารในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมอญเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีดา จิตจำเนียร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วัฒนา มโนรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ 21 ธันวาคม 2549.
- ป๋องศักดิ์ ทองเนื้อแข็ง. (2544). **ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการชมบ้านควายไทย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิพัฒน์ จันทนา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วัฒนา มโนรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ 21 ธันวาคม 2549.
- พิชัย เข้มเงิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, วัฒนา มโนรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อ 21 ธันวาคม 2549.
- พัชรพรรณ ภูคาพิน. (2545). **ความพร้อมในการพัฒนาพื้นที่รอบเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- มัลลิกา ต้นสอน. (2544). **การจัดการยุคใหม่ = Modern Management**. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2544). **การท่องเที่ยวเชิงเกษตร**. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สมา ณ ระนอง. (2545). **การจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี : ชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิริณา จิตต์จรัส. (2550). **การพัฒนาแนวคิดกรมสำหรับการเผยแพร่ความรู้ด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และคุณภาพชีวิตของคนไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. (เอกสารทุนวิจัยทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด. (2552). จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : www.dpt.go.th/ayutthaya/.

สมศักดิ์ แจ่มอุลิตรัตน์. (2542). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ : โอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนา ศึกษา

เฉพาะกรณี เกาะเต่า-นางยวน อำเภอพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ :

ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สุภาพรณ์ หาญทอง. (2543). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวจังหวัดพัทลุง.

ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. (2546). การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฝั่มด. (2542). เอกสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว.

พระนครศรีอยุธยา : องค์การฯ.

Fayol, Henri. (1916). **General and Industrial**. (online). Available : <http://apinant.aru.ac.th>.

Gantt, Henry L.. (1919). **Management Consulting**. (online). Available :

<http://en.wikipedia.org>.

Gilbreth, Frank & Lillian Gilbreth. (1912). **The Psychology of Mangement**. (online).

Available : <http://apinant.aru.ac.th>.

Gulick, Luther . (1958). **Administration Management**. (online). Available :

www.pantown.com.

McGregor, Douglas. (1960). **Theory X and Theory Y**. (online). Available :

<http://en.wikipedia.org>.

Maslow, Abraham. (1970). **Hierarchy of Needs**. (online). Available : <http://en.wikipedia.org>.

Munsterberg, Hugo. (1913). **Psychology and Industrial Efficiency**. (online). Available :

<http://en.wikipedia.org>.

Taylor, Frederick. (1903). **Scientific Management**. (online). Available :

<http://en.wikipedia.org>.

Weber, Max. (1920). **German Sociology**. (online). Available : <http://en.wikipedia.org>.

ภาคผนวก

**แบบสัมภาษณ์ คณะกรรมการฯ เจ้าหน้าที่ สนง.เกษตรอำเภอบางบาล สนง.เกษตร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้นำชุมชน หน่วยงานในชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิง
เกษตรชุมชนบ้านฝึมด**

ข้อมูลบุคคล

1. ชื่อ – นามสกุล การศึกษา ประสบการณ์ในการจัดการท่องเที่ยว อาชีพ / ตำแหน่ง / หน้าที่ / บทบาทในชุมชน / การสังกัดสมาชิกกลุ่ม / องค์กรในชุมชน

บริบทของชุมชน

2. สภาพภูมิศาสตร์(พื้นที่ แหล่งน้ำ คมนาคม ภูมิอากาศ) เศรษฐกิจ (รายได้ รายจ่าย อาชีพ) สังคม (ความสัมพันธ์) วัฒนธรรม ประเพณี
- 3.. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ในด้านต่าง ๆ มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างไร
 - 3.1 ด้านเศรษฐกิจของชุมชน
 - 3.2 ด้านสังคมความเป็นอยู่ของชุมชน
 - 3.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์
 - 3.4 ด้านแหล่งน้ำภายในชุมชน
 - 3.5 ด้านสาธารณสุขของชุมชน
 - 3.6 ด้านศาสนาและวัฒนธรรม
 - 3.7 ด้านการศึกษา
 - 3.8 ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการ

4. เคยได้รับการฝึกอบรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ไม่เคยอบรม เคยอบรม เรื่อง.....ปี.....

การจัดกิจกรรม

5. รูปแบบการท่องเที่ยวของชุมชน มีลักษณะอย่างไร และมีกิจกรรมอะไรบ้างในพื้นที่
มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/ อย่างไร

6. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนในแหล่งต่างๆ จัดโดยใคร ต้อนรับ
นักท่องเที่ยวอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/ อย่างไร

7. กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ

8. อธิบายลักษณะการทำเกษตรที่เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

9. เกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่ (คนในพื้นที่หรือคนนอกพื้นที่, เป็นสมาชิกกลุ่มหรือไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม)

ส่วนน้อย (คนในพื้นที่หรือคนนอกพื้นที่, เป็นสมาชิกกลุ่มหรือไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม)

10. มีการควบคุมหรือจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทาง
แก้ไข/ อย่างไร

11. มีการคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวหรือไม่เพราะอะไร มีปัญหาและ
อุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/ อย่างไร

การบริการ

12. การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยว เอกสาร / ข้อมูล / ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมีหรือไม่ อย่างไร
13. ประเภทของนักท่องเที่ยว

ในประเทศ	☐	ส่วนใหญ่	☐	ส่วนน้อย
ต่างประเทศ	☐	ส่วนใหญ่	☐	ส่วนน้อย
14. ลักษณะของนักท่องเที่ยว (เป็นกลุ่ม/รายบุคคล)
15. นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในช่วงเดือนใดของปี
ม.ค. ก.พ. มี.ค. เม.ย. พ.ค. มิ.ย. ก.ค. ส.ค. ก.ย. ต.ค. พ.ย. ธ.ค.
16. สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ ในแหล่งท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง
17. พฤติกรรมและกิจกรรมของนักท่องเที่ยว
18. ก่อนเข้าชมมีกระบวนการเตรียมความพร้อมสำหรับนักท่องเที่ยวหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร
19. การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน โดยวิธีใดบ้าง มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร
20. บริการที่จัดไว้รองรับนักท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร
21. สินค้าที่ระลึกของชุมชนมีอะไรบ้าง ผลิตที่ไหน มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร

22. มีที่พักหรือไม่ ถ้าไม่มีเป็นไปได้หรือไม่ที่จะจัดให้มี
มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร
23. การนำเที่ยวในแหล่งชุมชนนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรมีหรือไม่

การประสาน

24. ขั้นตอนการรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร
มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร
25. การประสานงานกับภายนอกมีหรือไม่
มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร
26. การติดต่อประสานงานกับภายนอกกลุ่มดำเนินการอย่างไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ
มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร
27. มีการส่งเสริมและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงหรือไม่
มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร
28. ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร
มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร/ มีแนวทางแก้ไข/อย่างไร

ปัญหา

29. มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวด้านอื่นอีกหรือไม่
30. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายวัฒนา มโนรัตน์
วัน เดือน ปีเกิด	21 ธันวาคม 2503
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนป่าโมกข์วิทยาคม
พ.ศ. 2520	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย
พ.ศ. 2521	ประโยควิชาชีพเกษตรกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2523	ประโยควิชาชีพชั้นสูงสาขาพืชศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและ อาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตรพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2525	คณะเกษตรศาสตร์ (บางพระ) วิทยาลัยเทคโนโลยีและ อาชีวศึกษา วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาพืชไร่
พ.ศ. 2552	ระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
สถานที่ทำงาน	
พ.ศ. 2529	สำนักงานเกษตร อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
ปัจจุบัน	สำนักงานเกษตร อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา